

TRTVİZYON

TRT Aylık Radyo Televizyon Dergisi

Haziran 2026 Sayı 440

Cesur Ol İz Bırak

TRT
ULUSLARARASI
INTERNATIONAL
BELGESEL ÖDÜLLERİ
DOCUMENTARY AWARDS

tabii 3 yaşında

Gerçeği Anlatmak, Tarihe Tanıklık Etmek

Haziran ayı, TRT ailesi olarak gerçeği anlatma ve tarihe tanıklık etme iddiamızı birbirinden kıymetli çalışmalarla somutlaştırdığımız bir dönem oldu. Bu iddianın temelinde, yayıncılığı olup biteni aktarmanın veya içerik üretmenin ötesinde; toplumsal hafızaya katkı sunan, değerleri nesilden nesile aktaran ve yaşananları gelecek kuşaklara emanet eden önemli bir sorumluluk alanı olarak görmemiz bulunuyor. TRT olarak, bu sorumluluğu güçlü bir görev bilinci ve emanet şuuruyla taşıyor; bu bilinçle yürüttüğümüz her çalışmada hakikatin izini sürmeyi yayıncılık anlayışımızın merkezine yerleştiriyoruz.

Bu anlayışımızın en güçlü tezahürlerinden biri, bu yıl 17'ncisini "Cesur Ol, İz Bırak" temasıyla düzenlediğimiz TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri'dir. Dünyanın dört bir yanından belgeselcileri Türkiye'de buluşturan festivalimize bu yıl 109 ülkeden 1409 başvuru yapıldı. Her geçen yıl artan ilgi ve genç sinemacılar usta yönetmenlere kadar uzanan katılımcı çeşitliliği, festivalimizin dünya belgeselciliği açısından bir referans noktası hâline geldiğini açıkça gösteriyor. "Cesur Ol, İz Bırak" çağrımız ise, yalnızca festivalimizin değil, TRT'nin yayıncılık anlayışının da özünü yansıtıyor. Bu anlayış, gerçeklerin üzerinin örtülmeye çalışıldığı dönemlerde, hakikatin yanında cesaretle durmayı gerektirir. Kalıcı izler bırakabilmek de adalet ve merhametten beslenen bu cesareti göstermekle mümkündür.

Hakikatleri görünür kılmaya gayretimizin bir başka neticesi, haziran ayında uluslararası dijital platformumuz "tabii"de izleyiciyle buluşturduğumuz "Sumud" dizimiz oldu. Arapçada direniş, sebat ve kararlılık anlamına gelen "Sumud", Filistin söz konusu olduğunda bir kelimenin ötesinde, onurlu bir halkın varoluş mücadelesinin adıdır. Büyük bir emeğin ve titiz bir hazırlık sürecinin ürünü olan dizimiz, işte bu izzetli mücadeleyi odağına alıyor. 7 Ekim 2023 sonrasında, dünyanın önde gelen dijital platformları Filistin içeriklerini kataloglarından çıkarırken; biz "tabii" bünyesinde "Filistinlilerin Öyküleri" başlığı altında özel bir kategori oluşturarak Filistin'e dair içeriklerimizi tek çatı altında toplamıştık. Filistin temalı ilk orijinal yapımımız olan "Sumud" ile bu duruşumuzu tahkim ederken, mazlum Filistin halkının hikâyelerine açtığımız anlatı alanını daha da genişlettik. İnanıyoruz ki, dizimiz, yalnızca güçlü bir yapım olarak değil; Filistin direnişinden doğan hikâyelerin daha gür bir sesle anlatılmasına cesaret veren bir işaret fişegi olarak da hafızalarda yer edecektir. İnsanlığın acılarını ve ortak meselelerini görünür kılmak kadar, sevinçlerine ve ortak heyecanlarına eşlik etmek de kamu yayıncılarının asli vazifeleri arasındadır. Haziran ayında başlayan 2026 FIFA Dünya Kupası, milyarlarca insanı aynı heyecanda buluşturan ve hafızalarda uzun yıllar yaşayacak anlara sahne olan küresel bir organizasyon niteliği taşıyor. TRT olarak, bu büyük heyecanı farklı mecralarımız aracılığıyla milletimizle buluşturuyor; ortak hafızaya dönüşecek anları yüksek yayıncılık standartlarıyla izleyicilerimize ulaştırıyoruz. Mesai arkadaşlarımızın özverisiyle ortaya çıkan bu yayıncılık başarısı, yıllar içinde adım adım inşa ettiğimiz kurumsal kapasitemizin ve kamu yayıncılığı tecrübemizin somut göstergelerinden biridir. Haziran ayında yayıncılığın farklı alanlarında ortaya koyduğumuz tüm bu çalışmalar, aynı anlayışın etrafında şekillendi. Zira bizim için gerçeği anlatmak, yayıncılıkta hakikat çizgisinden ayrılmadan ilkeli bir duruş sergilemektir. Tarihe tanıklık etmek ise, insanlığın acılarını, direnişlerini, sevinçlerini ve ortak heyecanlarını güvenilir bir hafızanın parçası hâline getirmektir. TRT olarak, bu bilinçle gerçeği anlatmaya, tarihe tanıklık etmeye ve bugün yaşananları yarının hafızasına emanet etmeye aynı kararlılıkla devam edeceğiz.

Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı
Genel Müdür

İÇİNDEKİLER

10

14

18

26

32

54

64

TRT

TÜRKİYE RADYO TELEVİZYON KURUMU ADINA YAYIN SAHİBİ
Prof. Dr. Mehmet Zahid SOBACI

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Masum EKİNCİ

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Ceren BÖLÜKBAŞIOĞLU

EDİTÖR
Cihad ŞAHİNOĞLU
Ela GÜRMAN
Meral ÜNSAL

YAZI KURULU
Aybike AÇIKEL
Ela GÜRMAN
Meral ÜNSAL
Ömer KARA
Özlem KARADAYI DOĞAN
Öztürk Miraç SARAL
Umay KARADAĞ
Yeliz KARAKÜTÜK

KONUK YAZAR
Elif ARISOY CİNCİOĞLU

GRAFİK TASARIM
Metin Murat GİRAY

YÖNETİM YERİ
TRT GENEL SEKRETERLİK
TRT SİTESİ B BLOK KAT: 11
ORAN/ANKARA
06550
Tel : (312) 463 23 00
Faks:(312) 463 23 07

ISSN 1308-7495
YAYIN TÜRÜ
Yaygın/Süreli

BASIM TARİHİ
26 Haziran 2026

SAYI
440

BASILDIĞI YER
İhlas Gazetecilik A.Ş. Saracalar Mah. 57. Cad.
No: 21/A Akyurt/ Ankara
Tel: 0212 454 30 00
www.ihlasgazetecilik.com.tr

www.trt.net.tr/vizyondergisi
facebook.com/TRTVizyonDergisi
instagram.com/trtvizyon
trtvizyon@trt.net.tr

- 1 Başyazı
- 10 Sıfır Atık Festivali İstanbul'daydı
“Enerjide Verimlilik, Gelecekte Dönüşüm”
- 14 Tüketim çılgınlığı
Atık giysi dağları uzaydan bile görünüyor
- 18 Dezenformasyon çağında “savaş”
Kime, neye güveneceğiz?
- 26 2026 FIFA Dünya Kupası serüveni başladı
Amerika'daki dev turnuvanın nabzını tuttuk
- 32 ‘tabii’nin yeni orijinal dizisi “Sumud”
Filistin’in direnç ve aidiyet hikâyesi
- 36 “Cesur Ol, İz Bırak”
17. TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri
“gerçek” hikâyeleri İstanbul’a taşıdı
- 46 TRT Kampüsü’nün diğer sakinleri
Şehrin merkezinde yaban hayatı
- 50 Tezatlar mevsimi: Haziran
Edebiyat çınarlarının yaprak dökümü
- 54 TRT sanatçısı Yücel Paşmakçı’yı kaybettik
Ruhu şad olsun
- 64 Gastrodiplomasi
Uluslararası iletişimin en etkili araçlarından biri
- 68 Ankara’nın 500 yıllık hafızası
Pilavoğlu Han’ı dönüşümünden hemen önce ziyaret ettik
- 74 Efsane dönüyor: Star Wars
Güç sizinle olsun!

Erken veda ettik
Milyonlarca futbolseveri TRT ekranlarına kilitleyen FIFA Dünya Kupası heyecanı, 10 Haziran'da gerçekleştirilen açılış töreniyle başladı. Tarihte ilk kez 48 takımla düzenlenen turnuvada, Mexico City'deki Azteca Stadi, 3. kez turnuvanın açılış maçına ev sahipliği yaparak tarihe geçti. 6 haftalık sürecin ardından 19 Temmuz Pazar günü, 82 bin 500 kişilik New York New Jersey Stadi'ndaki final maçıyla sona erecek Dünya Kupası, futbol dünyası için pek çok önemli ana sahne oluyor. Bizim içinse bu turnuva, A Millî Futbol Takımı'nın 2002 yılındaki dünya üçüncülüğünün ardından, tam 24 yıl sonra yeniden bu sahnede yer alması açısından büyük bir önem taşıyordu. Ay-yıldızlı ekibimiz turnuvadan elenerek kupaya veda etmiş olsa da onları yıllar sonra yeniden turnuvada görmek futbolseverler için önemli bir deneyim oldu. A Millîlerimizin Dünya Kupası'ndaki ilk maçında Avustralya ile mücadelesi de bu deneyimlerden biriydi. Maç, Türkiye'nin dört bir yanında ve Antalya'nın Kaş ilçesindeki 2 bin yıllık tarihi Antiphellos Antik Tiyatrosu'nda kurulan dev ekrandan da izlendi. Kaş'ın simge yapılarından biri olan bu tarihi alanda toplanan yüzlerce futbolsever, millîlerin turnuva yolculuğunu tarihi ve doğal güzelliklerin iç içe geçtiği bir atmosferde takip etti.

Fotoğraf: AA

Bu dünya bizim

Güzel dünyamız bu yıl da 5 Haziran Dünya Çevre Günü nedeniyle bir kez daha spotları üzerine çevirdi. Yuvamız tehdit altında. Üstelik bu tehdit filmlerdeki gibi dünya dışı canlılardan değil bizzat biz dünyalılardan kaynaklanıyor. Bu durumu tersine çevirmek için her birey üzerine düşenden fazlasını yapmak zorunda. Dünya serbest dalış rekortmeni millî sporcumuz Şahika Ercümen de öyle yapmış.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) “Sudaki Yaşam” Savunucusu ve Sıfır Atık Mavi Elçisi Şahika Ercümen, 30 Mayıs 2026 tarihinde Mısır’ın Şarm El-Şeyh kentinde, Far Garden resifinde bir dalış gerçekleştirdi. Bu dalış, deniz ekosistemlerinin korunması adına küresel bir çığlık niteliği taşıyor.

Bu anlamlı etkinlik, iklim krizi ve plastik kirliliği nedeniyle alarm veren okyanuslarımızın korunması için uluslararası kamuoyuna yapılmış güçlü bir çağrı olarak kayıtlara geçti. Şahika Ercümen’in derinliklerden yükselen bu sessiz mesajı, eğer plastik atıklardan vazgeçmez ve doğaya olan yaklaşımımızı değiştirmezsek, bu muazzam su altı medeniyetini ve onunla birlikte kendi geleceğimizi de kaybedeceğimiz gerçeğini bir kez daha gözler önüne seriyor.

Fotoğraf: AA

Mavi Vatan'ın çelik kalkanı
Güzel ülkemiz öyle bir coğrafyada yer alıyor ki, deyim yerindeyse etrafında sular hiç durulmuyor. Değişen tehdit algıları ve bölgesel krizler karşısında, dün olduğu gibi bugün ve yarın da Türkiye için millî güvenlik, taviz verilemez bir varoluş mücadelesi olmayı sürdürüyor. Hâl böyle olunca, Cumhuriyetimizin ve milletimizin bekası için her alanda alınan üst düzey askerî ve stratejik tedbirler, Türkiye'nin sınırlarında ve ötesinde barışın, istikrarın ve güvenliğin en büyük teminatı olmaya devam ediyor. Bu kararlılığın en sıcak örneklerinden birini konu alan fotoğrafımız; Türk Deniz Kuvvetleri unsurlarının harekât komutasında Antalya Körfezi'nde icra edilen "Denizkurdu-2/2026" Tatbikatı'nın "Seçkin Gözlemci Günü" faaliyetlerinden bir kesiti sunuyor. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı tarafından Karadeniz, Marmara Denizi, Ege Denizi ve Doğu Akdeniz'de eş zamanlı düzenlenen bu kapsamlı tatbikata; Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Özel Kuvvetler Komutanlığından 125 deniz vasıtası, 60 hava aracı ve 18 bin personel katıldı. Denizkurdu Tatbikatı, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sadece olası tehditlere karşı her an savaşa hazır olduğunu kanıtlamakla kalmıyor; aynı zamanda yerli ve millî savunma sanayii sistemlerimizin entegrasyonu ile geleceğin harp ortamına nasıl yön verdiğini de açıkça gösteriyor.

Fotoğraf: AA

Temiz bir dünya için

Sıfır Atık Vakfı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı iş birliğiyle hayata geçirilen Sıfır Atık Festivali 1 - 7 Haziran tarihleri arasında “Enerjide Verimlilik, Gelecekte Dönüşüm” temasıyla İstanbul Atatürk Havalimanı’nda düzenlendi.

Bir dünya düşünün. İklim krizinin tam ortasında, sıfır atık felsefesinin hiç var olmadığı bir dünya. Nasıl bir resim oluyor kafanızda? Bilim kurgu edebiyatı ve sinemasında iklim kurgusu (“Clim-Fi”) olarak adlandırılan bir senaryo var. Olası kıyamet senaryolarından birinin yaşandığı bu karanlık gelecek; distopik olmanın ötesinde, dehşet verici bir gerçeklik sunuyor. Rasyonel veriler yıllardır başımıza gelecekleri anlatıp duruyor. Gelecek, hiç gelmeyecekmiş gibi yaşıyoruz oysa kendi ürettiğimiz çöplerin ve aşırı ısınmanın altında ezildiğimiz bir “hiper - tüketim cehennemi”ne mahkûm olacağımız gerçeği yanı başımızda duruyor. Bu gerçeklik sahnelerinde mekân; fanus şehirler. Burada zengin azınlık; aşırı

sıcak hava, asidik ve zehirli gazlarla dolu olacağı için devasa yapay iklimlendirmeli fanus şehirlerde yaşıyor. Fakir halk ise solunum cihazlarıyla çöplüklerin arasında hayatta kalmaya çalışıyor. Pasifik’teki devasa çöp yığınları birleştiği için üzerinde yaşanamayan, sürekli metan gazı sızdıran yeni kıtalara dönüşmüş durumda. Tarım arazileri tamamen yok olmuş. Milyarlarca “iklim ve atık mültecisi” yaşanabilir son toprak parçaları için savaşıyor. En değerli para birimi temiz su ve filtrelenmiş hava. Çılgın seviyelere ulaşan tekstil üretimi sonucunda şehirler kilometrelerce uzunlukta kıyafet dağlarıyla çevrili. Balıklara yaşam alanı bırakmadığımız denizlerde daha çok mikroplastikler olacağı için artık deniz canlıları da yiyemiyoruz. Laboratuvarlarda üretilen sentetik besinlerle beslendiğimiz,

bölünmüş şehirlerde yapay fanuslar içinde yaşadığımız, yer altı şehirleri ve çöpten kıtalar ile genişleyen sınırlarda ekolojik göç savaşları verdiğimiz bir dünya burası! Tamamen doğaya bırakılan milyarlarca ton katı atık yüzünden artık yaşanamaz hâle gelen şehirler... Artan küresel ısınma, çöken deniz ekosistemi ve oksijen kaynağımız olan planktonların yok olmasıyla felç olan bir gezegen... Bu senaryoda insanlık, doğanın güçlerine yenilmeden önce kendi ürettiği atıkların içinde boğuluyor. Geri dönüşüm, ileri dönüşüm ve israfı önlemenin olmadığı bir dünyada kaynaklarımız birkaç nesil içinde tamamen tükeniyor. Gökyüzünün sürekli gri bir çöp dumanıyla kaplı olduğu bu dünya bugünün distopik filmlerini bile aratacak bir yer; bu dünya bizim dünyamız.

TRT’nin resmî iletişim sponsoru olduğu festivalde şehrin 39 ilçesinde, bin 500’den fazla etkinlik düzenlendi. 1 milyondan fazla kişinin katılım sağladığı, müzik ve eğlencenin çevre bilinciyle harmanlandığı festival; konserler, söyleşiler ve atölyelerle her yaştan, her kesim için unutulmaz bir deneyim sundu.

Sıfır Atık Hareketi

İklim krizinin etkileriyle her geçen gün daha da çok yüzleşmeye devam ediyoruz. Küresel ölçekte bir seferberlikle ve ortak bir akılla daha da geç olmadan ortak evimizi sağlıklı yaşanabilir düzeyde tutmak için hem ülkemizde hem de dünyada birçok adım atılıyor. Küresel ölçekte kamuoyunun dikkatini iklim krizine çekmek amacıyla her yıl 15 Mayıs Dünya İklim Günü (Yeryüzü İklim Günü) ve 24 Ekim Uluslararası İklim Eylem Günü olarak kutlanıyor. İklim krizinin insan faaliyetlerinden kaynaklandığını vurgulayan bu özel günler, hem küresel çapta hem de Türkiye’de çevre politikalarının ve bireysel farkındalığın artırılmasında önemli bir dönüm noktası oluşturuyor.

15 Mayıs’ta daha çok iklim krizinin etkileri ve sürdürülebilirlik konuları hatırlatılırken, 24 Ekim Uluslararası İklim Eylem Günü’nde karbon emisyonlarının azaltılması için somut adımların atılması çağrısı yapılıyor. Hayatımızda her geçen gün daha da çok yer alan Sıfır Atık kapsamında ise; sıfır atık Uluslararası Birliği (Zero Waste International Alliance) tarafından yönetilen bir yaklaşımla, kaynakların verimli kullanımı ve sürdürülebilirlik ilkeleri gözetiliyor. Ülkemizde ise Sıfır Atık Hareketi, 2017 yılında Emine Erdoğan’ın himayelerinde başlatılan Sıfır Atık Projesi ile hız kazandı. Projenin hayata geçirilmesinden bu yana milyonlarca ton dönüştürülebilir atık ekonomiye kazandırıldı, yüzlerce milyar liralık ekonomik katkı sağlandı ve yüz milyonlarca ağaç kurtarıldı. Proje, UNDP Türkiye Küresel Amaçlar Eylem Ödülü

Festivale 1 milyondan fazla kişi katılım sağladı

başta olmak üzere uluslararası düzeyde takdir gördü. Atıkların kaynağında ayrıştırılarak ekonomiye kazandırılmasını ve israfın önlenmesini amaçlayan bu vizyon, küresel ölçekte Birleşmiş Milletler tarafından sahiplenildi ve her 30 Mart Uluslararası Sıfır Atık Günü olarak kutlanmaya başlandı.

Atık miktarının azaltılması

Ürettiğimiz atıkları döngüsel ekonomiye kazandırmayı ve çevreye verdiği zararları en aza indirmeyi amaçlayan sıfır atık; hem sürdürülebilir üretim ve tüketim alışkanlıklarını teşvik ediyor hem de kaynakların verimli kullanılmasını destekliyor. Atık miktarının azaltılması, etkin toplama sisteminin kurulması ve atıkların geri dönüştürülmesini hedefleyen sıfır atık yaklaşımı ile israfı önlemek ve kaynakların daha verimli kullanılmasını sağlamak mümkün. Sosyal hayatın her alanına uygulanması gereken bu çevreci yaşam biçimi; dünyanın kısıtlı kaynaklarını

kullanırken misafir olduğumuzun bilinciyle hareket etmemizi teşvik ediyor. Sıfır atık yaklaşımı; yalnızca kaynağında ayrı toplanarak türlerine göre ayrılması ile geri dönüşüm sistemine kazandırılması olarak görülmemeli. Alternatif ürünler, ulaşım ve enerji tüketimi sayesinde, beslenme tarzımızda yapacağımız değişikliklerle çevre dostu bir şekilde yaşayarak bireysel karbon ayak izimizi azaltabiliriz. Yani doğaya verdiğimiz zararı en aza indirebilir ve gezegenimizi koruyabiliriz. Çok geç olmadan...

İstanbul Sıfır Atık Haftası

“Dünya Ortak Evimiz, Sıfır Atık Ortak Geleceğimiz” vizyonuyla tüm insanlığın ortak paydası hâline gelen sıfır atık, gelecek nesillere bırakılacak temiz bir dünya için toplumun her kesimini buluşturuyor. Ulusal bir çevre seferberliğinden küresel bir dönüşüm modeline evrilen harekete; geleceği dönüştürmek için bugünden atılan

Atık malzemelerin ileri dönüşümü

İklim krizinin etkileriyle her geçen gün daha da çok yüzleşmeye devam ediyoruz. Küresel ölçekte bir seferberlikle ve ortak bir akılla daha da geç olmadan ortak evimizi sağlıklı yaşanabilir düzeyde tutmak için hem ülkemizde hem de dünyada birçok adım atılıyor.

adımlardan bir yenisi eklendi: Sıfır Atık Festivali. Sıfır Atık Vakfı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı iş birliğiyle hayata geçirilen Sıfır Atık Festivali 1 - 7 Haziran tarihleri arasında “Enerjide Verimlilik, Gelecekte Dönüşüm” temasıyla İstanbul Atatürk Havalimanı’nda düzenlendi. Sıfır Atık yaklaşımı üç temel başlık altında ele alınıyor. İlk öncelik; enerji verimliliği ve enerjinin israf edilmemesi. İkincisi enerji santralleri, maden sahaları ve elektronik ekipmanlardan kaynaklanan atıkların ekonomiye yeniden kazandırılması, son başlık ise evlerde ve işletmelerde oluşan atıkların sıfır atık anlayışıyla yönetilmesi. İşte, Sıfır Atık Festivali de bu felsefeyle tasarlandı. Geleneğin mirasını geleceğin teknolojiyle harmanlayarak, daha temiz, daha verimli ve daha yaşanabilir bir dünya için el ele verdi.

Her yaştan, her kesim için bin 500'den fazla etkinlik düzenlendi

TRT'nin resmi iletişim sponsoru olduğu festivalde şehrin 39 ilçesinde, bin 500'den fazla etkinlik düzenlendi. 1 milyondan fazla kişinin katılım sağladığı, müzik ve eğlencenin çevre bilinciyle harmanlandığı festival; konserler, söyleşiler ve atölyelerle her yaştan, her kesim için unutulmaz bir deneyim sundu. Sıfır Atık Vakfı Onursal Başkanı Emine Erdoğan'ın; “Buradan ‘dünyayı ben mi kurtaracağım’ diyen herkese seslenmek istiyorum. Evet siz! Evet biz! Dünyayı kurtaracağız. Zira bu gidişatı tersine çevirebilecek son nesil biziz.” sözleriyle ziyaretçilerini karşılayan festivalde; yenilenebilir enerji teknolojilerinden yapay zekâ destekli uygulamalara, geri dönüşüm atölyelerinden sürdürülebilir ulaşım çözümlerine kadar

çok geniş bir içerik sunuldu. Katılımcılar; döngüsel ekonomi uygulamaları, atık yönetimi sistemleri, karbon ve su ayak izi ölçüm alanları ile kendi çevresel etkilerini analiz etti. Sanal gerçeklik teknolojileriyle hazırlanan özel deneyim alanlarında ekosistemlerde yaşanan değişimler ve iklim krizinin etkilerini interaktif bir biçimde gözlemlediler. Sürdürülebilir yaşam, çevre ahlâkı, doğa sevgisi ve toplumsal dönüşüm konularında bilgi ve birikimlerin paylaşıldığı festivalde çocukların yeri ayrıydı. Çevre bilincinin erken yaştan kazandırılmasının bilinci ve sorumluluğuyla çocuklara özel olarak hazırlanan atölyeler ve pek çok farklı branşta verilen eğitimlerin yanında çocuk tiyatroları, özel oyun alanları ve hikâye anlatımlarıyla çocuklar yaşamları boyunca unutamayacakları bir deneyim yaşadılar.

Dünyanın en kapsamlı uluslararası buluşmalardan biri Kaynakların verimli kullanılması, bilinçli tüketim alışkanlıklarının yaygınlaştırılması ve çevresel sorumluluk bilincinin güçlendirilmesi amacıyla toplumsal farkındalık oluşturmayı hedefleyen festival kapsamında dünyanın en büyük sivil çevre ve iklim değişikliği toplantısı yapıldı. BM Sıfır Atık Yüksek Düzeyli Şahsiyetler Danışma Kurulu Başkanı ve Sıfır Atık Vakfı Onursal Başkanı Emine Erdoğan'ın himayelerinde gerçekleştirilen forum; 183 ülkeden üst düzey temsilciyi, 120'nin üzerinde bakanı, 200'den fazla belediye başkanını, uluslararası kuruluşları, iş dünyasını, akademiye ve sivil toplum temsilcilerini bir araya getirdi. Çevre

Sıfır Atık Forumu, çevre ve sürdürülebilirlik alanında dünyanın en kapsamlı buluşmalarından biriydi

ve sürdürülebilirlik alanında dünyanın en kapsamlı buluşmalarından biri olan forumun gündemini ise; döngüsel ekonomi, kaynak verimliliği, iklim dostu

üretim modelleri, sürdürülebilir şehirler, enerji dönüşümü ve atığın ekonomik değere dönüştürülmesi oluşturdu. Toplantı sonunda, 183 ülkenin desteğiyle İstanbul Deklarasyonu hazırlandı.

Festivalin resmî iletişim sponsoru olan Kurumumuz dört gün boyunca, yayımladığı programların ekran yüzleriyle farklı etkinlik alanlarında yer aldı. TRT Genç kanalında yayımlanan, geri dönüşüm ve sürdürülebilirlik konusunda farkındalık oluşturan “İtinayla Yenilenir” ve “Sanata Dönüştür” programlarının açtığı stantlarda yapılan gösterilerde ziyaretçiler; sıfır atık konseptli çalışmalarla atık malzemelerin ileri dönüşümünü bizzat uygulayarak deneyimledi.

politikalarının yaygınlaştırılması yönündeki ortak kararlılık vurgulandı.

Dünyada ve Türkiye’de bir ilk Festivalde; iklimlendirmeden atölye çalışmalarına, interaktif uygulamalardan diğer tüm enerji ihtiyaçlarına kadar kullanılan elektriğin tamamı YEK-G sertifikalı yenilenebilir kaynaklardan karşılandı. YEK-G; elektriğini yenilenebilir kaynaklardan sağlamak isteyen tüketici ile yenilenebilir kaynaklardan elektrik üreticilerini birleştiren sistemin adı. Bu sistem üzerinden yenilenebilir enerji üreticileriyle eşleştirme yapılıyor. Bir süredir işletmeler için uygulansa da bir festival veya etkinlik özelinde uygulanmayan bu sistem ilk defa bu festivalde kullanılarak dünyada bir ilke imza atıldı. Festivalde kullanılan 850 megavat saat elektriğin yenilenebilir kaynaklardan karşılanması sayesinde yaklaşık 530 ton sera gazı emisyonunun atmosfere salınmasını engellendi.

Festivalde TRT Festivalin resmi iletişim sponsoru olan Kurumumuz dört gün boyunca, yayımladığı kimi programların ekran yüzleriyle farklı etkinlik alanlarında yer aldı. TRT Genç kanalında yayımlanan, geri dönüşüm ve sürdürülebilirlik konusunda farkındalık oluşturan “İtinayla Yenilenir” ve “Sanata Dönüştür” programlarının açtığı stantlarda yapılan gösterilerde ziyaretçiler; sıfır atık konseptli çalışmalarla atık malzemelerin ileri dönüşümünü bizzat uygulayarak deneyimledi. Cam, ahşap, metal, tekstil ve plastik gibi atık durumdaki materyallerin dönüşümüne şahit oldu. Üretim ve tüketim alışkanlıklarını sorgulayan sunumların yanında sanatın dönüştürücü gücünden yararlanılarak hazırlanan sergiler de büyük ilgi gördü.

Biz de elimizden geleni yapıyoruz

TRT; geleceğimize ve doğaya olan sorumluluğuyla, sürdürülebilir bir yarın için üstüne düşeni yapıyor. 2025 yılında Kurumumuz; tekrar kullanıma kazandırdığı 140 bin 793 kilogram kâğıt atıkla, 2 bin 393 ağacı kurtardı. 88 bin 685 kilogram plastiğin geri dönüşümüyle, 511 bin 306 kWh enerji tasarrufu sağladı. 11 bin 876 kilogram cam atığın geri dönüşümüyle, 5 bin 939 kWh enerji tasarrufu sağladı. Topladığı 679 kilogram bitkisel atık yağın geri dönüşümüyle, 679 milyon litre suyun kirlenmesini önledi. 952 kilogram atık pilin geri dönüşümüyle, 571 milyon litre su ve 3 bin 808 metrekare toprağın kirlenmesini önledi.

En istilacı tür

Bu yazımızda sizleri bir seyahate çıkarmak istiyoruz. Şili’de atık giysi dağları oluşan Atacama Çölü’nden dünyanın en yüksek binası olan Burj Khalifa’nın 27 milyon katı yüksekliğine çıkacağımız bu yolculuk sonrası ise size bir davetimiz olacak.

Suçlu kim? Bizi sürekli tüketime yönlendiren o reklamlar mı? Moda kavramını bile günümüzün tüketim çılgınlığına uydurup “hızlı moda” kavramını ortaya atanlar mı? Hiç doymayan kapitalist sistemin karın gurultuları mı? Yoksa bir statü edinmenin yolunun bir markanın pahalı ürünlerinden geçtiğini sanmamız mı? Evde belki bir düzine kot pantolon varken sırf rengi daha açık veya koyu diye bir yenisini almaya iten dürtünün önlenemez sanılması mı? Kim bilir belki de aldığımız her bir parça ürünün nelere mâl olduğunu, nasıl bir kirliliğe yol açtığını bilmememiz. Tam burada bir örnek verelim: Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) ve Avrupa

Parlamentosu raporlarına göre, dünya genelinde tekstil sektöründe yılda yaklaşık 79 milyar metreküp su kullanılıyor. Yılda 5 milyon insanın su ihtiyacını karşılamaya yetecek olan bu miktarın, 2030’da 120 milyara çıkacağı tahmin ediliyor.

Tişörtün kaç litre su içiyor?

Pamuklu bir tişörtün üretimi için yaklaşık 2 bin 700 litre su harcanırken bu rakam bir kişinin 2,5 yıllık içme suyuna karşılık geliyor. Bir kot pantolonun üretiminde kullanılan yaklaşık 7 bin 500 litre su ise bir kişinin 7 yıllık içme suyundan fazlasına denk geliyor. (Bazı kaynaklara göre bu rakam 10 bin litre) Tekstil sektörü tüm dünyadaki karbon emisyonunun yüzde 10’unu tek başına üretiyor ve bu, tüm uluslararası uçuşların yarattığı karbon

salınımindan fazla. Günün sonunda fatura nedense ineklere kesiliyor. Bu madalyonun sadece bir yüzü, diğer yüzünde ise gıdadan enerjiye, ulaşımdan teknolojiye uzanan devasa bir başka dünya var. Mavi, güzel yerküremizi tehdit eden en istilacı tür: Tüketim.

Gözden uzak, gönülden de uzak

Üstelik bu istilacı tür, arkasında bıraktığı enkazı gizleme konusunda da oldukça maharetli. Gardırobumuzda yer kalmadığı için “giysiler geri dönüşüyor” teselliyle zahmetsizce çöpe fırlattığımız o eski tişörtlerin, modası geçmiş ceketlerin sihirli bir şekilde yok olduğunu sanıyoruz. Oysa tüketim döngüsünün en bencilce kuralı burada devreye giriyor: Bizim anlık alışveriş mutluluklarımız, dünyanın bir

başka köşesinde ekosistemlerin trajedisine dönüşüyor. (Kullanılmış kıyafetlerin yarısından daha azı yeniden kullanım veya geri dönüşüm için toplanırken bu giysilerin sadece yüzde 1’i yeni kıyafetlere dönüşüyor.)

Bugün Şili’deki Atacama Çölü’nde, sırf Batı dünyasının ve bizim doymak bilmeyen “hızlı moda” çılgınlığımız yüzünden oluşmuş, uzaydan bile görülebilen devasa kıyafet dağları var. Sentetik kumaşlardan yapılan ve doğada yüzyıllarca çürümeyecek olan milyonlarca ton giysi, Afrika’nın temiz su kaynaklarının kenarlarına, yoksul ülkelerin mahallelerine boşaltılıyor. Kendi evimizi temiz tutmak adına, dünyanın geri kalanını devasa bir küresel çöplüğe çeviriyoruz. Evet yazının başındaki soruya şimdi biraz daha net yanıt verebiliriz belki. Bu suç hepimizin.

Kim bilir, belki de suçlu; aldığımız her bir parça ürünün dünyaya nelere mâl olduğunu, arkasında nasıl bir yıkım bıraktığını bilmememiz veya bilmezden gelmemizdir. Gardırobumuza eklediğimiz o “yeni” rengin, dünyanın bir yerlerinde nehirleri kuruttuğunu, toprağı zehirlediğini görmüyoruz. Biz tükettikçe sadece cüzdanlarımız değil, gezegenin geleceğı de eksiliyor. Peki, bu doymak bilmeyen döngünün neresinde ihtiyaç bitiyor, neresinde çılgınlık başlıyor?

Kartonda gizli plastik

Sadece üstümüze giydiklerimiz mi? Bu istila, sabah işe giderken ya da bir dostla buluştuğumuzda elimize aldığımız o masum görümlü kahve, çay bardaklarında da tüm hızıyla sürüyor. Günlük hayatın koşturmacasında bir “modernlik” göstergesine dönüşen, sokaklarda elimizde taşımaktan keyif

İkinci el giysiler yeni alıcılarını bekliyor

aldığımız o plastik ve karton bardaklar, tüketim çılgınlığının en sadık askerleri. Birçoğumuz, “karton” olduğu için doğa dostu ve sağlıklı olduğunu varsaydığımız o bardakları vicdanımız rahat bir şekilde çöpe atıyoruz, kullanıyoruz. Oysa burada da büyük bir yanılsama, bir başka “bilmeme” hâli yatıyor. Karton bardakların sıcak sıvıya dayanabilmesi ve sızdırmaması için iç yüzeyi mikroskobik bir plastik tabakayla (polietilen) kaplanıyor. Dolayısıyla o çok çevreci sandığımız karton bardakların geri dönüştürülmesi neredeyse imkânsız hâle geliyor. Her sabah sadece 15 dakikalık bir kahve keyfi için tonlarca su harcanarak üretilen, plastik bardağından kartonuna kadar milyarlarca tek kullanımlık atık, okyanuslardaki canlıların midelerini, toprağın ise geleceğini kirliletmekten başka bir işe yaramıyor.

Sağlığımız tehlikede!

Kendi sağlığımız mı? Bardaklarda sıcak sıvıyla çözünerek vücudumuza geçecek ve

kana karışacak mikro plastikler mi? Olsun, onu önemsemesek de olur! Nasıl olsa iştahı kabarık bir ilaç sektörü bir yerlerde bizi bekliyor. Tekstil ve karton bardak örneklerinden yola çıkarak anlatmaya çalıştığımız şey aslında suçlunun tespiti de değildi. Çünkü bu yetmiyor. O hâlde bir şeyler yapmak için hemen harekete geçmek gerektiğini bir kez daha söylemek içindi tüm bu tespitler. Zihniyetimizi değiştirmek bu güzel gezegenin olduğu kadar kendi geleceğimizin de garantisi olacak aslında. Yoksa belki yaşamaya devam edeceğiz ama son derece kalitesiz biçimde... Hepimizin aklına gelen ilk düşünceler; “ben ne yapabilirim ki, benim eylemim neyi değiştirir” soruları olabilir. Çünkü bu devasa sistemde normalde bir kum tanesi gibi kalıyoruz, evet. Ama öte yandan o oluşan atık giysi yığınlarını veya yine örneğimizde olduğu gibi plastik atıkları bizim gibi milyonlarca kum tanesi oluşturmadı mı? O hâlde bunu geri çevirebiliriz.

Pamuğa erişim her geçen gün daha da zorlaşıyor ve giysiler gittikçe sentetik kumaşlardan yapılıyor

Modern dünya bize tükettiğimiz kadar var olduğumuzu fısıldıyor. Oysa gerçek şu ki; biz tükettikçe dünya tükeniyor. Gezegeni kurtarmak büyük zirvelerde alınan kararlardan ziyade, kendi gündelik alışkanlıklarımızı, kendi “istek ve ihtiyaç” tanımlarımızı değiştirmekle başlayacak. Unutmayalım; gardırobumuzdaki kıyafetlerin yenisi üretilebilir, kahvemiz başka bir bardağa koyulabilir. Ancak üzerinde yaşayabileceğimiz, uzaydaki o tek vahamız olan “Mavi Güzel Yerküre”nin bir yedeği daha yok.

Saniyede 8 bin bardak çöpe gidiyor

Bu hesabı birlikte yapalım, her gün bir karton veya plastik bardak kullandığınızı düşünün. Yılda ortalama 350 bardak diyelim. Bu rakamı dünya nüfusunun yarısıyla çarpacak bile milyarlarca bardağa ulaşırız. Ya da tersten gidelim. Her yıl kullanılan yaklaşık 250 milyar bardağın oluşturduğu çevre kirliliğini anlatmanın bir yolunu bulmaya çalıştık. Elbette burada hiç çevreci bir yöntem seçmediğimizi ve bunu yapay zekâ modüllerinden birine sorduğumuzu itiraf ederek devam edelim. Bize söylediği şu: “Gözünü bir kez kırıp açtığın o salisede, dünyanın bir yerlerinde 8 bin bardak daha çöp yığınınına eklendi bile. Bir kahvecide sıra beklediğin 5 dakika içinde ise tüm dünyada 2,4 milyon bardak çöpe gitti.”

Bu korkunç rakamları daha iyi anlayabilmemiz için verdiği örnekler ise durumun vahametini tam manasıyla ortaya koydu: “Dünyanın en yüksek binası olan Burj Khalifa tam 828 metre yüksekliğinde. 250 milyar karton bardağı (her biri yaklaşık 9 cm) taban tabana üst üste dizdiğimizde oluşan kule Burj Khalifa'nın tam 27 milyon katı yüksekliğinde olurdu! Eğer üst üste dizdiğimiz bu 250 milyar bardaklık devasa

Saniyede sekiz bin bardak çöp oluyor

kuleyi Burj Khalifa'nın hemen yanına dikseydiniz; koskoca bina, bu bardak kulesinin yanında bir toz tanesi kadar bile görünmezdi. Çünkü bardak kulesi gökyüzünü, bulutları ve atmosferi delip geçerek doğrudan uzayın derinliklerine uzanırdı.”

Uzayın derinliklerinde gittiği yer ise şöyle olurmuş: “Oluşan kule 22,5 milyon kilometre yüksekliğe ulaşır. Bu ne demek biliyor musun? Dünya ile Ay arasındaki mesafeyi tam 58 kez (29 kez gidiş, 29 kez dönüş) kat ediyoruz! Hatta bu kule, Güneş'e en yakın gezegen olan Merkür'e giden yolun neredeyse yarısına kadar uzanırdı.” Yapay zekâ son örneğini de ülkemizden verdi: “Tam 14,4 milyon adet 15 Temmuz Şehitleri Köprüsü uzunluğunda bardak dizisi elde ederdik. Dünyadaki tüm

nehirlerin ve boğazların üzerini bardaklarla kaplamaya yeterdi.”

Çözüm davet

Peki çözüm ne? Yukarıda da bahsettiğimiz gibi çözümün ilk basamağı bizleriz. Bireysel olarak durumun ne kadar farkına varırsak bu konuda alacağımız önlemlerle birlikte karar vericileri de bu yönde etkileyebiliriz. Bir yerden başlamak hiçbir şey yapmaktan her zaman daha iyi bir eylemdir. İlk tüyoyu biz verelim, gerisini siz tüm hayatınızı tasarlayarak, düşünerek, değiştirmeye ve değiştirmeye çalışarak bu yönde adımlar atarak sağlamaya gayret edin.

Bu konular birbirinden çok farklı pek çok alanda ilerlerken biz ele aldığımız iki örnek üzerinden gidelim. Kot pantolonu

Yazımızda bahsi geçen Burj Khalifa binası geçtiğimiz yıllarda bayrağımızla süslenmişti

Şili'nin Atacama Çölü giysi yığınlarından oluşan çöpe teslim. Hatta bu yığınlar uzaydan bile görülüyormuş. Oysa kendi hâline bırakılsa geçtiğimiz yıl olduğu gibi hiç beklenmedik şekilde çiçek açacak Biz tükettikçe sadece cüzdanlarımız değil, uzaydaki tek vahamız olan mavi gezegen de eksiliyor.

(veya elbette herhangi bir giysiyi, nesneyi) elinize aldığınızda can alıcı sorular sormak alışkanlığımızı ve tüketim güdüsüne engel olmamızı sağlayabilir: “Bu gerçekten bir ihtiyaç mı, yoksa bana dayatılan geçici bir dürtü mü? Bu ürün ömrünü tamamladığında arkasında ne bırakacak?” Elimizdeki ürünleri kullanmayı sürdürmek, eskiyince veya modası geçince fırlatıp atmak yerine; onu tamir etmek, yeniden işlevsel hâle getirmek ya da paylaşım ekonomisine (ikinci el, kiralama sistemleri) dâhil etmek ise artık kaçınılmaz olmalı. İleri dönüşüm denilen kavramı şımartmanın

zamanı geldi de geçiyor bile. Elimizde taşıdığımız o karton bardakların yerine kendi termosumuzu kullanmak da yine yukarıda bahsettiğimiz o dehşet tabloyu geri çevirmek için ilk adım yalnızca. Ancak elbette bu mücadele sadece bizlerin omuzlarına yüklenemez. Devletlerin, yerel yönetimlerin ve kamu kurumlarının koyacağı katı sınırlandırmalar hayatı önem taşıyor. Üreticilere getirilmesi gereken “genişletilmiş üretici sorumluluğu” (ürünün çöpünden de üreticinin sorumlu olması), plastik ve tek kullanımlık ürünlere yönelik ağır vergilendirmeler,

sıfır atık politikalarının kamusal alanda bir zorunluluk hâline getirilmesi ve yeşil kamu alımlarının teşvik edilmesi bu savaşın daha resmî cephesi. Ama elbette yine taleplerimizi dile getirmek de zaman zaman biz tüketicilere düşüyor. Öyle sanıyoruz ki, gezegenin geleceği, bireysel vicdanlar ile devlet aklının aynı yeşil çizgide buluşmasıyla kurtulacak. Şimdi yazının giriş spotunda bahsini ettiğimiz o davete gelelim; hep birlikte, bu yılki Dünya Çevre Günü'nü kutlarken o ilk adımı atalım ve dünyamıza bir hediye verelim mi?

İleri dönüşüm konusunda Deniz Sağdıç gibi sanatçılar atıklardan neler yapılabileceğini örnekliyor ve sanat eserine dönüştürüyor

Gardıroblarımızı zamansız parçalardan dizayn etmek en mantıklısı, böylece sık değişen moda yüzünden tüketmek zorunda kalmayız

Dezenformasyon çağının güvenli limanı

Orta Doğu, geçtiğimiz aylarda jeopolitik fay hatlarının üst üste kırıldığı bir döneme tanıklık etti. ABD ve İsrail'in İran'a yönelik ortak saldırısıyla başlayan; Lübnan'a, Körfez'e, Hint Okyanusu'na, Hürmüz Boğazı'na sıçrayan çatışma; sahadaki ölümler kadar ekrandaki yalanları da çoğalttı. Sosyal medyanın hudutsuz ovalarında "deepfake"ler, on bir yıl önceki yangınlar, başka bir cephenin sahnelenmemiş çocukları, hayalet başbakanlar bir kar fırtınası gibi savruldu. Görmek, artık inanmak değildi. Lakin bu sisler denizinde yeni bir güvenli liman vardı: TRT World.

Eskiden Anadolu limanlarına yanaşan gemilere bir kandilin ışığı yol gösterirdi. Karanlık geceyi delen o ince ışık, yalnızca bir aydınlık değildi; yön tayin ederdi. Denizci, fırtınanın eteğinde o titreyen kıvılcıma baktığında bilirdi: Orada bir liman vardır, kıyıya vurmadan kurtulacaktır; orada bir kayıt tutan vardır, geldiği bilinecektir. Hakikat de tıpkı böyle bir kandildi. Hakikisi ilelebet yanar, sahtesi de en fazla "yatsıya

kadar" yanıp sönerdi. Bugün apayrı bir deniz ve bu denizin apayrı kuralları var. Bu denizin haritası yok; çünkü her gün yeniden çiziliyor, her sabah yeniden bozuluyor. Üstelik en hayrete düşüren şey, fenerlerin de artık güvenilir olmaması. Yapay zekânın o sınırsız uzayında, gözün kalpazanlığı diyebileceğimiz yeni bir zanaat türemiş durumda: Aslı gibi yanan, aslı gibi titreyen, karanlığa çeken kandiller... İşte içinde bulunduğumuz çağ, böyle bir dezenformasyon çağıdır. Ve bu

çağda bütün denizcilerin tek bir sorusu kalmıştır: Hakikatin limanı nerededir?

Bir kıvılcımdan büyüyen yangın
Takvimler 28 Şubat 2026'yı gösterdiğinde, Tahran semalarındaki alacakaranlık, yerini sahte bir gündüze bıraktı. Hava, ABD ve İsrail menşeli füzelerin yarattığı patlamalarla aydınlanmıştı. Daha ilk dakikalarda, İran'ın dini lideri Ayetullah Ali Hamaney'in hayatını kaybettiğine dair bilgi yayıldı. Bu, sıradan bir askerî

operasyon değildi; bölgesel dengeleri yerinden oynatacak bir depremin ilk artçı sallantısıydı. Sonraki haftalarda cephe sürekli genişledi. 2 Mart sabahı Hizbullah, Lübnan topraklarından İsrail'e roket attı; ateş Litani'nin güneyine, Hayfa'ya, Bekaa Vadisi'ne yayıldı. 6 Mart'ta İran, Körfez ülkelerini hedef aldı: Suudi Arabistan'da Prens Sultan Hava Üssü, Bahrein'de Mina Salman limanı, Kuveyt'te bir hava üssü, Katar'da Al Udeid Üssü ateş aldı. Hürmüz Boğazı'na ABD denizden abluka kurdu. Küresel petrol piyasaları nefes nefese kaldı. Aylar geçtikçe yıkım acı verici rakamlara ulaştı. Lübnan Sağlık Bakanlığının açıkladığı verilerle yalnızca İsrail saldırılarında hayatını kaybedenlerin sayısı 2 bin 500'ü aştı; yaralı sayısı 7 bin 700'ü buldu. Bir milyondan fazla Lübnanlı yerinden edildi. Litani'nin güneyi yaşanmaz bölge ilan edildi. Pakistan'ın arabuluculuğunda nisan ayı başında ABD - İran arasında geçici bir ateşkes ilan edildi; ardından İsrail - Hizbullah hattı için de bir formül bulundu, üzerine üç haftalık uzatmalar eklendi. Lakin masanın altındaki gerilim hâlâ çelikten.

İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu kameraya iki elini birden gösteriyordu: "Bakın, altı parmağım yok!"
Yapay zekânın bardaktaki kahvenin damlasını dahi şüpheye düşürdüğü bir çağın başlangıcıydı bu.

Barışın güvercini, savaşın kartalı
Türkiye, savaşın ilk anından itibaren ne çatışmanın bir tarafı oldu ne de seyircisi. İran'a yönelik ortak saldırının hukuksuzluğunu, ardından İran'ın Körfez ülkelerine yönelik misilleme operasyonlarının yanlışlığını aynı dilde söyledi. Hava sahasını ihlal eden balistik füze, NATO entegre savunma sistemleriyle anında etkisiz kılındı; Doğu Akdeniz hattı tahkim edildi, Hürmüz tikanırken Silivri Yeraltı Doğalgaz Depolama Tesisi gibi enerji hamleleri küresel piyasalar için bir tampon vazifesi gördü. Foreign Affairs ve BBC gibi yayın organları Türkiye'yi tarif ederken aynı kavrama döndü: "İstikrar adası". Çatışmanın değil, çözümün dilini

Tahran'da, Ali Hamaney'in vefatının 40'inci gününde yas töreni düzenlendi

kullanan; sözünü çekinmeden söyleyen ama söylediğini sahnenin merkezine sürüklemeyen bir mevzi... Ancak sahanın kendisi, çatışmanın yalnızca bir yüzüydü. Diğer yüzü, ondan daha geniş, daha hızlı ve daha karanlık bir yerdeydi: Bilgi cephesi. Ve bu cephede yaşanan yıkım, fiziki yıkıma değil; insanlığın yüzyıllardır biriktirdiği "gözle görme" güveninin ta kendisine yönelmişti.

Görmenin yetmez olduğu çağ
İnsanlık tarihi boyunca "gerçek" mührü gözle vurulmuştur. Mahkeme kürsüsünden bilim laboratuvarına, gazeteciliğin "sahada bulunma" ilkesinden günlük hayata kadar; en güvenilir kapı, gözün şahitliği olarak kabul edilmiştir. Atalarımızın "görünen köy kılavuz istemez" özdeyişi, bu kadim hikmetin halk dilindeki ifadesiydi. Geride bıraktığımız aylarda, bu mührün baltayla

kırıldığı bir çağa girdik. Sosyal medyada dolaşıma giren içeriklerin sahteliği artık "kötü kalpli iftiracıların" marifeti değildi; karşımızda yapay zekânın profesyonel bir kalpazan ordusu vardı. Stratejik Diyalog Enstitüsü "dezenformasyon araştırmacıları, savaşın başlangıcından bu yana üretilen yapay zekâ içeriklerinin gerçeğiyle ayırt edilemeyecek bir profesyonelliğe ulaştığını" söylüyordu. Yalnızca X platformunda, çatışmaya dair yapay zekâ içerikleri bir milyardan fazla görüntülenmeye ulaştı.

Eski defterler açıldı
İlk dalga, en eski numaranın yeni yorumuydu: Habere arşiv yamamak... 28 Şubat günü sosyal medyada "İran'ın Dubai'deki Palm Jumeirah bölgesini vurduğu" iddiasıyla bir video paylaşıldı.

İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu'nun konuşmasında altı parmağı olduğu görüldü

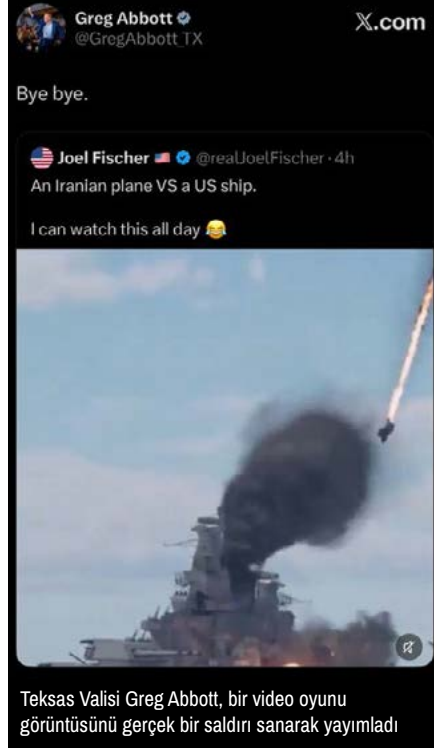
Karşılaştırmalar, görüntülerin 1 Ekim 2024 tarihinde İran'ın Tel Aviv'e yönelik gerçekleştirdiği hava saldırısına ait arşiv kayıtlarından alındığını ortaya koydu. Birkaç gün sonra dolaşıma giren “Dubai'deki CIA merkezinin vurulduğu” iddialı yangın videosu daha da çarpıcıydı: Görüntülerin, 2015 yılında Birleşik Arap Emirlikleri'nin Şarjah kentindeki bir konut yangınına ait olduğu, uluslararası ajansların arşiv kayıtlarıyla teyit edildi. 11 yıl önceki bir mahalle yangını, savaşın güncel bir simgesi olarak servis edilmişti.

2015 yılındaki Şarjah yangını “Dubai'deki CIA merkezi” oluverdi; Burc Halife yıkıldı, USS Abraham Lincoln yandı, hiç yaşanmamış bir saldırı yaşaniverdi. Sadece X'te savaşa dair yapay zekâ içerikleri bir milyarı aşkın kez izlendi.

Sıfırdan inşa edilen savaş sahneleri

İkinci dalga, hiç var olmamış olanın yapay zekâ stüdyolarında imal edilmesiydi. Burc Halife'nin yıkıldığını

gösteren sahte bir video milyonlarca kez izlendi; doğrulama notu eklendiğinde içerik çoktan geniş kitlelere ulaşmıştı. ABD'ye ait USS Abraham Lincoln uçak gemisinin yanmakta olduğunu iddia eden, İran Devrim Muhafızları'nın “gemiyi batırdık” söyleminin görsel kanıtı olarak yayılan kareler tamamen yapay zekâ ürünüydü; ABD daha sonra geminin zarar görmediğini açıkladı. İran bayrağı önünde diz çökmüş ABD askerleri... Alevler içinde kalan ABD büyükelçilik binaları... Tamamen yerle bir edilmiş İsrail şehirleri... Hepsi sıfırdan üretilmiş alternatif bir gerçeklik kataloğunun parçalarıydı. Tel Aviv'de bir apartman balkonundan çekilmiş gibi görünen titrek bir görüntüde, şehir silüetinin füzelerle vurulduğu ve ön planda bir İsrail bayrağının yer aldığı klip milyonlarca kez izlendi. BBC dezenformasyon takipçisi Shayan Sardarizadeh, videodaki “kırmızı bayrakları” birer birer sıraladı: Sokaktaki araçların gerçekçi olmayan, tuhaf şekillerde olması; ses kaydındaki “Tel Aviv, buna inanamıyorum” ifadesinin aşırı kusursuz, yapay bir ton taşıması; ışık ve gölge geçişlerindeki doğal olmayan pürüzler. Buna rağmen birçok kullanıcı X'in yapay zekâ sohbet botu Grok'a videonun gerçek olup olmadığını sordu; Grok'un cevabı her seferinde aynı oldu: “Evet, gerçek.” Bu yapay üretimin en

sarsıcı boyutu, hiç yaşanmamış vakaların imal edilmesiydi.

Liderlerin sentetik yüzleri

Lakin asıl sarsıcı dezenformasyon, ne eski bir arşivin yamanması ne de imal edilmiş savaş sahneleriydi. Asıl sarsıcı olan, bizzat bir başbakanın yüzünün, sesinin, hatta parmaklarının şüpheli

hâle gelmesiydi. 12 Mart 2026... İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, savaşın başlangıcından bu yana ilk kez kameralar karşısına çıktı; ancak telekonferansla. Hemen ardından paylaşılan bir karede, başbakanın sağ elinde altı parmak gözüktüğü iddiası dolaşıma girdi. Eski jenerasyon yapay zekâ araçlarının el ve parmak meselesinde tökezlediği bilindiğinden, bu “fazladan parmak” yangının kıvılcımı oldu. Söylenti çığ gibi büyüdü: “Netanyahu öldü; yerine deepfake konuşturuluyor.” 15 Mart'ta Netanyahu, Kudüs Tepeleri'ndeki bir kafede çekildiği belirtilen yeni bir video

paylaştı. Kamerası iki elini birden gösterdi; “deepfake diyenler utansın” mesajını verdi. Ne ki bu video tartışmayı bitirmek bir yana, yepyeni bir tartışma başlattı. Kullanıcılar fark etti: Netanyahu hareket etmesine karşın bardaktaki kahve hiç dökülüyor, içtikçe seviyesi azalmıyor, köpük olduğu gibi kalıyordu. X'in yapay zekâ asistanı Grok, videonun “yüzde 100 gelişmiş bir deepfake” olduğunu söyledi; sıkça başvuru tespit aracı Hive Moderation, bir kareden yüzde

Yeni dezenformasyon “yalancının kazancı” üzerinden ilerliyor: Klasik yalan, yanlış doğru gibi sunardı; bu çağın yalanı, doğruyu da “sahte” diye reddettirebiliyor. Yeni cephede üretilen şey bilgi değil, şüphe.

99,9 oranında “yapay zekâ üretimi” sonucu verdi. Snopes ve PolitiFact ise tam tersini söyledi, video gerçektir. Kafe sahipleri ziyareti fotoğraflarla doğruladı; uluslararası ajanslar lokasyonu teyit etti. Hatta Netanyahu'nun ABD'nin İsrail Büyükelçisi Mike Huckabee ile paylaştığı bir başka video, bu kez kulak şekli üzerinden yeni iddialara konu oldu.

“Yalancının kazancı”

Yapay zekânın bilgi cephesindeki en sinsi saldırısı kendine bir kavram da buldu: Liar's dividend, yani “yalancının kazancı”. Şu anlama geliyor: Yapay görüntülerin sayısı ve niteliği o denli arttı ki, gerçek

görüntüler bile “sahte” olduğu iddiasıyla reddedilebilir hâle geldi. Trump bir gün Truth Social'da yaptığı paylaşımda İran'ı “yapay zekâyı bir dezenformasyon silahı olarak kullanmakla” suçladı; oysa o sırada İran'ın paylaştığı görüntülerin önemli bir kısmı doğrulanmış, gerçek görüntülerdi. Tersinden, Snopes platformunda bir ABD'li pilotun düşürüldüğüne dair görüntünün “yapay zekâ ürünü olduğu” söylendi. Bu, klasik dezenformasyondan derin bir kopuştur. Eski yalan, yanlış bir bilgiyi doğru gibi sunardı. Yeni yalan ise doğru bilgiyi de şüphe bulutuna sarar. Klasik dezenformasyon “yanlış bilgi” üretirken, yapay zekâ çağı “şüphe” üretiyor. Avrupa'da analistlerin ifadesiyle “kimsenin kendi gözlerine güvenemediği bir dönem” kapımıza dayanmıştı. Ve bu dönemin en ağır bedelini, gerçek de yalan da hızla aynı mecrada akarken kafası karışan kamuoyu ödüyordu.

Mavi tikler de şaşarsa!

Daha da hassas olanı, dezenformasyonun yalnızca anonim hesaplarla sınırlı kalmamasıdır. Fox News sunucusu Bret Baier sahte bir büyükelçilik videosunu paylaştı; Teksas Valisi Greg Abbott, bir video oyunu görüntüsünü gerçek bir saldırı sanarak yayımladı. Her iki isim de daha sonra paylaşımlarını sildi. Lakin geri dönülmez bir şey de oldu: “Mavi tikli”, “doğrulanmış” hesapların artık otomatik olarak güvenilir olmadığı, kendi ekoları içinde dezenformasyonu çoğaltabildiği görüldü. Tech Transparency Project'in raporu, X platformunun İran hükümet yetkililerine ve Tahran merkezli resmî medya kuruluşlarına ait yirmiden fazla onaylı (gri ya da altın tikli) hesaptan gelir elde ettiğini ortaya koydu. Yani platformun kendisi, sahte içerikleri çoğaltan kanallarla aynı parayı paylaşıyordu. X, bir süre sonra bir yaptırım paketi açıkladı: “Yapay zekâ ürünü silahlı çatışma görüntülerini sentetik olduğunu belirtmeden paylaşan hesaplar, gelir paylaşım programından 90 gün süreyle uzaklaştırılacak.” Ne var ki bu önlem, bir milyarı aşan görüntüleme yığınının açtığı gediği kapatmaya yetmedi. Boşluk, bir kanalın disiplinine ve editöryal ayarına yetişebilecek hiçbir başka mecranın olmadığını gösterdi. Hakikatin limanı ne bir algoritma ne bir filigran ne bir botun “evet, gerçek” cevabıydı. Hakikatin limanı, hâlâ insanın profesyonel disiplinine emanetti.

TRT World Kanal Koordinatörü Hamza Bayrak

“Pusulamız saha”

Hakikatin limanı dün olduğu gibi bugün de sabit bir koordinatı işaret ediyor: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu. Bu kurumun iftihar kaynaklarından, TRT World ise sisli denizde yol bulmaya çalışan denizcilerin kandiil ışığı. Savaş süresince gerçekleşen kesintisiz yayının arka planını, dezenformasyona karşı verilen mücadeleyi, editoryal disiplini, sürecin ilk gününden itibaren mutfakta olan bir isimle, TRT World Kanal Koordinatörü Hamza Bayrak ile konuştuk.

İran ve Lübnan cephelerinde çatışmalar alevlendiğinde, ilk refleksiniz ne oldu? “Bu sefer farklı bir savaş” dediğiniz an hangisiydi?

İlk refleksimiz, her zaman olduğu gibi, kurumsallaşmış kriz yayıncılığı pratiğimizi anında devreye almak oldu. Doğrulanmış bilgiye dayalı hızlı akış, çoklu kaynak kontrolü ve sahadaki ekiplerimizin güvenliği bu sürecin temel öncelikleriydi. Tahran’ın vurulduğuna dair ilk bilgi, sahadaki muhabirimiz Reza Hatemi tarafından doğrudan haber masamıza iletildi. Açıkçası bu senaryo öngördüğümüz bir gelişmeydi; bu nedenle refleksimiz gecikmedi. Bilgiyi alır almaz kendisini yayına hazırladık ve 28 Şubat saat 09.19’da “breaking news” olarak dünyaya duyurduk. Uluslararası yayıncılar arasında bu gelişmeyi ilk geçen kanal TRT World oldu; yaklaşık dört dakika sonra Al Jazeera aynı bilgiyi geçti. Bu hız tesadüf değil; yılların getirdiği

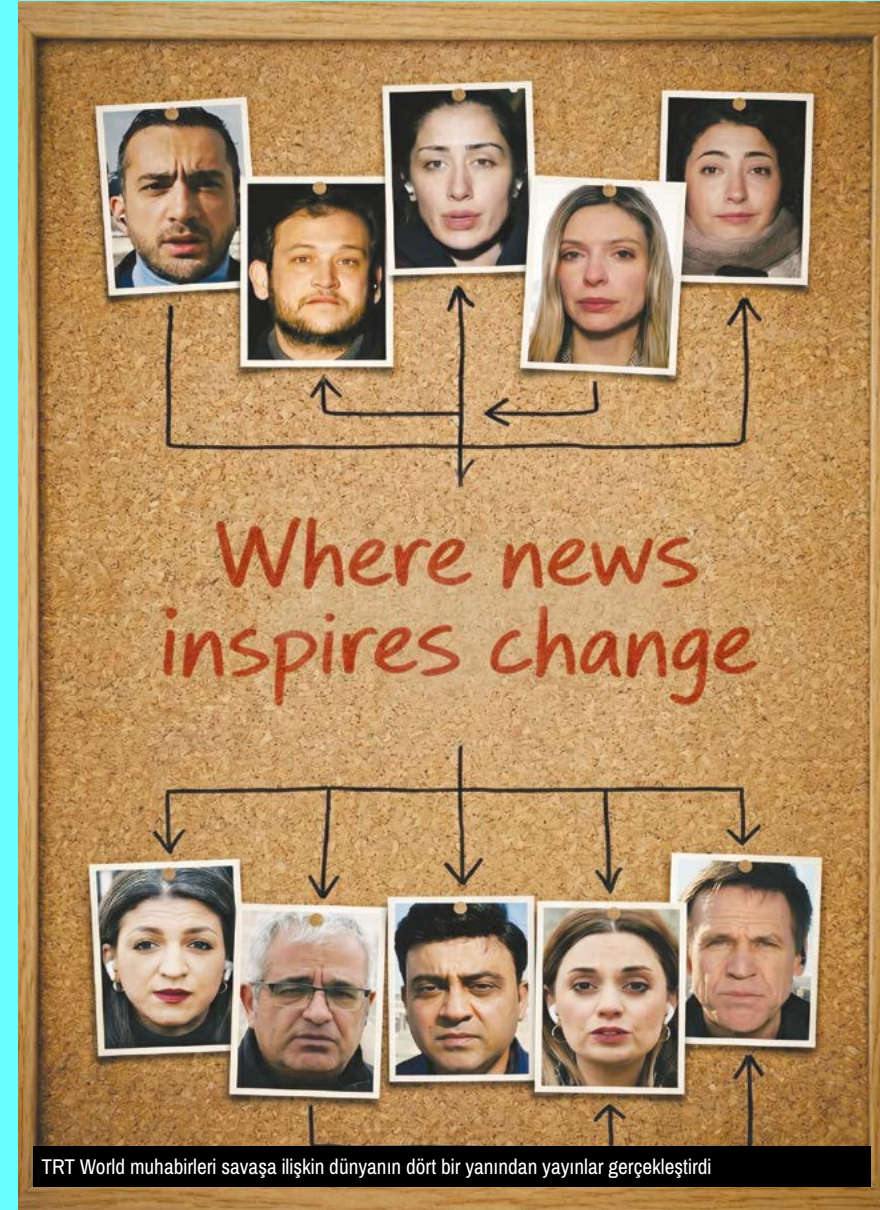
tecrübenin verdiği hazırlığın sonucuydu. Olası bir çatışma ve savaş senaryosuna karşı haftalar öncesinden editoryal ve teknik hazırlıklarımızı tamamlamıştık. İran’da stratejik hedef olabilecek tesisler, ABD’nin bölgedeki askeri varlığı, olası senaryo akışları gibi birçok başlıkta detaylı haber paketleri, analiz dosyaları ve grafik setleri hazır durumdaydı. Aynı şekilde, bölgedeki kritik aktörlere ilişkin biyografik ve politik arka plan dosyaları da önceden hazırlanmıştı. Bu kapsamda, İran’ın dinî lideri Ali Hamaney ile ilgili geniş dosyamız da hazır. Nitekim öldürüldüğü bilgisi geldiği anda bu dosyayı vakit kaybetmeden yayına taşıdık. Ancak “bu sefer farklı bir savaş” dediğim an, İran’ın Körfez ülkelerini hedef almasıyla ve Ali Hamaney’in öldürülmesi ile başladı. Akabinde İsrail’in Lübnan’a yönelik saldırılarını başlatması, çatışmanın tek bir cepheyle sınırlı kalmayacağını; aksine çok katmanlı, çok aktörlü ve geniş coğrafyaya yayılan bir savaş olacağını net biçimde ortaya koydu. Bu noktada artık sadece bir askeri operasyonu değil, bölgesel ölçekte senkronize ilerleyen bir krizler zincirini takip ettiğimiz açıktı.

2 Mart’ta İsrail’in Lübnan’a yönelik saldırılarını başlatmasıyla birlikte sahadaki muhabirimiz Priyanka Navani’yi anında yayına alarak gelişmeleri doğrudan cepheden aktarmaya başladık. 28 Şubat ile 9 Nisan tarihleri arasında, toplam 41 günü aşan kesintisiz yayın sürecinde, 20’den fazla farklı noktadan canlı bağlantılarla sahadaki gelişmeleri anlık olarak dünya kamuoyuna ulaştırdık. Bu süreçte yalnızca haber akışını değil, yayın stratejimizi de yeniden şekillendirdik. Normal şartlarda kayıtlı olarak yayınladığımız Newsmakers ve Strait Talk programlarını, gelişmelerin sıcaklığını korumak adına her gün canlı yayınlamayı tercih ettik. Aynı zamanda olası teknik aksaklıklara karşı bu programların kayıtlarını yedekte tutarak yayın güvenliğini

garanti altına aldık. Aralıksız yayın nedeniyle İstanbul ve Londra’daki diğer program çekimlerini askıya alarak program dairesindeki insan kaynağını haber dairesine entegre ettik.

Bu çatışma sürecinde kamuoyuna servis edilen onlarca yanlış bilgi arasında en sofistike kurgulanmış dezenformasyon hangisiydi? Ve onu nasıl fark ettiniz?

Özellikle savaşın ilk günlerinde, farklı coğrafyalara ve geçmiş tarihlerle ait görüntülerin “canlı saldırı” etiketiyle dolaşıma sokulduğunu yoğun biçimde gözlemledik. Somut bir örnek vermek gerekirse; 28 Şubat 2026 günü sosyal medyada İran’ın İsrail’e yönelik yoğun bir füze saldırısı gerçekleştirdiğini gösterdiği iddia edilen bir video hızla yayıldı. Ancak yaptığımız incelemede bu görüntülerin, aslında 3 Ocak 2026 tarihinde ABD güçlerinin Venezuela’nın Caracas bölgesine yönelik düzenlediği operasyona dair kayıtlar olduğunu tespit ettik. Görüntü, ses ve kurgu açısından yeniden düzenlenmiş; bağlamından tamamen kopararak güncel bir saldırı gibi sunulmuştu. Benzer bir dezenformasyon dalgası yine 28 Şubat 2026 tarihinde bu kez “İran’ın Dubai’deki Palm Jumeirah bölgesini vurduğu” iddiasıyla ortaya çıktı. Yoğun roket saldırısı görüntüsü olarak servis edilen bu video da gerçekte güncel değildi. Yaptığımız karşılaştırmalar, görüntülerin 1 Ekim 2024 tarihinde İran’ın Tel Aviv’e yönelik gerçekleştirdiği hava saldırısına ait arşiv kayıtlarından alındığını ortaya koydu. Yani iki farklı tarih ve iki farklı coğrafyaya ait görüntüler, aynı gün içinde bambaşka bir bağlamla yeniden dolaşıma sokulmuştu. Bu ve benzeri örnekleri çoğaltmak mümkün. Dikkat çekici olan, bu içeriklerin yalnızca sosyal medya kullanıcıları tarafından değil, zaman zaman ulusal ve uluslararası

medya kuruluşları üzerinden, belirli bir anlatıyı destekleyecek şekilde servis edilmesiydi. Bu durum, tarafların yalnızca sahada sıcak çatışma içinde olmadığını; aynı zamanda bir tür “anlatı savaşı” yürüttüğünü de gösterdi. Bizim bu tür içerikleri fark etmemizde en önemli unsur güçlü editoryal hafızamız oldu. Daha önce farklı krizlerde kullanılmış görüntüleri tanıyabilme refleksi, ilk şüphe eşiğimizi oluşturuyor. Bununla birlikte süreci yalnızca hafızaya dayalı yürütmüyoruz. Sahadaki muhabirlerimizden aldığımız anlık gelişmelerle bu içerikleri sürekli çapraz bir kontrole tabi tutuyoruz. Örneğin Tahran veya Beyrut’ta o anda böyle bir saldırı gerçekleşmediğine dair saha teyidi geldiğinde, dijital ve teknik analizle birlikte bu içeriklerin kurgu olduğu netleşiyor. Aynı dönemde, İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu hakkında “öldürüldü” ya da “ortadan kayboldu” yönünde iddialar da yoğun şekilde dolaşıma sokuldu.

Bu iddiaları besleyen en önemli unsurlardan biri ise kendisine ait olduğu öne sürülen bazı videolardı. Özellikle kamuoyuna yansıyan ve Netanyahu’nun kameraya karşı konuştuğu bir videonun yapay zekâ üretimi olduğu yönündeki tartışmalar, dezenformasyonun ne kadar karmaşık bir boyuta ulaştığını gösterdi. Buna ek olarak, söz konusu iddialara yanıt verdiği öne sürülen ve oldukça gündem olan “kahve içerken çekilmiş” video da benzer şekilde spekülasyonlara neden oldu. Bu tür içerikler, doğrulanmış bir bilgi sunmaktan ziyade, belirsizlik üreterek kamuoyunu yönlendirmeyi hedefleyen gri alanlar oluşturuyor. Yani burada yalnızca “yanlış bilgi” değil, aynı zamanda “şüphe üretimi” üzerinden ilerleyen bir dezenformasyon stratejisi söz konusu. Biz bu noktada çok net bir editoryal ilke benimsedik: Resmî ve güvenilir kaynaklar tarafından teyit edilmemiş hiçbir iddiayı,

dolaşım hızı ve görünürlüğü ne kadar yüksek olursa olsun, ekranımıza taşımamak. Görüntünün gerçek olup olmadığına dair teknik analizler yapılabilir; ancak özellikle devlet başkanları veya üst düzey siyasi aktörlerle ilgili hayati iddialarda nihai referans her zaman resmî doğrulama mekanizmalarıdır. Özetle, bu süreçte karşılaştığımız dezenformasyon yalnızca yoğun değil, aynı zamanda çok katmanlı ve son derece profesyonelce üretilmişti. Biz ise buna karşılık olarak editoryal hafıza, teknik doğrulama ve saha teyidini bir arada kullanarak hareket ettik. Bu yaklaşım sayesinde hızdan ödün vermeden, ancak doğruluğu her zaman öncelikle yayıncılığımızı sürdürdük.

Batı medyasının bu süreçte kavramları nasıl eğip büktüğüne, faili meçhul bırakan edilgen fiillerle (cliche reporting) gerçeği nasıl perdelediğine şahit olduk. TRT World, bu manipülatif dil hegemonyasına karşı kendi objektif ve net haber dilini inşa ederken editoryal odada en çok hangi çizgileri “kırmızı çizgi” olarak belirledi?

Bu süreçte en kritik meselelerden biri dilin kendisiydi. Çünkü dezenformasyon yalnızca yanlış bilgiyle değil, doğru bilginin eksik, çarpıtılmış ya da bağlamından koparılmış şekilde sunulmasıyla da üretilir. Dolayısıyla bizim için mücadele alanı sadece içerik değil, aynı zamanda o içeriğin nasıl çerçevelendiğiydi. TRT World olarak editoryal çerçevede belirlediğimiz kırmızı çizgileri çok net biçimde hiyerarşik bir önceliklendirmeyle uyguladık. Orantılılık ve denge ilkesi: En temel ve vazgeçilmez ilkimiz buydu. Taraflardan birinin söylemini büyütüp diğerini görünmez kılan hiçbir anlatıya izin vermedik. Her açıklamayı kendi bağlamı içinde, karşılığıyla birlikte ve izleyicinin bütün resmi görebileceği şekilde verdik. Bu yaklaşım, özellikle yoğun propaganda ve algı yönetimi dönemlerinde güvenilirliğin ana omurgasını oluşturur. Nitekim bu yaklaşımımızın sahadaki karşılığını da gördük; yayınıma katılan hem İranlı hem de Amerikalı konuklardan dengeli yayıncılığımıza dair doğrudan olumlu geri dönüşler aldık. Bu da izlediğimiz editoryal çizginin uluslararası düzeyde karşılık bulduğunu gösteriyor. Bizim için objektiflik; tarafsızlık adına gerçeği bulanıklaştırmak değil, aksine tüm açıklığıyla ortaya koymaktır. Kaynağı belirsiz iddiaların yayınlanmaması. “İddialara göre” gibi muğlak ve sorumluluk almayan ifadeleri bilinçli olarak kullanmadık. Bir bilgi ya doğrulanmıştır ya da değildir; doğrulanmamış hiçbir içeriği ekrana taşımadık. Görsel etik ve doğrulama disiplini: Doğrulanmamış hiçbir görüntüyü, ne kadar çarpıcı olursa olsun yayınlamadık. Çünkü görsellerin etkisi çok daha hızlı ve kalıcıdır; yanlış bir görüntü, doğru bir metnin dahi önüne geçebilir.

Dünya, ateşkesin ardından İsrail'in Lübnan'a yönelik saldırılarını TRT World ekranından izledi

Bir yanda ABD - İsrail hattının devasa dezenformasyon aygıtları, diğer yanda İran - Lübnan ekseninin psikolojik harp taktikleri... Muhabirlerinizin sahadan geçtiği anlık ham veriler ile masaya yağın manipülatif veriler çeliştiğinde, TRT World bu asimetrik bilgi savaşında pusulayı nasıl doğru açıda tuttu?

Bu tür asimetrik bilgi savaşlarında en büyük risk, veri bolluğunun hızla bir "gürültüye" dönüşmesidir. Yani bilgi arttıkça netlik değil, aksine bulanıklık oluşur. Biz bu gürültüyü yönetebilmek için yayıncılığımızı üç eksensli, disiplinli bir model üzerine oturttuk: Muhabirlerimizin doğrudan sahadan geçtiği, gözleme ve birincil kaynağa dayanan veriyi her zaman en üst referans noktası olarak konumlandırdık. Çünkü kriz anlarında en az manipüle edilebilen veri, kuşkusuz sahadaki gerçekliktir. Yıllardır kurumumuza emek veren, profesyonel birikimi ve kurumsal hafızası güçlü bir editoryal ekibe sahibiz. Haber merkezimize ulaşan tüm içerikler, editoryal ekiplerimiz tarafından açık kaynak analizleri ve teknik doğrulama yöntemleriyle test edildi. Bu katman, özellikle sosyal medya ve üçüncü taraf akışlardan gelen veriyi filtrelemek açısından kritik rol oynadı. Yayınlarımızda 100'den fazla farklı uzman konuya yer vererek yalnızca "Ne oldu?"yu değil, "Neden oldu?"yu da izleyiciye aktardık. Bu sayede ham veriyi bağlama oturarak anlamlı bir çerçeve oluşturduk. Sahadan gelen doğrulanmış veri ile farklı kanallar üzerinden dolaşıma sokulan manipülatif içerikler arasında bir çelişki oluştuğunda, editoryal tutumumuz her zaman nettir: sahaya ve doğrulanabilir gerçekliğe yaslanmak. Çünkü bu tür bilgi savaşlarında en güvenilir pusula hâlâ

sahadaki gerçekliktir. Buna ek olarak, hız ile doğruluk arasındaki dengeyi bilinçli şekilde yönettik. Anlık gelişmeleri aktarırken, teyit sürecinden geçmeyen hiçbir bilgiyi yayında yer vermedik. Bu yaklaşım, yalnızca hata riskini en aza indirmekle kalmadı; aynı zamanda izleyici nezdinde güvenilirliğimizi sürdürülebilir kılan temel unsur oldu.

Sadece Türkiye veya Orta Doğu değil, Batı başkentlerindeki izleyiciler bile ana akım medyanın ikiyüzlülüğünden kaçarak TRT World ekranına sığındı. Bu "güvenli limana" olan izleyici göçü, anlık bir kriz refleksi miydi, yoksa TRT World'ün yıllardır ilmek ilmek işlediği küresel stratejinin kaçınılmaz bir sonucu mu?

Bunu kesinlikle sadece bir kriz refleksine değil; temelde uzun yıllara yayılan stratejik bir birikimin doğal sonucuna bağlamak daha doğru olacaktır. Ben yaklaşık 11 yıldır, TRT World'ün kuruluşundan beri Kurum'da görev yapıyorum ve bu süre zarfında kurumun editoryal yaklaşımının nasıl sistematik biçimde inşa edildiğine bire bir tanıklık ettim. Şunu net biçimde söyleyebilirim: Bu ilgi, tesadüfi değil; tutarlılıkla inşa edilmiş bir güvenin yansımasıdır. Zaten stratejik birikim size kriz anlarında nasıl refleks göstermeniz gerektiğini de belirler. TRT World kuruluşundan itibaren kendisini "alternatif" ya da "tamamlayıcı" bir medya olarak konumlandırmadı. Hedefimiz, doğrudan küresel ölçekte referans alınan bir haber kaynağı olmaktır. Bu doğrultuda özellikle tek merkezli bakış açısına dayanan haber akışlarına karşı, çok boyutlu ve çok sesli bir anlatı inşa etmeye odaklandık. Farklı coğrafyalardan, farklı perspektifleri aynı yayın içinde dengeli şekilde sunabilmek, bu

stratejinin temel taşlarından biri oldu. Dolayısıyla bugün dünya genelinde bir izleyici kitlesinin TRT World ekranına yönelmesini bir "göç" olarak değil, daha önce kurulmuş bir güven ilişkisinin doğal sonucu olarak görmek gerekir. Bu da bize şunu gösteriyor: Güvenilirlik, bir anda kazanılan bir avantaj değil; sürdürülebilir bir editoryal disiplinin ürünüdür.

TRT World bu süreçten ne öğrendi? Kalıcı değişiklikler neler olacak?

Bu süreç bize çok net bir gerçeği bir kez daha gösterdi: Dünyada geçmişte 10 yıla yayılan gelişmeler artık haftalar, hatta günler içinde yaşanıyor. Bu da yalnızca haber üretimini değil, bilginin dolaşım hızını ve rekabet alanını da kökten değiştiriyor. Dolayısıyla mesele artık sadece doğru haberi üretmek değil; o doğru bilgiyi doğru zamanda, doğru platformda ve doğru formatla izleyiciye ulaştırabilmek. TRT World olarak bu süreçten çıkardığımız en önemli derslerden biri, dijital yayıncılığın artık merkezî bir rol oynadığıdır. Ürettiğimiz içerik yalnızca ekranla sınırlı kalmıyor, eş zamanlı olarak dijital mecralarımızda da paylaşıyor. Ancak bunun daha güçlü ve görünür olması gerekiyor. Bu doğrultuda, içeriklerimizin sosyal medya ve dijital platformlarda daha hızlı ve etkili şekilde dolaşıma girmesini sağlayacak yeni nesil dağıtım araçlarını devreye sokacağız. Önümüzdeki dönemde haber üretimi ile dijital dağıtım arasındaki süreyi asgari düzeye indiren, içeriği platforma göre yeniden formatlayan, anlık gelişmeleri küresel ölçekte daha geniş kitlelere ulaştıran bir yapıyı daha da güçlendireceğiz. Çünkü artık rekabet yalnızca haberi "ilk veren" olmaktan değil; doğru içeriği, doğru anda, doğru kitleyle buluşturabilmekte yatıyor. Bu nedenle içeriklerimizin sosyal medya ve dijital platformlarda görünlülüğünü artırmak, stratejik önceliklerimizden biri olacak.

tabii orijinal dizisi

MUHABİR

Coşku, hüznün ve hikâyeler: 2026 FIFA Dünya Kupası

FIFA Dünya Kupası, 6 kıtadan 48 takımla TRT ekranlarında futbolseverlerle buluştu. Bizim için maalesef “başlamadan biten” turnuvada şu ana kadar yaşananlara bakalım.

Kurumumuzun usta spikeri, İtalya 90'dan beridir her Dünya Kupası'nda maç anlatmış olan Levent Özçelik'in 2022 FIFA Dünya Kupası'nda sarf ettiği bu duygusal cümleler, daha sonra sosyal medyadaki “edit” kültürünün içinde defalarca kullanıldı: “Cristiano Ronaldo... Onu görünce aslında insan biraz da hüzünleniyor. Bu Dünya Kupası'nın artık bir anlamda son yıldızlar geçidi olduğunu hepimiz gayet iyi biliyoruz. İki başrol oyuncusu Ronaldo ve Messi. Bir dönem onların tahtını sallayacağı iddia edilen Neymar... Avrupa futbolunun son dönemlerdeki en büyük golcüsü Lewandowski ve Modric'in veda galaları geldi bu kupada. Bu Dünya Kupası

belki de son yıldızlar geçidi...” Evet, çocukluğumuzun yıldızlarının belki de önemli bir kısmı futbolu bıraktılar. “Fenomen” Ronaldo, Zidane, Ronaldinho, Henry, Bergkamp, hatta ülkemizden Hagi ve Alex de Souza... Bayrağı bu isimlerden alıp uzun yıllar taşıyan Lionel Messi ve Cristiano Ronaldo da artık kariyerlerinin -muhtemelen- son kupasını oynayacaklar. Mevlânâ'nın söylediği gibi: “Şimdi yeni şeyler söylemek lazım.”. Eski yıldızları, yeni yıldızları, yıldızlıktan süper yıldızlığa yükselecek adayları, sürpriz oyuncularını, sürpriz takımları ve tabii ki 24 yıllık aradan sonra “Bizim Çocuklar”ı TRT ekranlarında -kısa da olsa- izleyebildiğimiz “2026 FIFA Dünya Kupası”nda maçlar oynanmaya başlandı. 11 Haziran ile 19 Temmuz tarihleri

arasında dünyadaki siyasi gelişmeleri düşündüğümüzde ilginç de bir şekilde ABD, Meksika ve Kanada'da ortaklaşa şekilde düzenlenen 2026 FIFA Dünya Kupası, 24 yıl aradan sonra “kırmızı - beyaz”ın da yer aldığı altı kıtadan 48 takımla TRT ekranlarında görücüye çıktı. Teknik direktörümüz Vincenzo Montella yönetimindeki genç yıldızlarla dolu A Millî Takımımızın kendisine turnuvada yer bulma süreci aslında hiç de kolay olmadı. Ancak belki stresten, belki eksik ya da yanlış hazırlanmaktan, belki yanlış hamleler yüzünden ülkemiz Dünya Kupası'nda aradığını tam olarak bulamadı. Bu satırlar yazıldığında oynadığımız Avusturalya ve Paraguay maçlarının ikisini de kaybetmiş, gol atamamış ve turnuvadan Haiti ile

2026 FIFA Dünya Kupası, 11 Haziran'da Azteca'nın (yeni adıyla Banorte) tarihî çimlerinde oynanan Meksika - Güney Afrika açılış maçıyla serüvenine başladı. Final heyecanı ise 19 Temmuz Pazar günü saat 22.00'de New York'ta yaşanacak.

birlikte elenmeyi garantileyen ikinci ülke olmuşuk. Şimdi gelin hep beraber bu yolculuğu tekrar hatırlayalım ve Amerika'daki dev heyecanın nabzını tatalım.

Çocukluğa selam

Dünya Kupası demek, aslında biraz da çocukluğumuzun o telaşsız ve uzun yaz günlerine dönmek demektir, değil mi? Sokak aralarında hava kararana kadar top peşinde koştuğumuz, ardından o kalabalık aile sofralarına oturduğumuz günlerin organizasyonudur Dünya Kupaları... Hatırlarsınız; dışarıda kavurucu bir sıcak varken buz gibi sularla, dilimlenmiş karpuz ve kavun kokularıyla geçirdi o turnuva akşamları. Pencerelerin ardına kadar açık bırakıldığı odalarda çayımızı yudumlarken, Maradona'nın 86'da İngilizleri ipe dizdiği o akıl almaz golü, Roberto Baggio'nun 94 finalinde topu gökyüzüne diktikten sonraki o hüzünlü bekleyişini ya da 2002'nin büyü yazında İlhan Mansız'ın tüm ülkeyi sokağa döken altın golünü izledik TRT ekranlarında... Dünyayı bir ay boyunca tamamen meşin yuvarlağın peşinden götürecek bu organizasyonda bakalım bizleri hangi yeni, hangi “anlatılmaya değer” hikâyeler bekliyor?

Geliş yolumuz engelibeydi

Ülkemiz, dile kolay, neredeyse çeyrek asırdır Dünya Kupası organizasyonunda yer alamıyor. O günün çocukları bugün birer yetişkin. Bugünkü kadroda, 2002'de henüz doğmamış oyuncularımız bile var. Mesela Arda Güler veya Kenan Yıldız... Bu yüzden Dünya Kupası elemeleri sırasında değişen formatla da birlikte her maç kritik, her maç yüksek tansiyonda oynandı. Vincenzo Montella önderliğinde

2026 FIFA Dünya Kupası'nın açılış maçı, bu fotoğraftaki ikonik stadyumda gerçekleşti

Dünya Kupası hasretini dindirmek için yola çıkan millîlerimiz, 2026 FIFA Dünya Kupası Elemeleri'ne Tiflis deplasmanında başladı. Mert Müldür'ün golü ve Kerem Aktürkoğlu'nun dublesiyle gelen 3 - 2'lik Gürcistan galibiyeti yüzleri güldürse de sonraki maçta, grubun favorisi İspanya karşısında Konya'da yaşananlar tadımızı biraz kaçırdı. Favori olsa da Mikel Merino'nun “hat - trick” yaptığı geceden 6 - 0'lık ağır bir yenilgiyle ayrıldık. Neyse ki bu skoru çabucak unuttuğumuzu Sofya'da kanıtladık. İlk yarısı 1 - 1 biten Bulgaristan maçının ikinci devresinde, sadece on dakikaya sığdırılan o akıl almaz gol yağmuruyla sahadan 6 - 1'lik tarihî bir zaferle ayrılıp moralleri yeniden zirveye taşıdık. İddialı Bulgaristan galibiyetinden sonra rüzgârı arkamıza aldık. Önce Kocaeli'nde Gürcistan'ı 3 - 1, ardından Bursa'da Bulgaristan'ı 2 - 0 devirerek Play-Off biletini cebimize koyduk. Grubun son virajında, Sevilla'da lider İspanya'ya konuk olan A Millîler, Deniz Gül ve Salih Özcan'ın gollerıyla

zorlu İspanya karşısında berabere kalmayı başardı ve grubunu on üç puanla ikinci sırada noktaladı. Play-off yarı finalindeki rakibimiz ise tanıdık bir ustanın, Mircea Lucescu'nun çalıştırdığı Romanya'ydı. Aynı zamanda futbol tarihimizin millî maçlar anlamındaki ilk rakibi olan Romanya ile Beşiktaş Tüpraş Stadyumu'nda oynadığımız bu taktik savaşı, ilk yarısı golsüz geçilen büyük bir sınır harbine dönüştü. Kilidi açan an ise 53. dakikada geldi. Arda Güler'in o akıl dolu pasıyla ceza sahasına sızan Ferdi Kadioğlu topu ağlara göndererek 1 - 0'lık galibiyetle play-off finaline yükselmemizi sağladı. Play-off'taki rakibimiz ise aslında bize hiç de uzak bir ülke değildi: Kosova. Tarih boyunca sıkça yolumuzun kesiştiği, futbolcularının önemli bir kısmının ülkemizde oynadığı Kosova da bizim gibi Avrupa'nın yükselen ekipleri arasında. Deplasmanda, Priştine'de zorlu bir atmosferde oynadığımız maç son derece stresli ve gerilimli geçti. Tıpkı yarı finaldeki

Arjantinli efsane Messi, beklendiği gibi Dünya Kupası sahnesindeki yerini aldı

gibi ilk yarısı golsüz düğümlenen bu tarihi finalin kaderi, Romanya maçındaki gibi yine 53. dakikada çizildi. Bu kez sahneye çıkan isim, Orkun Kökçü'nün şutunu düzgün bir vuruşla gole çeviren Kerem Aktürkoğlu oldu. Sahadan 1 - 0'lık zaferle ayrılan takımımız, 24 yıllık hasrete son vererek ABD, Kanada ve Meksika'nın ev sahipliği yapacağı 2026 Dünya Kupası'nın biletini kazandı.

Grubumuzun analizi

2026 FIFA Dünya Kupası, üç ülkenin ev sahipliğiyle gerçekleşiyor: ABD, Kanada ve Meksika... Her ne kadar Meksika önemli bir futbol ülkesi olsa da Kanada ve özellikle ABD, futbola hâlâ "soccer" diyen, kadın futbolu dışında futbol kültürü yeni yeni oluşan iki ülke. Belki de bu yüzden, yazımızı yazarken spor haberlerinde turnuvadan önce ABD içindeki bilet satışlarının istenilen seviyede gerçekleşmemesi konuşuluyordu ancak ilk düdükle birlikte tribünlerdeki coşku bu endişeleri şimdilik unutturdu. Rakiplerimiz ise bildiğiniz gibi ev sahibi ABD, Paraguay ve Avustralya'ydı. Turnuvanın bize ilginç gelen diğer bir noktası da maçların oynandığı saatlerdi. Örneğin tatsız skorlarla biten Avustralya maçını sabah saat yedide oynarken, 20 Haziran'daki Paraguay maçını da TSİ ile sabah altıda oynadık. Grubumuzun son maçı olan ABD karşısına ise 26 Haziran'da sabaha karşı saat beşte çıkacağız. NBA maçlarını canlı takip eden okuyucularımız dışında hepimiz için farklı bir süreç olacak. Bir anlamda geçmişe gideceğiz; Muhammed Ali'nin maçlarını yine sabaha karşı TRT'den seyrettiğimiz zamanlara... A Millî Takımımızın gruptan elenmesi kesin olduğu için ABD karşısına sadece prestij anlamında çıkacağız. Teknik direktörlüğünü Mauricio Pochettino'nun yaptığı ABD, süratli ve geçiş oyunlarına uygun tarzıyla, taktiksel anlamda hazır olmayan her takım için son derece tehlikeli bir ekip. Milan formasını terleten Christian Pulisic ve Juventus'un önemli oyuncularından Weston McKennie gibi isimlerin yanında, genç yıldızlarıyla Los Angeles'ta dünyanın en pahalı stadyumunda karşımıza çıkacaklar.

Millîlere görkemli uğurlama

2026 FIFA Dünya Kupası için 2 Haziran'da ABD'ye doğru yola çıkan A Millî Takımımızın uğurlanışı, hafızalardan silinmeyecek bir görsel şölene sahne

Kosova'nın başkenti Priştine'den Dünya Kupası biletiyle dönmeyi bildik

Arda'nın turnuva öncesindeki sakatlığı bizi biraz üzse de millî yıldızımız korkulanı yaşatmadı ve Dünya Kupası kadrosuna katıldı

2026 FIFA Dünya Kupası'nın en büyük favorisi İspanya... Lamine Yamal da boğaların en büyük kozu olacak

Juventus takımının yıldızı millî oyuncumuz Kenan Yıldız, İtalya'dan takım arkadaşı Weston McKennie ile ABD maçında karşı karşıya gelecek

İran ve ABD, 2022 Dünya Kupası'nda karşılaşmışlardı ve maç tam bir barış havası içinde geçmişti

ABD ile 26 Haziran'da dünyanın en pahalı stadyumu olan SoFi Stadyumu'nda oynayacağız

oldu. Riva Hasan Doğan Millî Takımlar Kamp ve Eğitim Tesisleri'nden hareket eden kafilere, Millî Takımlar ana sponsoru Togğ'un elektrikli otomobillerinden oluşan devasa bir konvoy eşlik etti. Türk bayraklarıyla donatılan bu yenilikçi ve görkemli teknoloji korteji, millî birlik ruhunu İstanbul yollarına taşıyarak ay-yıldızlıları havalimanına kadar yalnız bırakmadı. Ülke sınırlarını aşan bu geçit töreni, uluslararası spor medyasının da büyük ilgisini çekti; ünlü spor ağı ESPN bu anları, "Türkiye'de heyecan verici görüntüler! Türkler, muhteşem bir konvoy yaparak millî takımlarını uğurlama görevini yerine getirdi." ifadeleriyle ve büyük bir hayranlıkla dünyayla paylaştı. Görkemli konvoyun ardından havalimanına ulaşan millîlerimiz, burada çiçekler ve coşkulu bir bando ekibinin eşgileriyle karşılandı. Miami'ye geçmek üzere Fort Lauderdale kentine uçacak olan kafilayı bu tarihi yolculukta yalnız bırakmayan Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak, uçağa binmeden önce futbolcularımıza başarılar dileyerek, "İnşallah yolun sonu final olur." sözleriyle tüm ülkenin ortak inancını dile getirdi. Özel uçaklarına geçen kafilemiz, Dünya Kupası maratonu için Amerika kıtasına doğru havalandı.

ABD ile İran arasında Hürmüz Boğazı'yla ilgili kriz sakinleşse de hâlâ devam ediyor. Bu sıkıntılı süreci daha da karıştıran bir gerçek var: İran, tüm siyasi tartışmaların gölgesinde yeşil sahadaki yerini aldı. Hatta iki ülkenin karşılaşma ihtimali turnuvanın en çok konuşulan senaryolarından biri olmaya devam ediyor.

Açılıшта "Latin Amerika" rüzgârı

2026 FIFA Dünya Kupası'nın açılışı 11 Haziran Perşembe günü, TSİ 22.00'de turnuvanın açılış maçı öncesinde Meksiko'daki Aztek Stadyumu'nda gerçekleştirildi. Törenlerin yapımcılığını İtalyan yönetmen Marco Balich üstlendi. Meksika'nın köklü tarihini ve "Día de los

Muertos" (Ölümler Günü) geleneğinin canlı neon renklerini çimlere yansıtan kusursuz bir hologram gösterisiyle başlayan açılış, küresel ritimlerin devasa bir buluşmasına dönüştü. Latin popunun dev isimleri ve geleneksel Mariachi müzisyenleriyle birlikte özel bir konser düzenlendi. Bu yıldızlar geçidi, dronların Mexico City semalarına çizdiği figürlerle 48 takımlı bu devasa organizasyonun birleştirici gücünü tüm dünyaya ilan etti. Ünlü orkestra solisti Andrea Bocelli ve Koreli sanatçı Ejae, turnuvanın resmî marşı "DNA (More Than a Game - Bir Oyundan Fazlası)" adlı eseri seslendirdi. Ev sahibi Meksika ile Güney Afrika sahaya adım atarken, tribünleri dolduran 80 bini aşkın taraftarın tezahüratları; bir anlamda futbolun belki de ortak "millî marşı" duyulurken, organizasyon da başlamış oldu. Los Angeles'taki diğer açılıшта ise küresel pop starlar LISA, Anitta ve Rem özel bir konser verdi.

Riva Hasan Doğan Millî Takımlar Kamp ve Eğitim Tesisleri'nden hareket eden kafiye, Millî Takımlar ana sponsoru Togg'un elektrikli otomobillerinden oluşan devasa bir konvoy eşlik etti.

Başladığı gibi bitti

14 Haziran sabahı, gün daha yeni ağarırken, saat yedide yurdun dört bir yanında çaylar demlenmiş, 24 yıllık hasretin bitişine şahitlik etmek için nefesler tutulmuştu. Ancak turnuvaların o acımasız ve tahmin edilemez doğası, henüz ilk maçımızda bize soğuk duş etkisi yaşattı. Karşımızda, inatçı ve fiziksel gücüyle öne çıkan, itiraf edelim bizden daha çok isteyen, sert bir Avustralya vardı ve "Kangurular", tam da o korktuğumuz senaryoyu sahaya yansıttı. Kanada'daki BC Palace Stadyumu'nda oynanan maçta A Millî Takımımız ile Avustralya karşı karşıya geldi. Ay-Yıldızlılar mücadeleyi 2 - 0 kaybetti. Avustralya 27. dakikada Irankunda ile 1 - 0 öne geçti. Farkı ikiye çıkaran golü ise Metcalfe kaydetti. Bu sonucun ardından Avustralya turnuvaya 3 puanla başlarken A Millîlerimiz sahadan puan alamadan ayrıldı. Maçtan sonra ise özellikle oynanan kötü futbol ve sahadaki düşük enerji basın mensupları tarafından şiddetli bir şekilde eleştirildi. A Millî Takımımızın son umut kıntısını ise Paraguay karşısında alınan 1 - 0'lık mağlubiyetle yok

etti. Henüz maçın 2. dakikasında savunmadan çıkarken yapılan kritik bir hata sonucunda Matias Galarza'nın ayağından gelen o erken gol, sahadaki tüm kurguyu ve psikolojiyi altüst etti. İlk yarının son anlarında Miguel Almiron'un gördüğü kırmızı kartla Paraguay'ın sahada on kişi kalması içimizde yeni bir umut ışığı yaksa da bu sayısal üstünlük ay-yıldızlı ekibimizin aradığı o golü getirmede. İkinci yarıda topun hakimiyetini tamamen eline alan ve oyunu rakip yarı sahaya yıkan Türkiye, kapanan Paraguay savunması karşısında âdeta aşılamaz bir duvarla sınıandı. Hakemin son düdüğüyle birlikte tabelada asılı kalan skor, Türkiye'nin henüz puanla bile tanışmadan 2026 Dünya Kupası hayallerine ve Amerika kıtasına hüznünlü bir şekilde veda etmesini tescilledi. Sonrası ise tam anlamıyla bir eleştiri tufanı oldu.

Bir başarısızlığın anatomisi

Türkiye'nin 2026 Dünya Kupası'na bu erken vedası, kamuoyunda basit bir talihsizlikten ziyade taktiksel bir iflas ve mental bir çöküş olarak yankı buldu. Eleştirilerin merkezinde, iki maçta çekilen onca şuta rağmen takımın net bir "B planından" yoksun olması, ısrarla ceza sahası dışından zorlanan isabetsiz vuruşlar ve rakiplerin fiziksel üstünlüğü karşısında ezilen temposuz oyun tarzımız yer aldı. Avrupa basını, özellikle İtalyan medyası Montella'yı "tam bir fiyasko" sözleriyle manşetlerine taşıırken; yurt içinde en büyük tepki, başarısızlığın oyun aklına değil de inatla "şanssızlığa" bağlanmasına ve takımın gerçeklikten kopmasına yöneltti. Hayal kırıklığıyla biten maçın ardından mikrofonlara yansıyan açıklamalar da tepki çekti. Teknik direktör Vincenzo Montella, "Elli maçta bir denk gelecek şey başımıza geldi, nasipte yokmuş." diyerek faturayı şanssızlığa keserken; kaptan Hakan Çalhanoğlu'nun "Kendimizle gurur duymalıyız, buralara kolay

gelmedik." şeklindeki savunması sertçe eleştirildi. Turnuva öncesi final vadeden TFF Başkanı İbrahim Hacıosmanoğlu ise geri adım atmayarak, "Biz yolda yürüdüklerimizi, yolda bulduklarımızla asla değişmeyiz." sözleriyle eleştirilere kapıyı şimdilik kapadı. Tüm bu kaos ve mazeret sarmalının arasında, genç yıldızımız Arda'nın "Gerçekten söylenecek çok fazla şey yok! Çok üzgünüz, utanç duyuyoruz. Tüm halkımızdan özür dileriz." şeklindeki buruk vedası, Mert Müldür'ün Paraguay maçından sonraki gözyaşları ise bu turnuvadan bizlere kalan birkaç "samimi" an arasında yer aldı.

Favoriler neler yaptı?

Turnuva başlamadan önce favoriler, aslında önceki Dünya Kupası ve Avrupa Şampiyonası'ndaki ülkelerle aynıydı: İspanya, Fransa, İngiltere, Arjantin, Brezilya... Bu takımların bazıları turnuvaya iyi başlarken, bazıları ise biraz sallandı. Arjantin Messi'nin, Fransa ise Mbappe'nin "hat-trickleri" ile kolay galibiyetler elde etti. İngiltere, Fas, Hollanda, Almanya, Japonya ve ABD ise son derece iyi göründüler şu ana kadar.

İran çıkmazı

ABD ile İran arasında Hürmüz Boğazı'yla ilgili kriz durumu hepimizin malumu. Karşılıklı salvolar, açıklamalar, irili ufaklı çatışmalar gün aşırı hâlâ devam ediyor. Biz bu satırları yazdığımızda İran ile ABD nihai bir anlaşma için son kez masaya oturmuşlardı. Bu sıkıntılı süreci daha da karıştıran bir kriz daha var: İran, tüm bu gergin atmosfere rağmen 2026 FIFA Dünya Kupası'nda mücadele ediyor. İran Millî Takımı'nın 2026 Dünya Kupası serüveni, salt bir futbol hikâyesinden ziyade jeopolitik krizlerin gölgesinde şekillenen inatçı bir direniş öyküsüne dönüştü. Turnuva öncesinde ABD'nin uyguladığı vize engeli ve artan siyasi gerilimler nedeniyle Arizona'daki

kamp planları iptal olan kafiye, çareyi sınırın hemen ötesindeki Meksika'nın Tijuana kentine yerleşmekte buldu. Bu mecburi yer değişikliği takımın omuzlarındaki psikolojik baskıyı artırsa da Tijuana halkının gösterdiği eşsiz misafirperverlik oyuncular için güvenli bir sığınağa dönüştü. Yaşanan krizin ortasında buldukları bu insani sıcaklığa dikkat çeken takım kaptanı Alireza Jahanbakhsh, "Meksika halkını çok seviyoruz. Burada geçirdiğimiz süre boyunca bizimle çok özel bir bağ kurdular ve bize verdikleri destek muazzamdı."

sözleriyle kurulan bu güçlü duygusal bağı özetledi. Tüm bu saha dışı kaosa, maç günleri yapılan yorucu sınır geçişlerine ve diplomatik gerilimlere rağmen İran, G Grubu'nda oynadığı ilk iki maçta hanesine kritik 2 puan yazdırmayı başardı. Yeni Zelanda ile oynanan ve yüksek hücum temposuna sahne olan ilk maçtan 2 - 2'lik beraberlikle ayrılan ekip, asıl karakterini 0 - 0 biten Belçika karşılaşmasında ortaya koydu. Avrupa devinin yıldızlar topluluğu hücum hattına karşı savunma disiplininin zerre taviz vermeyen İran'da, kaleci

Alireza Beiranvand'ın maç boyu kalesinde devleşerek yaptığı üst üste kritik kurtarışlar alınan bir puanın baş mimarı oldu. Kalesini âdeta etten bir duvarla örüp gruptan çıkma iddiasını son maça taşıyan takım hem sahadaki direnciyle hem de saha dışındaki engellere karşı gösterdiği dik duruşla turnuvanın en unutulmaz ekiplerinden biri hâline geldi.

Farklı bir deneyim

19 Temmuz'da final maçıyla sona erecek 2026 FIFA Dünya Kupası'nın bundan sonra bize getireceği yeni hikâyeleri, kahramanları ve politik krizleri zamanla göreceğiz. Turnuva "bizim" için bitse de maçlar oynanmaya devam ediyor. Turnuvanın en güzel taraflarından biri de futbolun bir kültür köprüsü olduğunun bir kez daha kanıtlanmasıydı. İranlıların Meksika'da, Boşnakların Los Angeles'ta, Norveçlilerin New York'ta, Cezayirliilerin Kansas'ta kurduğu arkadaşlık ilişkileri belki de bu kupada bizlere kalan en güzel hatıra olacak. Dünyanın en büyüğünün kim olacağını ve turnuvanın kalan maçlarını ve ondan da önemlisi, yazılacak yeni öykülerini ise bir sonraki sayımızda okuyabileceksiniz. Şimdiden, iyi seyirler!

Not defteri

Futbol dünyası yirmi üçüncü kez Dünya Kupası için buluşurken, biz de maçları izlerken aklınızın bir köşesinde bulunması gereken bazı ilginç detayları sizler için derledik.

"Zemin" kavgası: A Millî Takımımızın da maçını yapacağı Los Angeles'taki 5 milyar dolarlık SoFi Stadyumu'nun sahibi Stan Kroenke ile FIFA arasında, stadyum için büyük bir kavgı kopmuştu. Amerikan futbolu için yapılan stadyumun zemini futbol ölçülerini karşılamayınca FIFA'nın baskısı sonucunda Kroenke milyonlarca dolar gelir getiren ultra lüks alt kat localarını yıkıp o zemini genişletmek zorunda kaldı. Şimdi o yenilenmiş zeminde oynanan maçlarla birlikte, Kroenke'nin harcadığı milyonların karşılığını verip vermediğini ekran başında test ediyoruz.

Azteca'nın hayaleti uyandı: Meksika'daki efsanevi Estadio Azteca, dünyada üç farklı Dünya Kupası'na (1970, 1986, 2026) ev sahipliği yapan tek stadyum olarak tarihe geçti. Turnuvanın o görkemli perdesi, 11 Haziran'da bu futbol mabedinde oynanan Meksika - Güney Afrika açılış maçıyla aralandı. 1970 yılında Pele'nin kupayı aldığı, 1986'da Maradona'nın "Tanrı'nın Eli" golünü attığı bu çimler, yeni efsanelerini yazmaya başladı.

Messi ve Ronaldo: Arjantinli star Lionel Messi bu turnuvaya rekorları kırmak için katıldı âdeta. Messi, FIFA Dünya Kupası 2026'da da sahaya çıkarak, kariyerinde altı farklı Dünya Kupası'nda oynayan ilk futbolcu olarak tarihe adını yazdırdı. Cristiano Ronaldo ise altı farklı dünya kupasında da gol atan ilk oyuncu oldu.

Vize kâbusu: Kanada, ABD ve Meksika ortaklığı kâğıt üzerinde harika ama taraftarlar için bir kâbus... Peş peşe Vancouver, Miami ve Meksika Monterrey'de maç izleyecek bir taraftarı üç farklı gümrük bekliyor. FIFA, "Fan ID" (Taraftar Pasaportu) sistemiyle bürokrasi krizini çözmeye çalışsa da ilk günlerde gümrük kapılarında yaşanan uzun kuyruklar ve yorgun taraftar manzaraları turnuvanın bir diğer gerçeği oldu. Dünya Kupası'nda görev yapması planlanan Somalili hakem Omar Artan'ın ABD'ye girişine izin verilmedi. FIFA'nın tüm girişimlerine rağmen karar değişmezken, deneyimli hakemin turnuvada görev alamayacağı açıklandı.

Yeni kural: Yeni kırmızı kart kuralı ilk kez Türkiye ile Paraguay maçında devreye girdi. Mert Müldür'e ağzını kapatarak konuşan Miguel Almiron, VAR incelemesinin ardından doğrudan kırmızı kart gördü.

104 maçlık maraton: Dünya Kupası'nda takım sayısı 48'e çıkınca maç sayısı da 64'ten 104'e yükseldi. Bazı günlerde 24 saat içerisinde TRT ekranlarında peş peşe 6 maç izleyeceğiz! Üstelik bu maçların oynanacağı coğrafya da çok büyük. 2026 Dünya Kupası'nın oynanacağı en kuzeybatıdaki stadyum (Vancouver) ile en güneydoğudaki stadyum (Miami) arasındaki mesafe tam 5 bin 500 kilometre! Bu mesafe Londra ile Kabil arası kadar.

Sumud: Filistin'in direnç ve aidiyet hikâyesi

Türkiye'nin uluslararası dijital platformu 'tabii'nin yeni orijinal dizisi "Sumud"un galası, İstanbul Sakıp Sabancı Müzesi The Seed'de yoğun bir katılımı gerçekleştirildi.

TRT Genel Müdürü Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı'nın ev sahipliğinde düzenlenen geceye TRT yönetimi, dizinin oyuncu kadrosu, yapım ekibi ile sanat ve medya dünyasından çok sayıda davetli katıldı.

Filistin halkının direnişini, dayanışmasını ve umudunu genç bir kadının hikâyesi üzerinden ekrana taşıyan yapım, 'tabii' platformunda izleyiciyle buluştu. Dizin gösterimi öncesi basın mensuplarına açıklama yapan TRT Genel Müdürü Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı, Filistin'in onurlu mücadelesine en fazla destek veren ülkelerden biri olan Türkiye'nin kamu yayıncısı olarak Filistin halkıyla dayanışmayı her daim diri tutmaya çalıştıklarını ifade etti. TRT yapımlarında bu dayanışmayı mümkün olduğunca

göstermeye gayret ettiklerini belirten Sobacı, "7 Ekim 2023'te İsrail, Gazze'de soykırıma başladığında uluslararası dijital platformların birçoğu Filistin içeriklerini platformlarının dışında bıraktılar. Biz ise 'tabii'de bunun tam tersine Filistinlilerin öyküleri kategorisi oluşturarak TRT kataloğundaki tüm Filistin içeriklerini bir araya getirdik ve bu dayanışmanın bir örneğini vermek istedik. Bugün 'Sumud' dizisinin dijital platformda yer almaya başlamasıyla bu dayanışma bambaşka bir noktaya geçmiş olacak. Arapça bir kelime olan 'Sumud' kelimesi, direniş, azim, kararlılık anlamlarına geliyor. Söz konusu

Filistin olduğunda 'Sumud' kelimesi sadece bir fiziksel direniş anlamına gelmiyor onun çok daha ötesine geçerek bambaşka anlamlar kazanıyor." dedi.

TRT Genel Müdürü Sobacı: "Sumud, zulüm devam etse dahi günlük hayata devam etme iradesidir"

TRT Genel Müdürü Mehmet Zahid Sobacı, Sumud kelimesinin on yıllardır İsrail soykırımı ve işgali altında olan Filistin halkı için; köklerine sıkı sıkıya sarılmayı, işgal girişimlerine karşı

topraklarını savunmayı ve zulüm devam etse dahi günlük hayatlarına devam etme iradesini ortaya koyduğunu vurguladı. 'Sumud'un onurlu bir halkın varoluş mücadelesini ifade ettiğini söyleyen Sobacı, "Biz 'tabii' platformumuzda Filistin temalı ilk orijinal yapımımıza yer vererek bu noktada çok önemli bir adım attığımıza inanıyoruz. Bildiğiniz gibi Türkiye, Cumhurbaşkanımızın liderliğinde dış politika alanında Filistin mücadelesi için, Gazze'deki soykırım için tüm diplomatik mekanizmaları çalıştıran bir ülke. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tüm uluslararası zirvelerde, Gazze'de yaşanan soykırımı en gür sesle dile getiren lider. Filistin halkının onurlu mücadelesinin toplumsal boyutunun yanı sıra bir de medya boyutu var. Medya boyutunda güçlü bir haberleştirme ihtiyacı her zaman karşımızda duruyor. Haberleştirmenin de ötesinde; dizisiyle, sinemasıyla, festivaliyle, müziğiyle sanat alanında Gazze meselesine odaklanmak gerekiyor. Aslında biz 'Sumud' dizisiyle sanat alanında Gazze meselesine dair hafızayı diri tutmak ve Gazze'deki mücadeleye farkındalık oluşturmak açısından önemli bir adım attığımızı düşünüyoruz. Elbette bir yapımla Filistin'deki yaşanan zulmün tüm boyutlarını anlatabilmek mümkün değil fakat bunun fişegi ateşleyeceğini düşünüyorum. İnşallah bu yapım bundan sonraki süreçlerde de Filistin temalı işlerin, belgesellerin, dizilerin, sinema filmlerinin daha fazla artmasına yol açacağını temenni ediyorum." dedi.

Filistin halkının onurlu mücadelesini ve bir aidiyet arayışını konu alan "Sumud" dizisi, TRT'nin uluslararası dijital platformu 'tabii'de izleyiciyle buluştu.

"Sumud" oyuncularından ortak mesaj: "Filistin gerçekliğini dünyaya anlatmalıyız"

Dizinin başrollerinden birini üstlenen Şifanur Gül, basın mensuplarına yaptığı açıklamada canlandığı Melisa karakterinin tıpkı "dirençli ve kararlı" anlamına gelen "Sumud" kavramı

gibi bir yapıya sahip olduğunu belirtti. Melisa'nın aldığı kararların sonsuza kadar arkasında duran bir karakter olduğunu vurgulayan oyuncu, karakterin köklerini bulmak amacıyla Filistin'e doğru bir yolculuğa çıktığını ve oraya gittiğinde kendisini neyin beklediğini bilmediğini ifade etti. Canlandığı karakterin gücünü ve onurunu Filistin halkına benzeten Gül, "Her şeyden önce bu projede yer almaktan gurur duyuyorum. Böyle güçlü bir mücadeleyi ve onurlu bir halkın mücadelesinin bir kadın karakter üzerinden anlatılması ve benim bu karakteri oynamaya layık görülmem çok gurur verici." dedi. Dizide "Oğuz Akın" karakterini canlandıran Emre Kıvılcım, basın mensuplarına yaptığı

açıklamada, Filistin'de yaşanan olaylar karşısında zaman zaman herkesin büyük bir çaresizlik hissettiğini belirtti. Bir sanatçı olarak bu haklı davaya destek vermenin kendisi için ne kadar önemli olduğunu vurgulayan Kıvılcım, "TRT'nin uluslararası platformu 'tabii' yayın hayatına başladığı günden bu yana hem kültürel değerlerimizi hem de aile yapımızı destekleyen, büyük sorumluluk içeren projelere imza atıyor. 'Sumud' o projelerden biri; o yüzden biz bu diziyi oldukça zorlu ve duygusal şartlarda çekti. Ben de bir oyuncu olarak böyle bir davanın içinde mesleğimi icra ederek elimden geleni yapabilmış olmaktan dolayı çok mutluyum." yorumunda bulundu. "Ahmed Musa" karakterine hayat veren Burak Hakkı, canlandığı karakterin

Dizi oyuncular, "Filistin gerçekliğini dünyaya anlatmalıyız" mesajını verdi

Kimlik ve vicdan arasında sıkışan, köklerini ararken Filistin halkının sarsılmaz direnişiyle tanışan genç bir kadının hikâyesi... “Sumud” yalnızca bir dizi değil, güçlü bir tanıklık olarak ekrana geliyor.

ülkesi için sonuna kadar mücadele eden biri olduğunu belirterek hikâyenin de bu karakter gibi son derece güçlü olduğuna dikkat çekti. Filistin’de yaşanan gerçeğin tüm dünyaya anlatılması gerektiğinin altını çizen Hakkı, “Sumud” projesinin bu sebeple mümkün olduğu kadar çok insana ulaşması gereken bir iş olduğunu ifade etti. “Ayşe Nine” karakterini canlandıran usta oyuncu Yıldız Kültür ise acının her yerde olduğunu ve bu rolü oynarken o acıyı derinden hissettiğini vurgulayarak, “Bu proje bana geldiğinde zaten yaşanan bu olaylara karşı çok duygusal bir yaklaşım içindeydim ve bu sebeple projenin içinde yer almayı yürekten istedim.” dedi.

Bir aidiyet arayışı, bir direniş hikâyesi

Başrollerinde Şifanur Gül, Emre Kıvılcım ve Burak Hakkı’nın yer aldığı “Sumud”, Filistinli bir baba ve Türk bir annenin kızı olan idealist doktor Melisa’nın, geçmişinin izini sürerken kendini bir varoluş mücadelesinin ortasında bulmasını konu alıyor. New York’tan bölgeye yaptığı ziyaretle Filistin halkının yaşadığı gerçeklerle yüzleşen Melisa, işgal altındaki Batı Şeria bölgesinin en büyük şehri olan El-Halil’de kimliğiyle yüzleşirken idealleri ve aşkı arasında zorlu seçimler yapıyor. Yönetmenliğini Doğan Ümit Karaca’nın üstlendiği, senaryosunu ise Abdüsselam Durmaz, İsa Yıldız, Uğur Tekin ve Ali Çakmak’ın kaleme aldığı 10 bölümlük aksiyon ve dram türündeki yapım, oyuncu kadrosundaki Ülkü Duru, Cihan Şimşek, Enes Külahçı, Ayça Varlier, Emir Çiçek, Aras Efe Babacan, Teoman Gelmez, Sude Oduncu, Hilal Çelik ve Yıldız Kültür gibi isimlerle işgal altındaki topraklarda onurluca direnen Filistin halkının hikâyesini ekrana taşıyor. Adını Arapçada “direnc, sebat ve kararlılık” anlamlarına gelen “Sumud” kelimesinden alan dizi tüm bölümleriyle ‘tabii’ izleyicisiyle buluştu.

Dizinin özel gösterimi Sakıp Sabancı Müzesi The Seed’de gerçekleştirildi

“Sumud”

Oyuncular
Şifanur Gül
Emre Kıvılcım
Burak Hakkı
Ülkü Duru
Cihan Şimşek
Enes Külahçı
Ayça Varlier
Emir Çiçek
Aras Efe Babacan
Teoman Gelmez
Sude Oduncu
Hilal Çelik

Yönetmen
Doğan Ümit Karaca

Senaryo
Abdüsselam Durmaz
İsa Yıldız
Uğur Tekin
Ali Çakmak

Gala, yoğun ilgi ve geniş bir katılımıla gerçekleşti

tabii orijinal dizisi

SUMUD

Onurlu Filistin halkının özgürlük mücadelesi

ŞİMDİ YAYINDA

Fotografılar: Aykut Çevik, Kaan Kulu, Tanık Aşçı

Cesur olanlar iz bırakır

17. TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri, “Cesur ol, iz bırak” şiarıyla dört gün boyunca ülkemizden ve dünyadan “gerçek” hikâyeleri İstanbul’a taşıdı. TRT Vizyon dergisi olarak biz de festivali baştan sona takip ettik.

Sinema tarihinin en önemli isimlerinden olan Japon yönetmen, senarist ve kurgucu Akira Kurosawa, filmografisine sığdırdığı otuz filmi yapmasını sağlayan motivasyonu sorduklarında şu cevabı verir: “Sanatçı olmak, ne pahasına olursa olsun gözlerini asla kaçırmamak demektir.” Yönetmen, cesaretin gerçeğin en çıplak, en acımasız ya da en zorlu hâline bakabilme dirayeti olduğunu anlatır. Belgesel sinemada ise bu yoğunluk, kurgusal sinemaya göre daha güçlüdür. Belgeselci, herkesin gözünü kaçırdığı o tekinsiz alanlara kamerasını çevirirken

talep ettiği tek yalın şey vardır: Gerçek. Çünkü cesaret gösterilmezse hakikat, yeryüzünde hiçbir iz bırakmadan rüzgâra karışıp gidecektir. Bunu hep biliyoruz; son yıllarda Gazze’den Sudan’a, Suriye’den Ukrayna’ya bakınca çok daha iyi biliyoruz artık. Dünyanın cesur ve iz bırakmak isteyen insanlara ihtiyacı var. Bu insanların ise kendilerine bu alanı açacak fırsatlara... TRT’nin 2009 yılından beri aralıksız şekilde sürdürdüğü, Türkiye ve dünyadan farklı belgesel filmleri ve belgeselcileri bir araya getirdiği TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri’nin on yedinci “edisiyonu”, 4 - 7 Haziran tarihleri arasında İstanbul’un kalbi Taksim’de, Grand Pera’da düzenlendi. Dört

farklı kategoride 109 ülkeden bin 409 filmin başvuru yaptığı festivalde sonuçlar ise 7 Haziran Pazar günü düzenlenen galayla sahiplerini buldu. Özel gösterimler, özel paneller, deneyim alanları, proje masaları ve belgesel sohbeti buluşmalarıyla birlikte aralıksız bir “belgesel” deneyimi sunan festivalde yaşananlara gün gün bakalım.

Grand Pera’nın kapıları açıldı

4 Haziran günü, saat 12.00’de “kapılarını açan” festivalde dört gün boyunca tüm salonlarda, etkinlik finalistleri de dâhil olmak üzere 58 belgesel film gösterildi. İnternette veya girişten kayıt olan herkesin ücretsiz şekilde takip ettiği

“Günümüzde krizler, savaşlar, trajediler sıradanlaştırılmaya çalışılıyor. Böyle bir dünyada belgeseller; dilsiz bırakılan coğrafyaların, milletlerin, mağdur ve mazlumların sesi olmalıdır. Bir belgeselcinin vizörü; adaletsizlikleri, asimetrik güç ilişkilerini, modern sömürü düzenini ifşa eden ve muhtemel doğal felaketlere ayna tutan bir imkândır.”

Prof. Dr. Burhanettin Duran
T.C. Cumhurbaşkanlığı
İletişim Başkanı

festivalin ilk günündeki gösterimler, tam vaktinde başladı. Özel Seçki ve TRT Seçkisi bölümlerinde yarışmaya aday olmamış, bol ödüllü yabancı belgeseller ve TRT’nin kendi mutfağından çıkma çarpıcı projeler yer aldı. Uluslararası, Ulusal Öğrenci ve Ulusal Profesyonel kategorilerin film gösterimlerinde ise filmin bitişinin hemen arkasından söyleşiler gerçekleşti. Belgesel seyircileri, sıcaklığına yönetmenlere sorular yönelte imkânına kavuştular. Grand Pera’da film gösterimlerinin düzenlendiği salonun hemen yanındaki, “tarihî bina” olarak bilinen kısımda ise festival menüsünün diğer kısımları yer aldı. “Proje Masası”nda İstanbul Üniversitesi (İÜ) İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mesut AYTEKİN tarafından yürütülen ilk proje masasının konuğu ise TRT yapımcı ve yönetmeni Ahmet Furkan Gündoğan’dı. Özel kontenjan vasıtasıyla yer alan katılımcılar burada “sıfırdan” bir belgesel projesi oluşturmanın pratiğini yaptılar. Belgesel günleri boyunca her gün devam eden proje masasında TRT’nin uzman personeli Hilal Yumuk, Mesut Bülent Mortaş, Gülşan Saru, Nuri Leblebici, Şule Bayyurt ve Pınar Nadide Okan; katılımcılara program yapımına dair detayları uygulamalı olarak

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Prof. Dr. Burhanettin Duran, TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri’nin evrensel bir marka hâline geldiğini söyledi

göstererek tecrübelerini paylaştılar. “Cercle d’Orient” bölümündeki bu deneyime ilgi son derece yoğundu.

İnsan mı algoritma mı?

Festivalin ilk gününün ilk paneli ise “Cesur Olmak: İnsan mı, Algoritma mı?” başlığı altında düzenlendi. Çiçek Çizmeci Devge (Teknoloji Editörü, Sunucu ve Dijital İçerik Üreticisi), İsmail Hakkı Polat (Kadir Has Üniversitesi Öğretim Üyesi), Alkan Avcıoğlu (“Gerçek Ötesi” belgeselinin yönetmeni) ve Mert Can Altun (“Anadolu’nun Kayıp Pençeleri” belgeselinin yönetmeni) katılım gösterdi. Pannelde Hakkı Polat; yapay zekânın henüz insanı tamamen ikame edemeyeceğini ancak bir yönetmen veya kurgucu gibi “doğaçlama” yapmaya başladığında asıl varoluşsal kırılmanın yaşanacağını savundu. İçinde bulunduğumuz süreci, etik

sınırların zorlandığı bir “yalan çağı” olarak tanımlayan Polat, TRT arşivlerinin bile bu yeni hafıza inşasında birer girdi olduğunu belirterek türün doğasını “Belgesel sadece bir belge seli mi olmalı?” sorusuyla sorguladı. Bu felsefi zemini pratiğe döken yönetmen Alkan Avcıoğlu ise sahteliğin böylesine kuşatıcı olduğu bir dünyada kendi ürettikleri kurguların bile gerçeğe dönüşebileceğini vurguladı. Yapay zekânın meslekleri yok etmekten ziyade muazzam bir içerik yorgunluğu yaratacağını öne süren Avcıoğlu; senaryosunu kendi yazdığı filminin tüm görsel ve işitsel dokusunu on dörtten fazla yapay zekâ aracıyla inşa ettiğini anlattı. Sonuç olarak bu devrimin, arkasında devasa bütçeler olmayan bağımsız yaratıcılar için sınırların ötesinde yepyeni bir özgürlük alanı açtığını ifade etti. Bu derinlikli özgürlük alanının en somut örneğini ise Mert Can Altun

Festivalin “Proje Masası” bölümlerinde ise TRT’nin yapımcı, yönetmen ve kurgu yönetmenleri katılımcılarla bir araya geldi

sundu. “Anadolu'nun Kayıp Pençeleri” belgeselinde Hazar kapları üzerine yaptığı araştırmaları yapay zekâ asistanlığıyla senaryolaştıran yönetmen, bu teknolojiyi finansal veya sistemsel engelleri aşmada âdeta “ilahî bir el” olarak nitelendirdi.

“15 Temmuz destanı bu topraklarda ihanete karşı cesaretin adıdır. Tam da bu nedenle, ‘Cesur Ol, İz Bırak’ çağrımızın en büyük ilham kaynaklarından biridir.”

Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı
TRT Genel Müdürü

Bir tanık olarak görüntü

15 Temmuz Darbe Girişimi’nin üzerinden tam on yıl geçti ama anılar, yaşananlar, öncesiyle ve sonrasıyla hâlâ hafızalarımızda taze. “Görüntünün Tanıklığında” panelinde de geçmişin en karanlık gecelerine hem kamerayla hem de bizzat varoluşla edilen sarsıcı tanıklıklar masaya yatırıldı. Moderatör Nada Muftic, 15 Temmuz gecesinde kulaklarında çınlayan o korkunç seslerin, zihnindeki Bosna Savaşı travmalarını nasıl uyandırdığını anlatarak dehşetin evrensel yüzünü anımsattı. O geceye tüm çıplaklığıyla şahitlik etmenin ağırlığını yönetmenliğini yaptığı “Kader

TRT Genel Müdürü Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı, belgeselciliğin özünde bir cesaret işi olduğunu ifade etti

Bağı” üzerinden aktaran Mücahit Emre Sever ile siyasi programlar geçmişisiyle bu tanıklığı pekiştiren Nihal Ağırbaş; belgesel sinemanın sıradan bir arşiv kaydı olmaktan çıkıp toplumsal hafızayı daima diri tutan hayati bir eyleme dönüştüğünün altını çizdiler. Sürecin bizzat mağduru olan Enes Babacan ise darbe öncesi gözaltına alınışını ve o dönem FETÖ liderine hakaretten dolayı kendisine dava açılmamış olmasına duyduğu şaşkınlığı paylaşarak örgütün karanlık yüzünü gözler önüne serdi. Hakikati dünyaya duyurmak için gösterdiği iradeyle sadece altı ayda İngilizce öğrenip Londra’da 15 Temmuz’u anlatan Babacan’ın bu şahsi çabası, “Hafıza her şeydir.” fikrini perçinledi. Panellerin düzenlendiği yerin hemen yanında ise sohbet havasında geçen buluşmalar düzenlendi. “Doğanın

izinde” başlıklı ilk buluşmada ise konuk, çektiği doğa belgeselleriyle tanınan ve TRT’den kısa zaman önce emekli olan Ece Soydam’dı. Usta belgeselci, TRT gibi bir kurumda doğa belgeseli çekmenin yolculuğunu acı - tatlı hatıralarıyla paylaştı.

Büyük açılış

Grand Pera’daki anıtsal Emek Sahnesi’nde sanat ve sinema dünyasını bir araya getiren TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri’nin açılışında söz alan TRT Genel Müdürü Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı, festivalin varoluş amacını dile getirdi: “Dünyanın içinde bulunduğu kriz ortamında mazlum coğrafyaların sessiz çılgılığına ses olmak ve haklıdan yana duruş sergilemek, adalet ve merhametten beslenen bir cesaret gerektirir.” 109 ülkeden gelen bin 409 başvuru arasından finale kalan eserlerin, işte bu cesareten neşet ederek insanlığın acılarına, direnişlerine ve umutlarına ayna tuttuğunu vurgulayan Genel Müdür Sobacı; özellikle Gazze’de yaşanan insanlık dramına yöneltilen kameraların, kan dondurucu gerçeği tarihe nasıl kazıdığını anlattı. “Gazze: Saldırı Altındaki Doktorlar”, “Hasan’la Gazze’de” ve “Amerikalı Doktor” gibi yapımların, vahşetin ortasında filizlenen hayat kurtarma mücadelelerini mühürlediğini ifade eden Genel Müdür Sobacı, belgeselin evrensel gücünü şu sözlerle özetledi: “Şili’de, Arjantin’de, İran’da seçilmiş hükümetlere karşı yapılan darbelerden Suriye İç Savaşı’na, İrlanda kıyılarından Moğolistan’ın kara kışına, dünya tarihinin tozlu sayfalarından bugünün siyasi krizlerine uzanan anlatılara hep birlikte

Yerli ve yabancı belgeselciler festival için bir araya geldi

tanıklık edeceğiz.” TRT Genel Müdürü Sobacı, festivalin cüretkâr ruhunu besleyen en hayati ilham kaynağının ise 15 Temmuz direnişi olduğunun altını çizdi. O karanlık gecede yalın elleriyle tankların karşısına dikilen milletin gösterdiği iradenin, ortak hafızamızı ve tanıklığımızı yeniden şekillendiren destansı bir örnek olarak programın tam kalbine yerleştirildiğini aktaran Sobacı, konuşmasına şu güçlü ifadelerle devam etti: “Şunu da özellikle belirtmek isterim ki 15 Temmuz, bu topraklarda ihanete karşı cesaretin adıdır. Tam da bu nedenle, ‘Cesur Ol, İz Bırak’ çağrımızın en büyük ilham kaynaklarından biridir.” Bu destansı ruhun, 7 Haziran’daki ödül törenine dek açık kalacak interaktif sergi alanında yaşatılacağını ve her ziyaretçiye “Ben nasıl bir iz bırakıyorum?” sorusuyla kendi varoluşsal yüzleşmesine davet edeceğini belirten TRT Genel Müdürü açılışın, TRT’nin dijital platformu ‘tabii’nin orijinal yapımı “Gökkuşağı Faşizmi” belgeselinin gösterimiyle taçlanacağını belirterek tüm yarışmacılara başarılar diledi.

Sunum her şeydir

TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri’nin ikinci günü de tempo düşmeden devam etti. Cuma gününün ilk panelinde “Proje Destek Kategorisi”nin jürileri arasında yer alan sinema araştırmacısı, yazarı ve yönetmen Serdar Arslan, doğru sunum yapmanın üzerine deneyimlerini paylaştı. “Başarılı bir projenin temeli yalnızca ilgi çekici ve özgün bir konu bulmakla atılmaz; asıl belirleyici olan, yönetmenin meseleyle kurduğu bağın sahiçiliği ve

derinliğidir.” ifadelerini kullanan Arslan; destek kurullarını ikna etmenin en kritik yolunun, yönetmenin “Bu hikâyeyi neden ben anlatmalıyım?” sorusuna vereceği tutkulu, içselleştirilmiş cevapta ve bu sanatsal yükü omuzlayabilecek yetkinlikte gizli olduğunu vurguladı. Bu entelektüel dert ortaklığının ancak çarpıcı bir kısa özet (logline), meselenin felsefesini barındıran samimi bir yönetmen görüşü ve projenin görsel ruhunu yansıtan materyallerle (teaser, moodboard) desteklendiğinde ete kemiğe bürüneceğini ifade eden Arslan; pitching (sunum) anını salt teknik bir bilgilendirme toplantısı olarak değil, yönetmenin inancını karşı tarafa aktardığı zarif bir ikna sahnesi olarak tanımladı. Yine aynı kategoride, “Buluşma Odası”nda “Belgesel Neden İz Bırakır?” başlığıyla düzenlenen sohbette ise sinema yazarı

Mehmet Açar, belgeselin sadece olayları olduğu gibi aktaran bir araç olmadığını; aslında bir arayış, bir merak ve hatta bir keşif süreci olduğunu vurguladı. “Etkileyici bir belgesel her zaman bir soruyla, bir merakla başlar.” diyerek iyi bir yapımın temelinde yaratıcı bir sorgulamanın yattığına dikkat çekti. Geleneksel “konuşan kafalar” formatından ziyade görsel bir dilin, arşiv görüntüleriyle harmanlanan derinlikli ve özenli bir çalışmanın, seyirci üzerinde kurmacadan bile daha sarsıcı ve uzun süreli etkiler bırakabileceğini belirtti. Ayrıca bir belgeselin değerinin ticari kaygılardan ve sömürgeci bakış açılarından uzak, o işe dökülen büyük emeğin izleyici tarafından içsel olarak hissedilebilmesine bağlı olduğunu sözlerine ekledi. Günün sonundaki “Ortak Kadraj” panelinde ise TRT’nin “Mabedin Gölgesinde” belgeselinin çekim sürecinde yer alan Ahmet Furkan Gündoğan, Murat Ocak ve Pelin Asa; bu beş farklı şehirde kısa sürede çekilen belgeselin detaylarını paylaştı.

“15 Temmuz”un sosyolojisi

Cumartesi günü ise festivalin belki de en yoğun günüydü. Sabahtan akşam 22.30’a kadar aralıksız şekilde film gösterimleri ve paneller gerçekleşti. Hafta sonunun etkisiyle de birlikte tüm salonlar dolarken, Grand Pera’nın keyifli terasında ise Volkan Üce’nin trajikomik, ödüllü belgesel filmi “İki Metrekare” gösterildi. Geceye kadar süren film gösterimleri ve panellerde ciddi yoğunluklar yaşandı. “Cesaretin İzleri” panelinde yazar ve sosyolog Prof. Dr. Veysel Bozkurt, 15

Grand Pera’nın keyifli terasında Volkan Üce’nin trajikomik, ödüllü belgesel filmi “İki Metrekare” yayınlandı

Festivalin en keyifli kısımlarından birisi de her gün gerçekleşen “Belgesel Sohbetleri”ydi

Temmuz Darbe Girişimi'ni farklı bir açıdan, sosyolojik anlamda ele aldı. 15 Temmuz darbe girişiminin, geçmişteki askerî müdahalelerden çok farklı bir sosyolojik dinamiğe sahip olduğunun altını çizen Bozkurt, şu ifadeleri kullandı: “FETÖ gibi devletin içine sızarak kendini onun asıl sahibi olarak gören bir yapı, sivil meşruiyeti tamamen hiçe sayarak bu girişime kalkıştı; ancak bu kez karşılarında geleneksel yöntemlerle zihinlerini kontrol edemedikleri bir toplum buldular.” Aynı günün diğer bir paneli olan “Tanıklık Et, İz Bırak”ta ise savaş zamanında Bosna Hersek ile İtalya arasında mekik dokunan kıymetli bir belgesel olan “Dom (Yuva)”un ekibi ağırlandı. Ekibe, “Hasan’la Gazze’de” belgeselinin yönetmeni ve Uluslararası Profesyonel Kategori’nin jürileri arasında yer alan Filistinli sinemacı Kamal Aljafari de eşlik etti. Türkçe, İtalyanca, Boşnakça ve Arapça dillerinin bir arada yankılandığı çok sesli panelde; sinemacıların ve tanıkların hafıza, göç ve hakikat üzerine kurdukları sarsıcı dünyalar paylaşıldı. Filmin dramaturgu Liza Pazzaglia, yetimhanede büyüyen çocukların savaş içindeki öyküsünü klişelerden ve abartıdan uzak tutarak işlemeye çalıştıklarını belirtirken bu belgeselin Mirela için kendi anılarının hapisanesinden bir çıkış yolu olduğunu ifade etti. Yaşadığı ağır travmalara rağmen hikâyesini paylaşmayı inancı gereği ilahi bir işaret olarak kabul eden Mirela Hodo, filmin sadece savaşla ilgili olmadığını; annesi tarafından terk edilmiş bir çocuğun evrensel “yurt” arayışını ve yıllar sonra eski yetimhane arkadaşlarıyla o ortak acıda buluşmasını anlatan içsel bir yolculuk

Festivalin özel deneyim alanında ziyaretçiler, kendi belgesel kurgularını yapma imkânı buldu

Genç belgeselseverler film gösterimlerine büyük ilgi gösterdi

olduğunu dile getirdi. Yapımcı Ricardo Biadene, TRT’nin belgesel sinemacılığı sunduğu kurumsal katkılardan duyduğu memnuniyeti vurgulayarak; içinden geçilen bu zorlu tarihî dönemde Ukrayna’da ya da Gazze’de yaşananları sorgulamanın ve geleceğe sorular bırakmanın bir sinemacı ve dünya vatandaşı olarak kaçınılmaz bir borç olduğunu savundu. Berlin’de eski “hard diskleri” tararken tesadüfen bulunduğu kasetler sayesinde 2001 yılı Gazze’sine ve bizzat kendi sesinin de yer aldığı geçmişine uzanan sarsıcı bir hafıza tüneli inşa eden yönetmen Kamal Aljafari ise Filistin’in sesini dünyaya duyuran TRT’ye teşekkür ederken; sinemayla direnmenin sınırları olsa da hakikatlerin saklanabileceğini ama asla yok edilemeyeceğini tüm dünyaya bir kez daha hatırlattı.

Cephede doktorluk

Dört gün süren bu “belgesel yağmuru”nun son gününe, 7 Haziran Pazar gününe gelince... Akşam saat 20.00’de büyük gala olacak olsa da belgesel ve panel gösterimleri pazar günü de devam etti. Savaş, ne yazık ki daima ve ilk önce masumları, özellikle çocukları vurur; onların hayatlarını sonsuza kadar değiştirir. Bu etkiyi en yakından hissedenler de bu cephelerdeki doktorlardır. Savaşın en acımasız cephelerinde hem hakikati savunmanın hem de hayat kurtarmanın omuzlara yüklediği ağır bedeller, “Son Sığınak” panelinde sarsıcı bir dille masaya yatırıldı. “Gazze: Saldırı Altındaki Doktorlar” belgeselinin BAFTA ödüllü yönetmeni Karim Shah, mesleki dürüstlüğünün karşısında bulunduğu görünmez duvarları anlatarak, Filistin gerçeğini dile getirmenin anında “etiketlenmek” anlamına geldiğine dikkat çekti. Bu ikiyüzlülüğün Batı’da kariyerleri nasıl tehdit ettiğini kendi diasporik deneyimi üzerinden aktaran “Amerikalı Doktor” belgeselinin ana karakteri, Filistin asıllı tıp doktoru Thaer Ahmad ise uluslararası sistemin bu yıkımdaki suç ortaklığını cesaretle yüzlere vurdu. Dünyanın pek çok mazlum coğrafyasındaki kanlı tablonun evrensel boyutunu ise “Hızır” belgeselinin ana karakterlerinden olan “Yeryüzü Doktorları” aktivisti Prof. Dr. Ali İhsan Dokucu genişletti. Çocuk cerrahı olarak Somali’den Afganistan’a uzanan tecrübeleriyle savaşın adaletsizliğini ve

Türkçe pop müziğin starlarından Burak Kut, 17. TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri Gala Gecesi’nde sahne aldı

uluslararası kanunlara rağmen hekimlerin nasıl hedef alındığını vurgulayan Dokucu; olağandışı anomalilerle doğan çocukların çatışma bölgelerinde tedavi şansının sıfıra inmesinin bir hekim olarak kendinde bıraktığı ruhsal yüke de değinerek

Burak Kut, 17. TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri Gala Gecesi’nde sahne aldı. Dillerden düşmeyen efsane şarkıları, enerjik performansı ve güçlü vokaliyle de hem Grand Pera’daki katılımcılara hem de TRT Belgesel seyircilerine keyifli anlar yaşattı.

Afganistan’dan Sudan’a kadar bu zorlu bölgelerdeki deneyimlerini paylaştı.

Anadolu’nun “gurme” tarafı
TRT Belgesel’de yayınlanan “Sofraya Davet” belgeseli izleyenlerin karnını acıktırsa da aynı zamanda son derece de bilgilendirici... Bu belgesel, festivalde aynı isimli bir panelde Grand Pera’daki ziyaretçilerle de konuşuldu. Belgeselin yapımcısı Vural Akıncı, yönetmeni Seher

Dayan ve bölümde yer alan Usla Akademi Genel Müdürü Çiğdem Alagök’ün katıldığı panelde; “Anadolu’nun Gastronomi Mirası” belgeselinin ortaya çıkış süreci ve Türk sofrası kültürünün derinlikleri konuşuldu. Oturumda, bu yapımın salt bir yemek tarifi derlemesi olmaktan ziyade yemeğin toplum içindeki birleştirici ve sosyolojik gücünü ekrana taşıdığı belirtilirken; yedi bölgenin kendine has lezzetlerinin, asırlık pişirme tekniklerinin ve coğrafi işaretli ürünlerin merkeze alınmasının tek tip insan ve yemek modelini dayatan küreselleşmeye karşı nasıl bir kültürel direniş oluşturduğu detaylarıyla ele alındı. Kısıtlı bir sürede, alanında uzman şeflerin özverili çalışmalarıyla ve Anadolu’yu boydan boya aşan bir rotayla hayata geçirilen projenin, Anadolu insanının misafirperverliğini ve sofrası etrafında şekillenen aidiyet duygusunu son derece samimi bir dille izleyiciye aktardığı vurgulandı. Anadolu’nun kapılarının herkese açık olduğu ama özellikle TRT adıyla gelenler için sonuna kadar açıldığı ifade edildi.

Ödüller sahiplerini buldu

Dört günlük belgesel, panel ve buluşmalarla geçen maratonun sonunda nihayet herkesin, en çok da finalistlerin beklediği ana gelindi. “17. TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri” muhteşem bir finalle sona erdi. TRT Genel Müdürü Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı’nın ev sahipliğinde Grand Pera Emek

Sahnesi’nde gerçekleşen ödül törenine; Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Prof. Dr. Burhanettin Duran, TRT yöneticileri, Türk ve dünya sinemasından önemli isimler ile çok sayıda davetli katıldı. Tiyatro sanatçısı ve sinema oyuncusu Selim Bayraktar’ın sunuculuğunda TRT Belgesel ekranından canlı yayınlanan ödül töreninin kapanışında ise Türk Pop Müziği’nin önemli temsilcilerinden Burak Kut, sevilen eserlerini seslendirdi. 7 Haziran akşamı saat 20.00’de başlayan ve TRT’de canlı yayınlanan tören, festivalde yaşanan tüm önemli anları tekrar hatırlatan bir video ile programın başlangıcını verdi.

“Belgesel mazlumların sesi olmalıdır”

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Prof. Dr. Burhanettin Duran, 17. TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri kapanış töreninde yaptığı konuşmada, bu organizasyonun evrensel bir marka hâline geldiğini vurguladı. Belgesellerin toplumların kolektif hafızasını koruyan tarihî vesikalar olduğuna dikkat çeken Duran, “Günümüzde krizler, savaşlar, trajediler sıradanlaştırılmaya çalışılıyor. Böyle bir dünyada belgeseller; dilsiz bırakılan coğrafyaların, milletlerin, mağdur ve mazlumların sesi olmalıdır.” diyerek belgeselciliğin çarpıtmalara karşı güçlü bir direniş biçimi olduğunu belirtti. 15 Temmuz direnişini ve Filistin’de yaşanan trajediyi hakikatin izini sürmek açısından örnek

“Festivaldeki panel ve söyleşilerde 15 Temmuz’un toplumsal hafızamızda bıraktığı izleri masaya yatırdık. ‘Görüntünün Tanıklığında’ başlıklı panelde, o gece kayda geçen görüntülerin önemi panelistlerimiz tarafından değerlendirildi. ‘Cesaretin izleri’ konulu söyleşide; 15 Temmuz’un kişisel ve toplumsal etkileri, milletimizin cesareti, demokrasiye sahip çıkma iradesi ve o gecenin medya aracılığıyla dünyaya nasıl anlatıldığı ele alındı. Ayrıca ziyaretçilerimizin 15 Temmuz destanının bıraktığı kalıcı izlerle deneyimsel bir anlatı içinde yüzleşebilecekleri bir enstalasyon alanı oluşturuldu.”

Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı
TRT Genel Müdürü

gösteren Duran, festivalin mottosunun önemini şu ifadeleriyle pekiştirdi: “Yaklaşık 10 yıl önce, 15 Temmuz 2016 gecesinde milletin geleceği, demokrasi ve iradesine sahip çıkmak için sokaklara, meydanlara dökülen ve hayatlarını feda eden 253 şehidimizin derdi iz bırakmak değildi. Ama öylesine bir iz bıraktılar ki biz onları hâlâ ve bundan sonra ebediyen rahmetle, şükranla anacağız. Elbette başka bir örnek, Filistin’de İsrail zulmü altında hayatlarını kaybeden Filistinli çocukların, Gazze’de mücadele ortaya koyan, hakikat için hayatını feda eden gazetecilerin, kadınların, erkeklerin hayatıydı. İşte böylesine cesur yaşayanların ne yaşadıklarını anlatmak için belgeselcilerin izlerini göstereceği cesaret çok fazla sayılmaz. Dolayısıyla buna sahip çıkmak, belgeselcilerin ortaya koyduğu bir

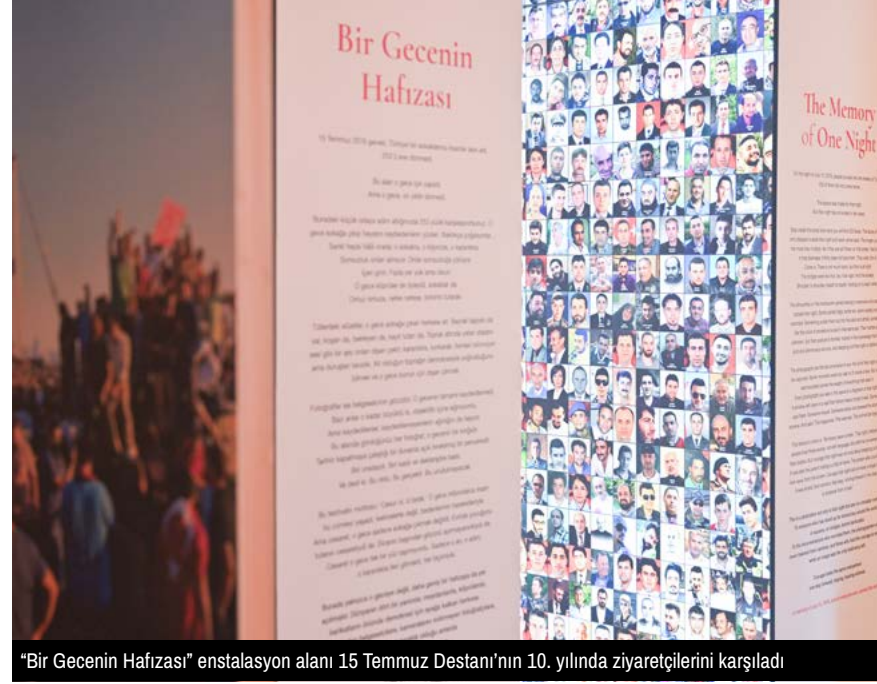
Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Prof. Dr. Burhanettin Duran ve TRT Genel Müdürü Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı ödül kazanan filmlerin yönetmenleri ile galanın sonunda bir aile fotoğrafı çektiler

performans olarak övülmesi gereken bir iştir.” **İllüzyon endüstrisinin hegemonyası**
Dünyanın sarsıcı bir dönemden geçtiğini ve dijital mecraların kitleleri manipüle eden asimetrik gücüne karşı belgesel sinemanın entelektüel bir kalkan olduğunu belirten İletişim Başkanı Duran, manipülasyonla marjinalleştirilmek istenen hakikati savunmanın ortak bir sorumluluk olduğunu ifade etti. Dezenformasyon ve illüzyon endüstrisinin hegemonyasına karşı adil ve kapsayıcı bir anlatı inşa etme gayretinde olduklarını söyleyen İletişim Başkanı, bu küresel duruşu şu ifadelerle dile getirdi: “Bizler insana karşı bencil ve pragmatik yaklaşımları reddeden; merhameti, vicdanı ve adaleti merkeze alan bir anlayışla hareket ediyoruz. Bu festival, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Türkiye’nin çizdiği küresel adalet ve hakkaniyet eksenli rotanın, kültür, sanat ve medya dünyasındaki mümtaz bir yansımasıdır.” Duran, hakikatin izini cesaretle sürerek organizasyona değer katan tüm sinema emekçilerini tebrik ederek etkinliğin insanlığın ortak vicdanını harekete geçirmesini temenni etti.

Belgesel cesaret işidir

Festivalin kapanışında söz alan TRT Genel Müdürü Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı, TRT olarak belgeselciliğe ayrı bir kıymet verdiklerini söyleyerek, “Türkiye’nin en çok izlenen belgesel

kanalı TRT Belgesel’in yanı sıra, ulusal ve uluslararası diğer kanallarımız ve uluslararası dijital platformumuz ‘tabii’ için güçlü yapımlar üretiyoruz. Bu sayede hem üretimi destekliyor hem de belgeselciliğin gelişimine önemli katkılar sunuyoruz. Bizleri bu akşam bir araya getiren TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri de bu alana gösterdiğimiz ihtimamın en kıymetli tezahürlerinden biridir.” dedi. Bu yıl TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri’ne 109 ülkeden 1409 başvuru yapıldığını, her yıl artan bu ilginin ve katılımcı çeşitliliğinin festivalin dünya belgeselciliği açısından bir referans noktası hâline geldiğini belirten Genel Müdür Sobacı, belgesel sanatını farklı bir bakış açısıyla ele aldı: “Bu yılki mottomuzu ‘Cesur ol, iz bırak’ olarak belirleme sebeplerimizden biri belgeselciliğin doğasına atıfta bulunmaktır. Çünkü belgeselcilik, özünde bir cesaret işidir. Gölgelemek istenen gerçekleri görünür kılmak, konuşulmayı dile getirmek ve tartışılmayı tartışmaya açmak cesaret gerektirir. Festivalimizin açılışını da böylesi bir cesareten neşet eden ‘Gökkuşluğu Faşizmi’ belgeselimizle gerçekleştirdik.” şeklinde konuştu. Sobacı; özel seçkide yer alan “Gazze: Saldırı Altındaki Doktorlar”, “Hasan’la Gazze’de” ve “Milyonda Bir” ile Gazze’deki soykırımın ve Suriye İç Savaşı’nın gölgesindeki hayatlara insan hikâyeleri üzerinden tanıklık ettiklerini, “Amerikalı Doktor”, “Umut Yuvası”, “Adalet Aranıyor” ve “Yurt” belgeselleriyle savaş, çatışma ve zorunlu göç gibi krizlerin insanlığı manevi ve

“Bir Gecenin Hafızası” enstalasyon alanı 15 Temmuz Destanı’nın 10. yılında ziyaretçilerini karşıladı

maddi olarak sürüklediği felakete yakından baktıklarını kaydetti. **15 Temmuz Destanı’nın 10. yılına özel**
TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri’nin mottosu olan “Cesur ol, iz bırak” ifadesinin en önemli sebeplerinden birisinin de on yıl önce o gecede hainlere boyun eğmeyen 15 Temmuz kahramanlarını yâd etmek olduğunu ifade eden TRT Genel Müdürü, festivalde 15 Temmuz’un izlerinin de merkeze alındığını ifade etti: “Festivalde belgesel gösterimlerinin yanı sıra panel ve söyleşilerde 15 Temmuz’un toplumsal hafızamızda bıraktığı izleri masaya yatırdık. ‘Görüntünün Tanıklığında’ başlıklı panelde, o gece kayda geçen görüntülerin önemi panelistlerimiz tarafından değerlendirildi. ‘Cesaretin izleri’ konulu söyleşide; 15 Temmuz’un kişisel ve toplumsal etkileri, milletimizin cesareti, demokrasiye sahip çıkma iradesi ve o gecenin medya aracılığıyla dünyaya nasıl anlatıldığı ele alındı. Ayrıca ziyaretçilerimizin 15 Temmuz destanının bıraktığı kalıcı izlerle deneyimsel bir anlatı içinde yüzleşebilecekleri bir enstalasyon alanı oluşturuldu.”

Tüm insanlığa karşı sorumluyuz

TRT olarak hem FETÖ’cülerin ihanetinin tüm yönleriyle kayda geçmesi hem de o gece tarihi yeniden yazan kahramanların hatırasının ilelebet yaşaması için büyük bir özveriyle çalıştıklarını ifade eden Genel Müdür Sobacı,

“Bizler, Cumhurbaşkanımızın güçlü liderliğinde darbeci ve vesayetçi zihniyeti gündeminden çıkaran Türkiye’nin kamu yayıncısıyız. Dolayısıyla şehitlerimize, gazilerimize ve tüm kahramanlarımıza karşı sorumluluğumuzun ne denli büyük olduğunun farkındayız. Dünyanın dört bir yanında ilgiyle takip edilen, anlatılara yön veren ve algı duvarlarını birer birer yıkan bir kurum olarak, tüm insanlığa karşı sorumluluklarımız olduğunun idrakindeyiz. Görmezden gelinebilir kadrajın merkezine taşıyor, kulak ardı edilenlerin gür sesi oluyoruz. Şüphesiz ki belgeseller, bu mücademizin en önemli araçlarındandır. TRT ailesi olarak, dört gündür güçlü bir şekilde hissettiğimiz bu dayanışmanın tüm insanlığı sarana kadar büyümesi için var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz. Hem cesaret timsali anlatıların izini sürme hem de insanlığın müşterek hafızasında kalıcı izler bırakma gayretimizi her daim diri tutacağız.” şeklinde konuştu.

Ödüller sahipleriyle buluştu

Finalistlerin kıyasıya yarıştığı 17. TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri, dört kategoride on üç eserin zaferiyle başladı. Hakikati sınırların ötesine taşıyan Uluslararası Filmler Kategorisi’nin ödüllerini Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Prof. Dr. Burhanettin Duran takdim etti. Ödüllerde zirveye Mohammed Sawwaf imzalı “Gazze’nin İkizleri Bana Geri Dönün” yerleşirken, Morteza Atabaki’nin “32 Metre”si ikinci, Kasimir Burgess’in “Kara Kış”ı üçüncü oldu. Kendi coğrafyamızın

sarsıcı hikâyelerine ayna tutan Ulusal Profesyonel Kategori’de ise ödülleri TRT Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Ferudun Yılmaz’ın ellerinden sahiplerini buldu. Bu prestijli alanda Batuhan Karadağ’ı “Ben 12 Bin Yaşındayım” ile birinciliği göğüslerken, Kenan Diler “Kavak Ağacının Gölgesinde” ile ikinciliğe, Mehmet Ali Poyraz’ın vizöründen yansıyan “Sednaya” da üçüncülüğe uzandı. Geleceğin ustalarını sahneye taşıyan Ulusal Öğrenci Filmleri Kategorisi’nin kazananları, TRT Genel Müdürü Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı tarafından onurlandırıldı. Abdulsamet Mavi, Muhammed Ağar ve Ege Döngel’in ortak imzasını taşıyan “Ahraz” birinciliğe ulaşırken; ikinciliği Onur Sürek’in “Mevcut Üç” ve Melike Kaya’nın “Sarı Kanarya” filmleri omuz omuza paylaştı, üçüncülük ise Kayra Yılmaz’ın “Yitik Zamanın İzinde” adlı eserinin oldu. Henüz birer fikir tomurcuğu olup yarına kalıcı izler bırakmaya hazırlanan Proje Destek Kategorisi’nin ödülleri de TRT Yönetim Kurulu Üyesi Hale Kaplan sundu. Ahmet Alan “Ali Rıza Bey”, Tuğçe Özdemir “Eber: Suyun Hatırası” ve Erkan Yaşar “Hiç Görmediğim Eve” projeleriyle bu kıymetli desteği alarak, sinema perdesindeki ilk adımlarını attılar.

Erkan Yaşar: “Hiç Görmediğim Ev” - Proje Sahibi

“Belgesel projemizin ismi ‘Hiç Görmediğim Ev’. Bir Lübnan kampında geçen bir hikâyeyi anlatıyoruz. Ben daha önce bireysel olarak bu hikâyeyi çekmek istedim ama daha sonra TRT Belgesel’in bu festivalini duyunca arkadaşlarımla konuşup birlikte başvuru yaptık. Başvuru sürecinde herhangi bir zorluk yaşamadık; aksine TRT çalışanları bizimle özel olarak ilgilendi. Bu durum bende ‘Bugüne kadar yapmış olduğum işlerde burayı nasıl görmedim?’ diye ciddi bir soru işareti uyandırdı. Burada hocalarımızdan çok güzel bilgiler ediniyor; eğitimlere, söyleşilere ve panellere katılıyorz. Bu hem bizim motivasyonumuzu artırıyor hem de yarınlarda atacağımız adımları daha güçlü bir temele oturtmamızı sağlıyor. O yüzden TRT ekibine ve tüm personele çok teşekkür ediyoruz.”

Morteza Atabaki: “32 Metre” - Yönetmen

“Belgeselimiz 120 ülkeye silah ihraç etmesine rağmen hiç suç işlenmediği için jandarma ve polisin bile bulunmadığı

TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri 7'den 77'ye herkese açık ve ücretsiz olarak gerçekleşiyor

Konya'nın Hulağ köyünde geçiyor. Yıllarca o köye gidip geldim ve nihayet bir kış günü, tesadüfen katıldığım bir asker uğurlama yemeğinde aradığım o ruhu buldum. 'Burada tek başına silah atan bir kadın var.' dediler. Her yıl düzenlenen geleneksel atış festivalinde erkeklerle karşı yarışan tek kadın olan Halime Ablayı gördüğüm an, 'İşte aradığım karakter bu!' dedim. Aslında planımız, festivalde bir kadınlar kategorisi açıp onların erkeklerle olan rekabetini kayda almaktı. Fakat araya pandemi girip de festival tamamen iptal edilince büyük bir yol ayrımına geldik: Ya her şeyi bırakıp projeyi rafa kaldıracaktık ya da yola devam edecektik. Biz pes etmemeyi seçtik; Halime Abila ile kafa kafaya verdik ve o festivali bizzat kendi başımıza düzenlemeye karar vererek hikâyemizin asıl yolunu çizmiş olduk."

Ege Aydan: Ulusal Profesyonel Kategori Jüri Üyesi

"Festivalde jüri olarak katıldım ve bu göreve seçilmekten büyük bir onur duydum. Ancak şunu da belirtmeliyim ki bu kadar onur verici bir iş, aynı ölçüde ağır bir sorumluluk

gerektiriyor. Hayatımda ilk defa böyle bir görev üstlendiğim için içimde büyük bir heyecan vardı ve sürece gerçekten derin bir özen gösterdim. Çünkü ortada büyük emekler sarf edilerek ortaya konmuş sayısız eser var. Her birinin hakkını adil bir şekilde teslim edebilmek ve diğer jüri üyeleriyle istişare ederek doğru karara ulaşabilmek adına çok uğraştık. Değerlendirme sürecimiz ise bu 10 finalistle titizlikle incelemek üzerine kuruluydu. İki gün boyunca bir araya gelip filmleri beşer beşer izledik. Tabii bu ortak gösterimden önce, bayram tatilinde bize filmlerin linkleri gönderilmişti. Ben o sessiz süreçte tüm filmleri evde tek başıma izledim, hatta nüansları kaçırmamak için bir kez daha seyrettim. Kendi notlarımı aldım, puanlamalarımı ve bireysel değerlendirmelerimi yaptım. Ardından jüri olarak hep birlikte ekran karşısına geçtik ve tüm bu detaylar üzerine derinlemesine konuşarak ortak ve nihai kararımızı verdik."

Karim Shah: Uluslararası Kategori Jüri Üyesi

"Bu festival benim için tek kelimeyle ilham verici bir deneyimdi. İstanbul'un

tadını çıkarabilmek için burada biraz daha kalabilmeyi dilersem de yarın işe dönmem gerekiyor. Festivalde tanıştığım insanların bile bana ne kadar büyük bir ilham verdiğini derinden hissediyorum. Şimdi evime dönüp çok çalışmak ve elimden gelenin en iyisini yapmak istiyorum; zira filmler hakkında konuşmanın ve farklı yapımlar izlemenin bizi her zaman daha iyi bir sinemacıya dönüştürdüğüne yürekten inanıyorum. Bu, mesleğimizin doğası gereği yapılması gereken en hayati şeylerden biri. Aynı zamanda bir jüri üyesi olarak dâhil olduğum bu organizasyonda izlediğim yapımların kalitesi ise gerçekten çok yüksekti. Oldukça şaşırdığımı söyleyebilirim; fakat bu şaşkınlığımı salt kalitenin yüksekliğinden ziyade, belgesel türünün ne kadar geniş bir yelpazeyi kapsayabildiğini görmekten kaynaklanıyordu. Manşetlere çıkan büyük konuları işleyen röportaj odaklı o ağır belgesellerden tutun da son derece sanatsal, renkli ve yaratıcı filmlere kadar uzanan muazzam bir seçki vardı. Tüm bu farklı türleri aynı çatı altında bu denli ustaca bir araya getirebilmek, festivalin ne kadar ufuk açıcı ve başarılı olduğunun en somut kanıtıdır."

17. TRT ULUSLARARASI
BELGESEL ÖDÜLLERİ
17th TRT INTERNATIONAL
DOCUMENTARY AWARDS

Cesur Ol iz Bırak

Be Brave
Leave a Mark

trtbelgeselodulleri

trtbelgeselfilm

trtbelgesel.com

belgeselodulleri

4-7 HAZİRAN 2026

4-7 JUNE 2026

GRAND PERA İSTANBUL

TRT Kampüsü'nde vahşi yaşam

TRT kameramanı Halit Gürsoy'un uzun soluklu saha çalışmalarıyla yönetmenliğini üstlendiği "Kampüsün Gizli Sakinleri", Ankara'nın merkezinde bulunan TRT Kampüsü'ndeki yaban hayatını ilk kez bu kadar yakından gözler önüne seriyor. Belgesel, 17. TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri kapsamında izleyiciyle buluştu.

Bazen kendimize odaklanırsanız ve o an beynimizde tek bir gerçek canlıdır: Sabah, öğlen, akşam aynı saatte, aynı eylemlerin başrol oyuncusu olduğumuz acı gerçeği... Her gün bir öncekinin, her hafta sonu yedi gün öncesinin aynısıdır. Ve siz bir robot gibi sorumluluklarınızı yerine getirmeye devam etmektesinizdir. Başınız, elleriniz, ayaklarınız, mimikleriniz neyi, ne zaman yapacağını bilmektedir çoktan ve sizden öte, başkasından ziyade gereken halledilmiştir bile. Hatırlayın!

Hani o evden çıktığınız an ile işinizin başına oturduğunuz zamanın arası koskoca bir boşluktur ya. Kullandığınız arabanın otomatik pilotaymışçasına sizi işinize götürdüğü ama bundan sizin haberinizin bile olmadığı sayısız sabahlar gibi lahzalardan bahsediyoruz. İşte örneklendirebileceğimiz bu ve bunun gibi pek çok aktivite esnasında yaşamı es geçmemizdir bize acıtırıcı gelen. Neleri görmediğimiz ya da kaçırdığımızı sıralayamayız bile. Ancak özellikle TRT çalışanları için bu listeden bir tanesine dikkat çekebiliyoruz artık. Çünkü TRT

kameramanı Halit Gürsoy'un uzun soluklu saha çalışmalarıyla hazırladığı "Kampüsün Gizli Sakinleri" belgeseli, Ankara'nın merkezindeki vahşi yaşamı ilk kez bu kadar yakından gözler önüne seriyor.

Aynı alanda farklı hayatlar

Ankara, milyonlarca insanın yaşadığı hareketli bir başkent. Ancak kentin merkezinde, çoğu kişinin fark etmediği başka bir yaşam daha var. TRT Kampüsü'nün yeşil alanlarında, tilkilerden

kirpilere, kukumavlardan, kızıl şahinlere, tavşanlardan keklıklere kadar birçok canlı, insanlarla aynı alanı paylaşarak yaşamını sürdürüyor. TRT çalışanlarının son dakika haberlerini yayına yetiştirme telaşı, yeni programların heyecanı, alınması ve uygulanması gereken projelerin zamanla yarışma anı doğanın gerçek sahiplerinin eşliğinde sürüyor. Ve hayatın süregelen rutinlerine inat TRT kameramanı Halit Gürsoy onları gerçek manada görerek, yüzlerce insanın her gün yanından geçtiği bir yaşam mücadelesini yeni bir belgesele konu ederek dikkatleri çekiyor.

TRT Kampüsü'ndeki tilkilerin hikâyesini anlatan belgesel yapımda, tilkilerin yanı sıra karpiller, kukumavlar, tavşanlar, gelincikler, çeşitli kuş türleri ve daha birçok canlı yerleşkenin görünmeyen sakinleri olarak izleyici karşısına çıkıyor.

İki anne tilki

"Kampüsün Gizli Sakinleri" adlı belgesel, TRT Kampüsü'ndeki fark edemediğimiz dünyaya odaklanıyor. Belgeselin merkezinde ise yavrularını büyötmeye çalışan iki anne tilkinin hikâyesi yer alıyor. Uzun süren gözlemler sonucunda kaydedilen görüntüler, şehir yaşamının ortasında devam eden doğal mücadeleyi gözler önüne seriyor. Yavrularını korumaya çalışan anne tilkiler, karşılaştıkları tehlikeler, yaşam alanlarını paylaşmak zorunda kaldıkları insanlar ve doğanın değişmeyen kurallarıyla savaşıyor. Belgesel boyunca kamera yalnızca yer üstünü değil, yer altındaki gizli yaşam alanlarını da takip ediyor. Yağmur suyu tünelleri, çanak anten sahaları, ağaçlık bölgeler ve kampüsün sessiz köşeleri, izleyiciyi daha önce görülmemiş bir dünyanın içine davet ediyor. Yapım, şehirleşme ile doğal yaşam arasındaki hassas dengeyi anlatırken, büyük kentlerin yalnızca insanlardan ibaret olmadığını da hatırlatıyor.

Köpekler, kampüsteki memeliler arasında baskın tür konumunda

Onlar, TRT Kampüsü'nde güvende

4 - 7 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirilen 17. TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri kapsamında izleyiciyle buluşan belgesel, TRT Kampüsü'nün aynı zamanda birçok canlı için güvenli bir yaşam alanı olduğunu ortaya koyuyor. Özellikle tilkilerin yaşam döngüsüne odaklanan yapım, izleyiciyi hem duygusal hem de düşündürücü bir yolculuğa çıkarıyor. Başlangıçta hayvanların davranışlarını kayıt altına almayı hedefleyen, fakat zamanla kameraların yalnızca hayvanları değil, TRT'nin kurum kültürünü de kayıt altına aldığını fark eden Yönetmen Halit Gürsoy, elde ettiği görüntülerde TRT çalışanlarının doğaya karşı gösterdiği saygıyı defalarca gördüğünü belirtiyor: "Bu, yıllar içinde oluşmuş bir kültür bence. Belgesel boyunca aslında iki hikâye yan yana ilerliyor. Bir tarafta hayatta kalmaya çalışan vahşi yaşam, diğer tarafta bu yaşam alanına zarar vermeden çalışan insanlar. Bence TRT'yi özel

kılan şeylerden biri de tam olarak bu. TRT bu yanıyla dünyadaki benzeri yayın kuruluşlarından ayrışıyor."

Birlikte yaşıyoruz

Gürsoy, "Başlangıçta vahşi yaşamı anlatmak istiyordum. Bugün dönüp baktığımda insan ile doğa arasındaki ilişkiyi anlatmanın beni çok daha fazla heyecanlandırıldığını görüyorum. Çünkü doğa sadece uzak ormanlarda, millî parklarda ya da dağların zirvesinde yer almıyor. Bazen bir başkentte, bir yayın kuruluşunun kampüsünde, insanların hemen yanı başında da varlığını sürdürüyor. Bir şey keşfetmek için çok uzak coğrafyalara gitmeye gerek yok; bazen hikâye hemen yanı başımızda olabilir. Bakmasını bilelim yeter ki." diyerek bu çalışmanın ona öğrettiklerini de anlatıyor. İzleyicilerin yalnızca hayvanları görmesini istemediğini belirten yönetmen, "TRT'nin görünmeyen yüzünü de görmelerini istiyorum. Uzun süren saha çalışması sonucu ortaya çıkan film, yalnızca

TRT Kampüsü'nde kuş sesleri hiç eksilmiyor

tilkilerin, kukumavların veya kızıl şahinlerin hikâyesi değil. Aynı zamanda modern şehirlerde, teknolojinin ortasında insanların ve doğanın bir arada yaşayabileceğinin hikâyesidir. ‘Kampüsün Gizli Sakinleri’, TRT Kampüsü’nün sessiz sakinlerine ve onları fark etmeden koruyan insanlara adanmış bir belgeseldir.” sözleriyle projesini tanımlıyor. Elbette çalışma saatlerini de projeye göre belirlediğinin altını çiziyor: “Doğadaki hareketliliğin en yoğun olduğu saatleri tercih ettim. Genellikle sabah 05.00 ile 09.00 arasında ve akşam 18.00 sonrasında çalıştım. Yaban hayvanlarının büyük bölümü bu saatlerde daha aktif oluyor. Kampüs içinde günün ilk ışıklarıyla başlayan yaşamı ve gün batımından sonra ortaya çıkan gizli dünyayı kayıt altına almaya çalıştım.”

Kampüse kelebekler de güzellik katıyor

“Kampüsün Gizli Sakinleri”

Yönetmen Halit Gürsoy, hazırladığı projeye ilişkin detayları dergimiz ile paylaştı.

TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri’nde yer alan “Kampüsün Gizli Sakinleri”, izleyicileri TRT Kampüsü’nün görünmeyen dünyasına götürüyor. Bu hikâye nasıl başladı?

Bu hikâye aslında TRT’nin ne kadar özel bir kampüse sahip olduğunu fark etmemle başladı. Meslek hayatım boyunca dünyanın önemli yayın kuruluşlarını görme fırsatım oldu. BBC’nin ve SKY’ın genel merkezlerini ziyaret ettim. Elbette son derece etkileyici yapıları. Ancak çoğu, modern iş merkezleri ve plazalar gibiydi. TRT Oran Kampüsü’ne yeniden baktığımda ise farklı bir şey gördüm. Burada sadece insanlar çalışmıyor. Tilkiler, tavşanlar, kukumavlar, kızıl şahinler, kaplumbağalar ve daha birçok canlı da aynı alanı paylaşıyor. Bir yayının kuruluşunun merkezinde böylesine zengin bir ekosisteme rastlamak gerçekten sıra dışıydı. O gün kendi kendime şu soruyu yönelttim: Acaba TRT çalışanlarının her gün yanından geçtiği bu canlıların hikâyesini kaç kişi biliyor? Belgeselin ilk kıvılcımı böyle doğdu. Daha sonra bu projemi TRT’nin usta doğa belgeselcisi Ece Soydam’a sordum, fikrimi çok beğendiğini ve çok güzel olacağını söyleyerek beni cesaretlendirdi. Böylelikle ben de ilk yönetmenlik çalışmama adımımı attım.

Belgeselin hazırlık ve çekim süreci ne kadar sürdü?

Yaklaşık bir yıl boyunca çekimler devam etti. Bu süreçte 23 fotokapan ve 3 sinema kamerası kullandım. Bir yılın sonunda elimde 25 binin üzerinde görüntü klibi vardı. Doğru anı yakalamak için günlerce, hatta bazen haftalarca bekliyorsunuz. Doğa size kendi takvimini dayatıyor. Sabır, bu işin en önemli parçası. Doğa belgeselciliği biraz da sabrın sanata dönüşmüş hâlidir diyebilirim.

Kampüsün bu doğal yapısının korunmasında kimlerin katkısı var?

Bu başarının arkasında görünmeyen kahramanlar bulunuyor. Özellikle Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı çalışanlarının kampüsün doğal yapısının korunmasında çok önemli katkıları var. Sahada görev yapan personelin büyük bölümü yalnızca işlerini yapmakla kalmıyor, aynı zamanda burada yaşayan canlıları da gözterek hareket ediyor. Barınakta görev yapan Hakan Karaca da bu isimlerden biri. Hayvanlara yaklaşımı ve sorumluluk anlayışı bana umut veren örneklerden oldu. Daha adını saymadığım onlarca kişi var, bahçıvanlar, peyzajla ilgilenenler, güvenlik birimi çalışanları ve daha niceleri. Bir kampüsün doğal karakterini koruması yalnızca tesadüfle açıklanamaz bence. Bunun arkasında emek, bilinç ve sahiplenme var.

KAMPÜSÜN GİZLİ SAKINLERİ

YÖNETMEN HALİT GÜRSOY
YAPIM HALİT GÜRSOY – HAMİDE KAYABAŞOĞLU | KURGU KORAY GÜDER – KÜRŞAT DENİZ GÜLLÜ
DEMET YENİÇERİ | GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ HALİT GÜRSOY | KAMERA HALUK ERTUĞRUL – ERSAN TAŞDÖĞEN – ABDÜLBAKİ GÖNCÜ
RENK DÜZENLEME NURİ LEBLEBİCİ | SES TASARIM NURİ AKYURT | SESENDİREN MUSTAFA DEMİR
AFİŞ TASARIM ZÜLFÜ BÜTÜN

TRT
İÇ YAPIMLAR

Ah haziran!

Yazın güneşli güzel günlerinin müjdesiyle gelen, ancak Türk ve dünya edebiyatının dev çınarlarını peşi sıra gökyüzüne uğurlayan tezatlar mevsimi: Kalbimizde derin bir sızı, kulaklarımızda ölümsüz satırlarla edebiyat haziranında geziniyoruz.

Haziran... Adında garip bir melodi var sanki. Biraz baharı arkada bırakanın hüznüyle, sıcak yaz günlerini karşılayacak olmanın tatlı umudu. Kaç ay daha var ki isminde böyle özel hisler taşıyan... Nisan, eylül belki ekim... Şimdi diğer aylar gücenmesin ama mesela “aralık” derken o melodi çınlamıyor kulakta. Yılın artık ortalandığı, yıl başında büyük heveslerle alınmış kararların bir bölümünün gerçekleşmediği, yine de yılın geri kalanına umutla bayrak teslimi yapılan haziran.

Bu ay böylesi şiirsel olur da Türk edebiyatı geri durur mu? Şairler, yazarlar çok kez kullanmışlar eserlerinde bizim haziranı. Ama daha da enteresan bir durum var ki, o da yürek dağılıyor gerçekten. Çünkü haziran, edebiyatımızda sadece bir yaz başlangıcı, yazın neşesi değil; büyük ustaların ardı ardına veda ettiği bir hüznün ve ayrılık mevsimidir aynı zamanda. Üstelik hiç aklımızdan çıkmayan o dizeye rağmen; “Haziranda ölmek zor.” Dilerseniz haziran, edebiyat eserlerimizde nasıl örneklerle karşımıza çıkmış ona bakalım ve bir yandan da

haziranda kaybettiğimiz büyük yazar ve şairlerimizi birer birer analım.

Hava leylak kokarken ölünür mü?

Türk edebiyatında haziran denince akla gelen ilk ve en güçlü eserdir: “Haziranda Ölmek Zor”. Hasan Hüseyin Korkmazgil, 3 Haziran 1963’te Nâzım Hikmet’in, 2 Haziran 1970’te ise Orhan Kemal’in ölüm haberlerini alması üzerine bu efsanevi şiiri kaleme almıştır. Haziran, bu eser ve bu ölümlerle birlikte edebiyatımızda “büyük kayıpların ayı” olarak âdeta mühürlenmiştir: “Hava leylak / ve tomurcuk kokuyor/

uy anam anam / haziranda ölmek zor!” Korkmazgil ise haziranı bu denli ölümsüzleştirdikten sonra, garip bir tezatla bir şubat günü sevenlerine veda etmiş.

Şubatta hayatını kaybeden bir başka edebiyatçımız, Cenap Şahabettin ise hikâye kitabında haziranı konu almış: “Haziranın Yirminci Günü.” Servet-i Fünun döneminin öncülerinden Cenap Şahabettin’in öykü kitabına adını veren bu hikâye, dönem edebiyatının melankolik, doğa tasvirleriyle bezeli ve bireysel ruh hallerini yansıtan yapısını haziran ayının o tam sıcak olmayan, geçiş evresindeki atmosferiyle birleştirir.

Gündüzlerin en uzun, ışığın en bol olduğu ayda, edebiyat dünyası en derin karanlıklarıyla sınandı. Nâzım’dan Aytmatov’a, Kafka’dan Zorin’e uzanan bir yaprak dökümünün, mürekkeple yazılmış hüznü öyküsü satırlarımıza yansıdı.

“Sen hazirandın, kaçıyordun”

Gönül telimizi her daim titreten şairlerden biri de kuşkusuz Ümit Yaşar Oğuzcan’dır. Şair kendisini hüznün, sararan yaprakların ayı olan “eylül”e; sevdiğini ise hayatın, sıcaklığın ve neşenin zirvesi olan “haziran”a benzetir. İki farklı mevsimin imkânsız aşkını anlatır “Ben Eylöl Sen Haziran” şiirinde.

Aşk ve ayrılık şairidir o, elbette böyle bir dize yazacaktır: “Bir eylöldü başlayan içimde / Ağaçlar dökmüştü yapraklarını... / Sen hazirandın, kaçıyordun.” Yani çok şairin canını yakmış bizim haziran. Kim bilir belki bilmediğimiz daha çok yangının kıvılcımı olmuştur. Biz bilinenlerden devam edelim: Necati Cumalı, Ege’nin sıcaklığını ve insanını en iyi anlatan yazarlardandır. “Haziran” isimli şiirinde, yazın ilk günlerinin getirdiği o tatlı rehaveti, serin gölgeleri ve aşkı anlatır. Onun haziranı, diğer toplumcu şairlere göre çok daha dingin ve yaşama sevinci doludur: “Senin saçların, gülen gözlerin / Haziran günleri gibi aklıma gelir / Daha ağaçların gölgeleri serindir...”

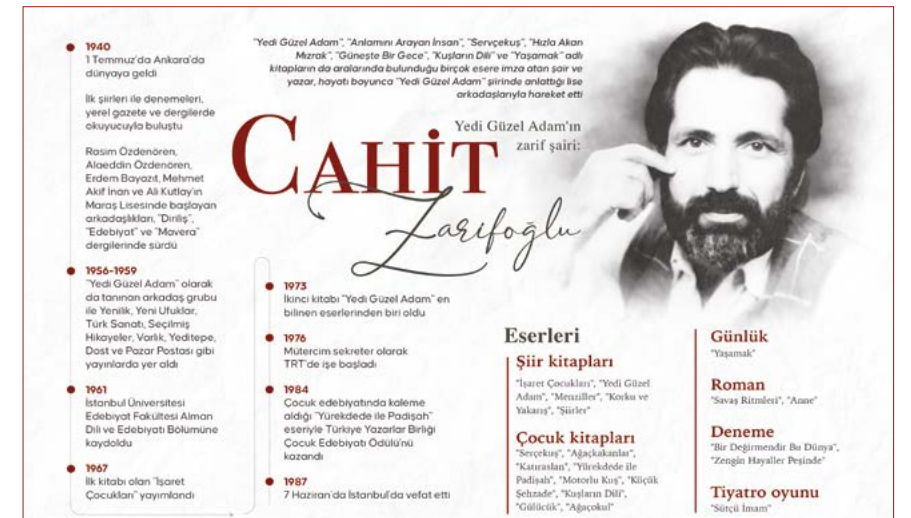
Yolu Ankara Radyosu'ndan geçen bir edebiyatçı

Bir zamanlar seri şekilde edebiyatçı yetiştiren Ankara Radyosu'ndan yolu geçen ve radyo oyunları yazan, haziranla ilişkili bir başka isim ise Bilge Karasu. TDK Çeviri Ödülü, Sait Faik Hikâye Armağanı, Pegasus Ödülü, Sedat Simavi Edebiyat Ödülü gibi

ödüllerin de sahibi Karasu, “Göçmüş Kediler Bahçesi” kitabında yer alan “Haziranda Bir Ölüm” öyküsüyle bu aya bambaşka bir felsefi boyut kazandırır. Karasu’nun haziranı; bitişlerin, hesaplaşmaların ve mevsim dönümünün yarattığı o tekinsiz ama büyüleyici eşşğin adıdır.

Ankara Radyosu bir dönem Adalet Ağaoğlu, Bilge Karasu gibi edebiyatçıların da görev yaptığı bir yerdi

Yaprak dökümü ayı

Türk edebiyatının mihenk taşlarından olan Nâzım Hikmet (3 Haziran 1963), Ahmed Arif (2 Haziran 1991), Orhan Kemal (2 Haziran 1970) ve Peyami Safa (15 Haziran 1961) gibi isimlerin hepsi haziran ayında aramızdan ayrılmıştır. Yazının girişinde de değinmiştik haziran, edebiyat dünyasının yaprak dökümü ayıdır. Peyami Safa, Türk edebiyatında psikolojik roman türünün şahsına münhasır dehasıdır. Henüz iki yaşındayken şair olan babası İsmail Safa'yı kaybetmiş, dokuz yaşında yakalandığı kemik tüberkülozu nedeniyle çocukluğunu ve gençliğini hastane koridorlarında geçirmiştir. Kendi hayatından derin izler taşıyan ölümsüz eseri “Dokuzuncu Hariciye Koğuşu”nda acıyı, hastane kokusunu ve insan psikolojisini âdetâ kelimelerle ameliyat eder gibi işlemiştir. Onun haziranla olan bağı ise kelimenin tam anlamıyla bir “yürek yangınıdır.” Çok düşkün olduğu oğlu Merve Safa, askerdeyken feci bir şekilde rahatsızlanarak hayatını kaybeder. Evlat acısıyla sarsılan Peyami Safa, bu büyük yıkıma sadece birkaç ay dayanabilir. Oğlunun ölümünden kısa bir süre sonra, 15 Haziran 1961'de çileli hayatına ve edebiyat dünyasına gözlerini kapatır.

Hani “Haziranda ölmek zor” diyordu ya usta... Gel gör ki takvimler bu ayı gösterdiğinde edebiyatımızın en güzel sesleri peş peşe aramızdan ayrıldı. Sıcak yaz günlerini beklerken, kalbimizi kışa çeviren o büyük haziran yangını edebiyat dünyamızı yaktı geçti yıllar içinde.

Mihriban öksüz kalır, kelimeler de öyle...

Takvimler 7 Haziran 1987'yi gösterdiğinde, Türk şiirinin en naif, en gizemli damarlarından birini kaybederiz: Cahit Zarifoğlu. Onun da yolu bir dönem TRT ile kesişir. O, “Seçkin bir kimse değilim / İsmimin baş harflerinde gizliyim” dese de haziranda bu dünyadan göçtü ve

NAZIM HİKMET

Türk edebiyatının önemli isimlerinden Nazım Hikmet Ran, "Kuvayı Milliye" ve "Memleketimden İnsan Manzaraları"nın da aralarında bulunduğu çok sayıda unutulmaz eseri kaleme aldı

- 1902** Adı da Mehmet Nazım olan şair, 14 Ocak'ta Selanik'te doğdu. 13 yaşında ilk şiiri "Feryad-ı Vatan"ı yazdı
- 1919** Heybeliada Bahriye Mektebini tamamladı. Hamidiye kruvazörüne stajyer görevine subay olarak atandı
- 1921** Geçirdiği bir hastalık sebebiyle sağlık kurulu kararıyla askerlikten çıkarıldı. Mith Mücazzelâ'ye katılmak üzere gitti ki İnebolu'ya geçti. Moskova'ya giderek, Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesinde okudu
- 1923** Bütün şiirleri "Yeni Hayat" ve "Aydınlık" dergilerinde yayımlandı
- 1924** Türkiye'ye dönen şair, yayımlanan şiir ve yazılarından dolayı 15 yıl hapis cezasına yandırıldı. Moskova'ya gitti
- 1927** İlk şiir kitabı "Güneş İçerimden Türküsü" Bakır'da okuyucuya ulaştı
- 1928** Türkiye'ye girenken yakalanan şair, bir süre tutuklu kaldı
- 1938** Orduyu ve denarınmayı ıyıyana tevakkü suçlarından 20 yıl 4 ay hapis cezasına mahkûm edildi
- 1950** Genel Af Yasası'ndan yararlanarak verbiess kalan şairin Dünya Barış Konseyi tarafından "Ulusal Barış Başarı Ödülü" verildi
- 1951** 25 Temmuz'da Bakanlar Kurulunda Türk vatandaşlığına kabul edildi
- 1963** 3 Haziran'da Moskova'da hayatını kaybetti
- 2009** 5 Ocak'ta tarihî Bakanlar Kurulu kararıyla yeniden Türk vatandaşlığına kabul edildi

Bazı Eserleri

"Dağların Havası" (Önemli), "Güneş İçerimden Türküsü", "355 Şair", "Sevinç Köşelerinde Şair", "Benim Kendim Nâzım Ötendü?", "Tarantla Babası ve Mektuplar", "Kurtuluş Savaş Destanı", "Rubailer", "Memleketimden İnsan Manzaraları", "Çocuklardan Mehmet Fuat'a Mektuplar", "Kemal Tahir'e Mevzuhaneden Mektuplar", "Kuvayı Milliye", "Sevdi-Bakır", "Nâim ile Prayla", "Hayatlar", "Prayla ve Mektuplar", "Nâzım Vakur Varken Gülmek"

PEYAMI SAFA

EDEBİYATIN AZİMLİ KALEMİ: Usta yazar yaşamı boyunca "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu", "Fatih Harbiye" ve "Cingöz Recai'nin de aralarında bulunduğu çok sayıda esere imza attı

- 1899** 2 Nisan'da dünyaya geldi
- 1910** Küçük yaşlarda kendi kendine Fransızca öğrendi
- 1915** Posta Telgraf Nezaretinde çalışmaya başladı
- 1917-1918** Kurumlarda öğrenen ve memur olarak çalıştı. Ağabeyi İhsani Safa ile çıkardığı "Yirminci Asır" gazetesindeki yazılarıyla tanınmaya başladı
- 1924** Cingöz Recai adlı eserini 10 kitaplık seri olarak yayımladı
- 1925** Gördüğü ilgi dolayısıyla Cingöz Recai senine 10 kitap daha elekti
- 1928-1940** Cumhuriyet gazetesinde köşe yazıları kaleme alan Safa, gazetede çeşitli görevler üstlendi
- 1930** "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu" adlı eserini kaleme aldı
- 1931** "Tercüman-ı Hakikat", "Tasvir-i Efkar" ve "Son Telgraf" gibi gazetelerde çalıştı
- 1936** Romanlarını tefrikalar halinde gazete ve dergilerde yayımladı
- 1961** Beyin kanaması geçiren yazar, 15 Haziran'da vefat etti

ESERLERİNDEN BAZILARI:

Hikayesi: "Gençliğim", "Siyah Beyaz Hikayeler", "Ates Böcekleri", "İstanbul Hikayeleri", "Hikayeler"

Romanı: "Sözde Kökler", "İlimsek", "Canan", "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu", "Fatih Harbiye", "Bir Tereddüdün Romanı", "Halımasa", "Kutsalın Koralı'nın Koltuğu", "Yalnızız", "Biz İnsanlar", "Cumbadan Rumbaya"

Fikir Kitapları: "Türk İnkılabına Bakışlar", "Fetretü'l-Bekas", "Millet ve İnsan", "Mahutlar", "Sosyalizm", "Mistikizm", "Doğu-Batı Sentezi", "Kızıl Çocukluk Mektupları", "Büyük Avrupa Anketi"

Abdurrahim Karakoç

Türk halk edebiyatının keskin dili ozanı

Bazı eserleri

"Çobandan Mektuplar", "Düşünce Yazıları", "Mihriban", "Saati Yok Erimi Yok" (Ben Hep Seni Düşünürüm), "Anadolu Sevgisi", "Zıkrullah", "Hak Yol İslam Yazacağız", "Bayramlar Bayram Ola", "İsyankar Sükut", "Hasan'a Mektuplar", "El Kulakta", "Sulan İslatmadım", "Beşinci Mevsim", "Akıl Karaya Vurdu", "Yasaklı Rüyalar", "Gökpekim"

1932 7 Nisan'da Kahramanmaraş'ın Ekinözü köyünde dünyaya geldi

1958 Elbistan Belediyesinde muhasebeci olarak çalışmaya başladı

Eserleri ilk olarak Elbistan'da çıkan *Engizek* gazetesinde yayımlandı

1964 22 girden oluşan "Hasan'a Mektuplar" isimli eserini yayımladı

1981 Emekliliğinin ardından yerleştiği Ankara'da *Yeni Ufuk* gazetesinde köşe yazarlığına başladı. *Yeni Düşünce ve Vakıf* gazetelerinde köşe yazarlığı yaptı

100'e yakın şiiri bestelenerek ünlü isimler tarafından seslendirildi

2012 7 Haziran'da vefat etti

Anadolu insanının karşılaştığı zorlukları ve çektiği sıkıntıları eserlerinde işleyen usta şair, "Mihriban", "İsyankar Sükut", "Hak Yol İslam Yazacağız" ve "Göl Gayrı" gibi pek çok eseri Türk şiirine kazandırdı

Doğuş Edebiyat 1983'te, Genç Kardelen 1998'de, *Kardeş Kalemler* dergisi ise 2012'de Karakoç için özel sayı yayımladı

büyülü kelimelerle: “Akşam, yine akşam, yine akşam / Göllerde bu dem bir kâmiş olsun!” Anadolu'yu, memleket toprağını ve insanını yapmacıksız, duru ve tertemiz bir Türkçe ile şiirlerine taşıyan büyük şairimiz Cahit Külebi de 20 Haziran 1997'de, haziranın o kavurucu günlerinde aramızdan ayrılan ustalardandır.

Haziran, her yıl takvimlerde belirdiğinde bize hem hayatın coşkusu ve yazın gelişini müjdelere hem de o büyük ustaların hatırasını kalbimize düşürür. Ne diyelim... Hepsinin ruhu şad, eserleri ölümsüz olsun, haziranın neşesi onların bıraktığı ölümsüz satırlarda parıldamaya devam etsin.

Bozkırın ölümsüz bilgisi Haziranın edebiyat dünyasından kopardığı fırtına sadece şairlerle sınırlı kalmaz; Türk düşünce hayatının yıldızlardan birini de bu ayda kaybederiz. 13 Haziran 1987'de, kelimeleri birer mızrak gibi kullanan yazar Cemil Meriç ayrılır aramızdan. Cahit Zarifoğlu'ndan sadece altı gün sonra gelen bu ayrılık, bir başka yaprağı daha toprağa düşürür. Kendi deyimiyle "muhteşem bir maziye daha muhteşem bir istikbale bağlayacak köprü" olan Cemil Meriç, haziranın o hüzünlü melodisine kendi vakur ve derin sadâsını ekleyerek aramızdan geçer. Haziranın acısı sınırları da aşar, tüm Türk dünyasını yasa boğar. 10 Haziran 2008'de, sadece Kırgız edebiyatının değil, dünya edebiyatının en büyük çınarlarından Cengiz Aytmatov ayrılır aramızdan. Bizim için hiçbir zaman "yabancı" olmayan; ruhuyla, destanlarıyla, Selvi Boylum Al Yazmalım ile kalbimizin en derininde yaşayan bu büyük bilge, haziran sıcaklığında bozkırın sonsuzluğuna uğurlanır. Sınırları aşan bu haziran hüznü, sadece Türk dünyasının bozkırlarında değil, dünya edebiyatının koordinatlarında da derin izler bırakır. Öyle ki, modern insanın yalnızlığını yazan Franz Kafka'nın bir 3 Haziran günü Nâzım Hikmet ile aynı kaderi paylaşarak

Ahmet Haşim

Unutulmaz dizelere imza atan şair "Göl Saatleri", "Pişale", "Bize Göre ve Bir Seyahatin Notları", "Gurabahane-i Laklakın" ve "Frankfurt Seyahatnamesi" adlı eserlere imza attı

- 1887** Türk edebiyatında "Fecr-i Atı" şiirinin önemli temsilcilerinden Haşim, Bağdat'ta dünyaya geldi
- Annesini 8 yaşındayken kaybedince, babasıyla İstanbul'a geldi
- Henüz 13-14 yaşındayken yazdığı, "Hayal-i Aşkım" başlıklı ilk şiiri, "Mecmua-i Edebiye" dergisinde yayımlandı
- 1909** Fecr-i Atı hareketine katıldı
- 1910-1912** İzmir Mekteb-i Sultani'sinde Fransızca ve edebiyat öğretmenliği yaptı
- 1912-1914** Maliye Bakanlığında tercüman olarak göreve başladı
- 1933** Yaşamının son yıllarını hastalıklarla geçiren şair, 4 Haziran'da Kadıköy'deki evinde vefat etti

Bazı eserleri

- "Gurabahane-i Laklakın"
- "Göl Saatleri"
- "Pişale"
- "Bize Göre"

Cengiz AYTMAOV

Türk dünyasının ortak değeri kabul edilen, halkını eserleriyle dünyaya tanıtan ve eserleri 176 dile çevrilen Kırgız yazar, gazeteci, diplomat ve devlet adamı Cengiz Aytmatov 46 devlet ödülü aldı

Bazı Eserleri

- Zorlu Geçit (1956)
- Yüz Yüze (1957)
- Cemile (1958)
- İlk Öğretmenim (1962)
- Toprak Ana (1965)
- Dağlar ve Bozkır Masalları (1965)
- Elveda Gülsarı (1968)
- Selvi Boylum Al Yazmalım (1970)
- Beyaz Gemi (1970)
- Fırtınanın Tepesi (1975)
- Gün Olur Asra Bedel (1980)

Cemil Meriç

"Kendimi tanımak, sırfını varabileceği en yüksek merhale" sözünü pratik olarak hayatına işleyen Cemil Meriç, eserleriyle düşünce ve edebiyat dünyasına ışıktı tuttu

Çevirilerinden bazıları

- Onuclerin Romanı - Altın Gözlü Kız
- Onuclerin Kadın
- Kibar Fahşelerin İnciği ve Sefaleti
- Harnisi
- Manon de Lorme
- Ziya Gökaltı Türk Milletçiliğinin Temelleri
- Koprudun Dünyeler
- Dileğin Yapısı ve Gelişmesi (Berke Vardar ile birlikte)
- İslam'ın Mirası - Batıyı Büyüleyen İslam

Eserlerinden bazıları

Bu Ülkte Umrandan Uygarlığa Moğaradokiler Kırk Ambar Bir Fıca'nın Hikayesi İsk. Doğudan Gelen Kültürden İrfana Jurnal-İ-H Gönme yetisi tamamen yitirdi

- 1916** 12 Aralık'ta Hatay Reyhanlı'da dünyaya geldi. Fransız eğitimi sistemi uygulayan Antakya Sultanlğında okudu
- 1933** "Önce Kalmas Bir Muhasebe" başlıklı ilk yazısı "Yenişin" isimli yerel gazetesinde yayımlandı
- 1936** İstanbul'daki Pertevniyal Lisesine geçti, 12 sınıfta iken den ayrılık zorunda kaldı
- 1937** İktisadîyat'un Haymasaki Köyünde 9 ay öğretmenlik yaptı
- 1939** Hatay hükümetini devirmek iddiasıyla tutuklanıp Antakya'ya getirildi. 3 ay sonra berrad etti ve Hatay'a ayrıldı. 29 Haziran'da Türkiye'ye kaldı
- 1943** İlk çeviri kitabı Balzac'ın "Atın Gözleri Kır" romanı yayımlandı
- 1944** İstanbul Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Fransız Filolojisi Bölümünden mezun oldu
- 1944-1974** Başak Lisesi ve İstanbul İhtk Lisesinde öğretmenlik, İstanbul Üniversitesi'nde ise Fransızca okutmanlığı yaptı
- 1955** Gömme yetisi tamamen yitirdi
- 1964** Doğu medeniyetlerine olan ilgiyle ilgili önemli bir yönünü aydınlatmayı amaçladığı "Sani Simon - İlk Sosyoloji İlk Sosyoloji" eseri Doğu'dan Gelen Kültürden İrfana Jurnal-İ-H Gönme yetisi tamamen yitirdi
- 1987** 13 Haziran'da hayata veda etti

susması ya da Güney Amerika'nın dehası Jorge Luis Borges'in 14 Haziran'da diğerleri gibi arkasında eserlerini bırakarak bu dünyadan göçmesi bu ayı biraz karanlığa boğar. Haziran, yıllar içinde dünya edebiyatı için de hem unutulmaz eserlerin konusu veya ilhamı, en uzun günlerin ışığı hem de en derin karanlıkların eşiği olur bir anlamda.

Dileriz bundan sonra hep aydınlıklara açılır haziran ve edebiyatçılarımız haziran esinli eserlerle edebiyat dünyamızı zenginleştirmeyi sürdürür. Onlar ruhumuzun en ücra köşelerinde gizli kalmış hislere kelimeleriyle dokunabilmeyi başaran büyücüler çünkü.

Anadolu'nun müzik hafızasına veda

Derlediği türkülerle kültürel mirasımızı geleceğe aktaran; Türk halk müziğimize ve TRT'ye sunduğu eşsiz katkılarla unutulmaz izler bırakan kıymetli sanatçımız Yücel Paşmakçı'yı sonsuzluğa uğurladık.

Toprağın sesle buluşmuş en kadim hikâyeleri ve Anadolu'nun asırlardır dilden dile aktarılan hafızası Türk halk müziğiyle yansır kulaklarımıza... Bozkırın yalnızlığını, dağların heybetini, gurbetin sızısını, sevdanın coşkusunu ve insanın en derin hislerini ezgilere nakşeder bu köklü gelenek. Toplumun ruhunu yansıtan eşsiz kültür hazinesi, her türküde bir ömür, her ağıtta bir ayrılık, her uzun havada bir hasret saklar ve yüreklerimize bir duygu seli olup akar. Türk halk müziğinin zengin mirasını sesiyle yaşatan; bu sanata ömrünü katan, hayat veren; dilden dile dolaşan yankılarını derleyip notaya alan büyük sanatçılar ise ortak belleğimizde silinmez izler bırakır. Bugün, o kıymetli isimlerden birini ebediyete uğurlarken, yalnızca bir sanatçıya değil;

bir kültürün güçlü temsilcisine ve gönüllere dokunan bir değere de veda etmenin hüznünü yaşıyoruz. TRT'nin emektar saz sanatçılarından, uzun yıllar eğitimci ve yönetici olarak görev yapan; Türk halk müziğine ve TRT repertuarına önemli katkılar sunan derlemeci, koro şefi ve akademisyen Yücel Paşmakçı'yı saygı ve rahmetle anıyoruz.

Çalışmalarını geleceğe emanet etti

Ardında pek çok çalışma, eser ve öğrencisini bırakarak aramızdan ayrılan Yücel Paşmakçı, repertuar ve üslup bilgisiyle Türk halk müziğinin tartışmasız otorite isimlerinden biriydi. Ömrünü ve gönülünü bu alana adadı. Anadolu ezgilerini gün yüzüne çıkarırken de sazının böğrüne başka bir tavır ve ustalıklı vururken de tek amacı müziğe hizmet etmektir. Derlemeleri

ve yetiştirdiği onlarca ismi en doğru şekilde geleceğe emanet eden bir değerdi. En zor uzun havaları bile notaya alabilmesiyle tanınan Paşmakçı, çeşitli yıllarda farklı yörelerdeki çalışmaları sonucunda; "Bir Fırtına Tuttu Beni", "Bir Yiğit Gurbete Gitse", "Kızıroğlu Mustafa Bey", "Bağa Girdim Bağ Budanmış", "Çayeli'nden Öteye", "Eledim Eledim" ve "Erik Dalı" gibi nesiller boyu sevilen çok sayıda türküyü derleyerek müzik hafızasına kazandırdı.

Türkülere can veren isim

Yücel Paşmakçı, piyano ve ut çalan annesi sayesinde müziğin eksik olmadığı bir evde, 1935 yılında İstanbul'da dünyaya gelir. İlk müzik enstrümanı, doğum gününde alınan ağız armonikası olur. 1954 yılında İstanbul Radyosu'nun açtığı ve Mesut Cemil, Muzaffer Sarısözen, Cevdet Çağla, Refik Fersan gibi üstatların jürlüğüne

Fatmanur Hanım (Annesi), Yücel Paşmakçı, İnci Hanım (Ablası), Kemal Bey (Babası)

yaptığı sınavda bir Isparta zeybeği çalarak büyüleyici atmosferine katkı yapacağı radyoya adım atar. Böylece müzik sevgisi onu TRT ile buluşturmuştur. Muzaffer Sarısözen ve Ahmet Yamacı'dan da dersler alan Paşmakçı, radyonun usta saz sanatçıları arasındaki yerini alır. Yaklaşık 15 yıl süren bağlama sanatçılığından ardından tüm yurttaki müzik alanında ayrı bir değeri olan İstanbul Radyosu Yurttaş Sesler Topluluğu'nun şefi olarak görev yapar. 1968 yapımı "Köroğlu" filminin müziklerine ismini yazdıran sanatçı, 1972 yılında üstlendiği İstanbul Radyosu Türk Halk Müziği ve Oyunları Şubesi Müdürlüğü'nün yanı sıra çeşitli kurum ve kuruluşlarda kurucu üyelik, kurul üyeliği gibi görevleri de üstlenir. Müzik öyle bir tutku ve sevgidir ki bu sorumluluklarla yetinmeyen Paşmakçı, bir yandan da Anadolu'dan derlenen, TRT arşivinde balmumu silindireler ve taş plaklarda duran 10 bin civarında ezgi ve plakların yeniden incelenmesi çalışmalarına katılır. Çeşitli yörelerden türkü ve oyun havasını derleyerek repertuvara kazandıran Yücel Paşmakçı; yeri doldurulamayacak değerleri geleceğe hediye eder. Kıymetli Hoca, ilk derleme çalışmalarını 1964 yılında Kütahya'ya giderek yörenin önemli kaynak kişisi Hisarlı Ahmet'ten yapar. İstanbul ve Ankara radyolarında çalışırken programlara gelen mahalli sanatçılardan da çok sayıda türküyü halk müziği repertuarına kazandırır. Radyoda derlediği türkülere "derleyen kişi" olarak "THM Şubesi" kaydını düşer. Bu, emeğe saygının muazzam bir göstergesidir. Sadece radyo dışında derlediği türkülere kendi imzasını atacaktır.

Başarılı bir müzik yaşamı

1983 yılında, İTÜ, Türk Halk Musikisi Devlet Konservatuvarı Kurucular Kurulu'nda görev alır ve emekliliğine kadar Türk Halk Müziği Ana Sanat Dalı Başkanlığı'nı yürütür. 2009 yılında İTÜ tarafından üniversitenin Türk Halk Musikisi Devlet Konservatuvarı kurucularından olan Paşmakçı'ya Türk Halk Müziği Onur Ödülü layık görülür. 2012 yılında ise Gaziantep Üniversitesi, Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Kültür ve Sanat Günleri kapsamında, kendisine Fahri Doktora ünvanı verir. Türkülerin saklanarak unutulacak eserler olmadığına inanan sanatçının türkü hazinemize kazandırdığı 400'ye yakın eser, kendisinden toplumumuza kalan önemli bir mirastır.

Yücel Paşmakçı ömrünü halk müziğine adadı

Uzun yıllar TRT'de sanatçı, koro şefi ve yönetici olarak görev yapan Yücel Paşmakçı, kültürel aktarıma hizmet etmiş önemli isimlerden biriydi. Türkülerin saklanarak bir yerlerde unutulacak eserler olmadığına inanan sanatçının türkü hazinemize kazandırdığı 400'ye yakın eser, toplumumuza kalan önemli bir mirastır.

Derlediği türkülerle yaşayacak

Ömrünü Anadolu'nun sesini, sözünü ve ruhunu yaşatmaya adanmış kıymetli sanatçımızı sonsuzluğa uğurlarken, geride bıraktığı en büyük servetin derlediği türküler olduğunu bir kez daha anlıyoruz. O, sadece ezgileri değil; bir milletin hafızasını, sevinçlerini, acılarını, aşklarını ve umutlarının geleceğe taşıdı. Onun emekleri sayesinde nice unutulmaya yüz tutmuş türküler yeniden hayat buldu, dilden dile, gönülden gönüle ulaştı. Kendisi gibi Türk halk müziğine gönül vermiş gençleri yetiştirdi, onlara el verdi. Bugün aramızdan ayrılmış olsa da, derlediği her türküde sesi, emeği ve yüreği yaşamaya devam edecek. Toplumumuz için paha biçilemez bir kültür hazinesi bırakan hocamızı saygı, minnet ve rahmetle anıyor; türkülerimizde sonsuza dek yaşayacağını biliyoruz.

Türk dünyasının kadınları

TRT Avaz'da hafta içi her gün yayımlanan "Turan Elleriinde Sabah"; Türk dünyasının kadınlarını ortak bir bilgi ve deneyim zemini etrafında buluşturuyor.

Toplumun geleceğini şekillendiren kadındır. Ailenin kurucu unsuru, kültürün taşıyıcısıdır. Eğitimin ilk rehberi, toplumsal dönüşümün adıdır. Orta Asya'daki ilk Türk devletlerinden bugüne hem aileyi temsil eden önemli bir figür hem de devlet yönetiminde, savaşta, ekonomide ve kültürel hayatta çoğu zaman etkin rol alanıdır. Türk dünyasının tarihsel mirasında her zaman güçlü duruşuyla bilinen kadın, gücünü; bilgiden ve dayanışmadan alır. Hayatın her alanında güvenilir rehberliğe ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaçtan hareketle TRT Avaz'da hafta içi her gün yayımlanmaya başlayan

"Turan Elleriinde Sabah" programı; Türk dünyasının kadınlarını ortak bir bilgi ve deneyim zemini etrafında buluşturuyor. Programın sunuculuğunu Uzman Genetik Diyetisyen Esra Şahin üstleniyor. Şahin; genetik bilimi ile beslenme alanını birleştiren nutrigenetik odaklı çalışmalarını tanıyan bir isim. Şahin; samimi yaklaşımıyla izleyiciye sadece bilgi aktarmakla kalmıyor aynı zamanda yaşam kalitesini artıracak farkındalıkların da kapısını aralıyor. Sağlık, beslenme, psikoloji, kültür, yaşam, çevre, tarih, eğitim gibi geniş bir bilimsel içerik yelpazesıyla Esra Şahin; Türk dünyasının farklı coğrafyalarında yaşayan kadınlara seslenirken kendi sözleriyle programı

şöyle anlatıyor: "TRT Avaz ekranında Türkistan coğrafyamız için hazırladığımız "Turan Elleriinde Sabah" programımızın temeli aile kurumudur. Köklerimiz, gelenek ve göreneklerimiz, sağlığını, eğitimi, ailede huzur, birlik ve refahı konu alan bir programdır. Gücünü; Türk ulusunun manevi değerleri, kökleri, kadim gelenek ve göreneklerinden alır. Türk tıbbının şifası, zihinsel, ruhsal ve bedensel sağlığını hedefleyen yaklaşımları dile getirir. Gelecek nesillerimize genetiğimizi, tarihi zaferlerle bezeli, güçlü kadın örneklerimiz ve rol modellerimiz ile dolu belleğimizi, genetik hafızamızı TRT Avaz ekranından aktarır."

Uzman Genetik Diyetisyen Esra Şahin'in sunduğu yapım; sağlık, beslenme, psikoloji, kültür, yaşam, çevre, tarih, eğitim gibi geniş bir bilimsel içerik yelpazesıyla Türk dünyasının farklı coğrafyalarında yaşayan kadınlara sesleniyor.

Türk dünyasının kadınları ortak bir bilgi ve deneyim zemini etrafında buluşuyor

Ortak değerlerden ortak geleceğe
Orta Asya'dan Kafkasya'ya, Balkanlar'dan Sibirya'ya, Doğu Avrupa'dan Orta Doğu'ya farklı coğrafyalara yayılan Türk topluluklarını birbirine bağlayan nice bağ var. Türkler; tarih boyunca bu kadar farklı coğrafyalarda yaşamış ve farklı kültürlerden etkilenmiş olsalar da ortak kültürel kodları hiç değişmedi. Gelenekleri ve toplumsal değerleriyle birbirine bağlı güçlü bir medeniyetin halkaları oldular. Onları bir arada tutan, büyük bir ailenin üyesi hissettiren bu bağlar sayesinde temel değerleri günümüze kadar yaşattılar. "Turan Elleriinde Sabah" programı da, Türk dünyasının ortak kültürel omurgasını oluşturan bu temel değerlerden, bu ortak mirastan güç alarak kadınların deneyimlerini paylaşabilecekleri, birbirlerinden öğrenebilecekleri ve ortak düşünsel zemini geliştirebilecekleri bir alan

oluşturma hedefiyle yola çıktı. Farklı yaşlardan, eğitim düzeylerinden ve yaşam deneyimlerinden gelen kadınları ortak bir buluşma noktasında bir araya getiren yapım; güncel sorunlara güvenilir bilgiyle yaklaşıyor. Alanında uzman görüşleriyle desteklenen içerikler sayesinde izleyiciler yalnızca bilgi edinmekle kalmıyor, aynı zamanda gündelik yaşamlarında kullanabilecekleri pratik çözümlerle de tanışıyor.

Sağlık

Tematik yayın yapısıyla dikkat çeken program, haftanın her günü farklı bir konu başlığı çerçevesinde hazırlanıyor. Kadınların yaşamına dokunan pek çok meseleyi uzman konuklarla ele alıyor. Haftanın sağlık temalı bölümlerinde; beden sağlığından çocuk sağlığına, kadın hastalıklarından kronik rahatsızlıklara

kadar geniş bir yelpazede içerikler sunuluyor. Hamilelik süreci, üreme sağlığı, menopoz dönemi, hormon değişimleri, diyabet, hipertansiyon, diş sağlığı ve kanser türleri gibi sağlık alanında ele alınan konular uzman hekimlerin katkılarıyla değerlendiriliyor. Ayrıca engelli çocuk sahibi ebeveynlerin yaşadığı deneyimler ve çocuk hastalıkları gibi aile yaşamını doğrudan etkileyen başlıklar da programın gündeminde yer alıyor.

Kültür ve toplumsal yaşam

Kültür ve toplumsal yaşam ekseninde; kadınların değişen dünyadaki konumu ele alınıyor. Gelenek ile modern yaşam arasındaki ilişki, aile yapısındaki dönüşümler, toplumsal dayanışma kültürü, sosyal ağlar ve modernleşmenin etkileri uzman görüşleri eşliğinde değerlendiriliyor. Böylece izleyiciler hem kendi yaşamlarını

Ortak değerler, modern yaşamın ihtiyaçlarıyla buluşuyor

Programın sunuculuğunu Uzman Genetik Diyetisyen Esra Şahin üstleniyor

Türk dünyasının ortak değerlerini modern yaşamın ihtiyaçlarıyla buluşturan “Turan Ellerinde Sabah” programı; bilgi paylaşımının, dayanışmanın ve kültürel birlikteliğin güzel bir örneği olarak öne çıkıyor.

hem de içinde bulundukları toplumsal yapıyı daha yakından tanıma fırsatı buluyor.

Psikoloji

Psikoloji temalı yayınlar bireyin iç dünyasına odaklanıyor. Aile içi iletişim sorunları, eşler arası ilişkiler, çocuk ve ergen psikolojisi, bağlanma stilleri, ebeveynlik yaklaşımları, öz saygı geliştirme, sınır koyma becerisi gibi konuların yanında travma sonrası iyileşme süreçleri, kaygı ve depresyon gibi yaygın ruhsal sorunlar da alanında uzman isimlerle birlikte ele alınıyor. Dijitalleşmenin hayatımıza getirdiği yeni nesil bağımlılıklar ve sosyal medyanın birey üzerindeki etkileri de bu başlık altında değerlendirilen önemli konular arasında bulunuyor.

Yaşam kalitesi

Yaşam kalitesini artıran bilgilerin kapsamlı şekilde ele alındığı günde ise; sağlıklı yaşam, dengeli beslenme, spor, güzellik, estetik uygulamalar, cilt bakımı, beden farkındalığı, ev ekonomisi, bilinçli tüketim ve geri dönüşüm gibi hayatın içinde yer alan yaşamla ilgili konular bütüncül bir bakış açısıyla işleniyor. Uzman konuklar aracılığıyla günlük yaşamda

uygulanabilecek öneriler paylaşılırken, sürdürülebilir ve sağlıklı yaşam kültürünün yaygınlaşmasına katkı sunuluyor.

Tarihten günümüze kadın

Tarihten günümüze kadın imgesini mercek altına alan haftanın son programında ise; kadının kültürel mirastaki yeri, toplumsal rolleri, tarih boyunca üstlendiği sorumluluklar ve günümüzde yeniden şekillenen kimlik arayışları uzman katılımcıların değerlendirmeleriyle ele alınıyor. Aynı zamanda başarı hikâyeleriyle öne çıkan kadınların deneyimlerine yer verilerek ilham veren örnekler izleyiciyle buluşturuluyor.

Çok yönlü bir içerik

Farklı içerik türlerini bir araya getirerek izleyiciyle çok yönlü bir iletişim kuran yapım dinamik bir yapıya sahip. Programda; stüdyo sohbetlerinin yanı sıra tarih boyunca iz bırakan önemli kadınların hayatlarını anlatan kısa VTR'ler ve sokak röportajları da ekrana taşınıyor. İzleyicilerin günlük yaşamlarında faydalanabilecekleri “Püf Noktası” bölümünde pratik bilgiler sunulurken, “El Emeği” içerikleriyle geleneksel üretim kültürünün yaşatılmasına katkı sağlanıyor. Programda ayrıca

izleyicilerden gelen WhatsApp mesajları ve sokaktan yöneltilen sorular da uzmanlar tarafından yanıtlanıyor. İzleyiciyle doğrudan kurulan bu ilişkiyle program; sadece anlatan değil aynı zamanda dinleyen bir platforma da dönüşüyor. Türk dünyasının ortak kültürel hafızasını yansıtan müzik performanslarının renk kattığı yapımda; farklı coğrafyalardan ezgilerle, bilgi ve kültür sanatla tamamlanıyor.

Güvenilir bilgi

Bilgiye ulaşmak çok kolay ama doğru ve güvenilir bilgiye ulaşmak çok zor. “Turan Ellerinde Sabah” programı bu anlamda da, uzman görüşlerine dayanan içerikleriyle güvenilir bir rehber olma hedefinde. Kadınların gündelik yaşamlarında karşılaştıkları sorunlara bilimsel temelli ve uygulanabilir çözümler sunan program; bilinçlendiren, motive eden ve güçlendiren yaklaşımıyla öne çıkıyor. Türk dünyasının ortak değerlerini modern yaşamın ihtiyaçlarıyla buluşturan “Turan Ellerinde Sabah”, bilgi paylaşımının, dayanışmanın ve kültürel birlikteliğin güzel bir örneği olarak dikkat çekiyor.

TRTBALKAN

4 yaşında

Ne zaman gerçekten doyar insan?

TRT'nin dijital platformu 'tabii'nin geçtiğimiz ay izleyicisiyle buluşan dram - komedi dalındaki yeni dizisi "Leyla Hâli", alışılmamış bir restoran fikrinden yola çıkarak ruhsal açıklarımızı sorguluyor.

Nedir açlık? Sadece suya, besine, uykuya duyulan bedensel bir ihtiyaç mı? Bu bedensel ihtiyaçlar karşılandığında açlık hâli sona erer mi? Peki sevmeye ve sevmeye, görülme ve anlaşılma, bir yere ait olmaya, değerli hissetmeye, hayatına anlam katmaya ya da iz bırakabilmeye olan açlığı ne yapacağız? En zengin sofralardan bile önlerindeki tüm nimetlere rağmen aç kalkanlar yok mudur? Hatta belki de ömürleri, ta derindeki o adını koyamadığı

açlığın peşinde harcanıp giden birileri? Güzel bir yemekle karnını doyurur belki ama gecenin bir vakti içindeki boşlukla baş başa kalır insan. O zaman anlar; midesi susmuştur ama ruhu hâlâ sessizce çılgılık atmaktadır. Zira insan bazen bir lokmaya değil, bir bakışa açılır; bazen bir eve değil, ait hissedebileceği bir yüreğe; bazen de cevaba değil, anlamlı bir soruya... Ve insan görülmediğinde solar, anlaşılmadığında eksilir, sevilmediğinde hatta kimi vakit sevedemediğinde de aç kalır. Birinin gözlerinde ev olabilmek, bir yürekte

yer bulabilmek ve bu kısacık dünyadan geçerken "Boşuna yaşamadım." diyebilmek ise gerçek tokluktur.

Siz sadece tokların ağırlandığı bir restorana gitmediniz mi hiç?

TRT'nin dijital platformu 'tabii'nin geçtiğimiz ay izleyicisiyle buluşan dram - komedi dalındaki yeni dizisi "Leyla Hâli", işte tam da bu noktaya parmak basıyor. Alışılmışın dışında tuhaf bir restoran fikrinin, zamanla farklı hayatları nasıl keşsettirdiğine; bir mekânın nasıl dostluk, yüzleşme ve arayışların merkezine

Kumru'nun vefatı, Leyla'nın hayatında büyük bir kırılma yaratır

dönüştüğüne tanıklık ediyoruz. Siz sadece tokların ağırlandığı bir restorana gitmediniz mi hiç? Öyleyse Leyla'yı henüz tanımıyorsunuz.

Melis Sezen, Sanem Çelik, Müge Bayramoğlu, Onur Durmaz, Elçin Afacan ve Ali Gözüşirin'in rol aldığı dizinin senaryosunu Korcan Derinsu, Aslı Ceren Bozatlı ve Çisel Bilgen Ceylan kaleme almış. Yapımcılığını Öner Arslanel'in üstlendiği dizinin yönetmen koltuğunda ise Ender Mıhlr oturuyor.

Büyürken yüzleştiklerimiz

"Leyla Hâli", tokluk, açlık ve hayallerin peşinden gitmeye dair sıcak bir öykü. Yemeklerle kurduğu özel bağ sayesinde dünyayı tatlar, kokular ve sezgiler üzerinden anlamlandıran Leyla'nın hayatını ekrana taşıyan dizi; hayal kurmanın, o hayali gerçekleştirmeye çalışırken büyümenin ve insanın kendi içindeki eksikliklerle yüzleşmesinin hikâyesini anlatıyor. Sert gerçekleri yumuşak bir şekilde dile getiren "Leyla Hâli", bir yandan izleyiciye kendi açıklıklarını sorgulatırken bir yandan da insan olmanın en saf hâlini yaşıyor. Leyla'nın çocukluğundan beri en büyük

hayali, kendi kurallarını koyabileceği, kendine ait bir restoran açmaktır. Tatları ayırma konusundaki sıra dışı yeteneği,

onun için yalnızca bir maharet değil; dünyayla ilişki kurma ve kendini ifade etme biçimidir. Ancak onu yetimhaneden

Barış'ın bakış açısı, Leyla'ya farklı pencereler açar

evlat edinerek büyüten Kumru, Leyla'yı hayatın sert gerçeklerinden korumak için bu hayalin önünde durmuştur. Kumru'nun vefatı, Leyla'nın hayatında büyük bir kırılma yaratır. Ardında bıraktığı bir meyve sebze hâlindeki eski dükkân ve borçlar, Leyla için hem ağır bir sorumluluk hem de yıllardır bastırdığı hayaline açılan bir kapı olur. Leyla bu mirası sahiplenir ve kendi restoranını açmaya karar verir. Fakat bu restoran sıradan bir restoran olmayacaktır. Leyla'nın hayalindeki mekânda yalnızca “tok” insanlara hizmet edilecektir.

İnsan gerçekten neye açtır? Karın doyunca insan tok sayılır mı, yoksa açlık çoğu zaman sevgiye, görülmeye, aidiyete ve anlam arayışına mı dairedir? Sımsıcak duygularla izleyeceğiniz “Leyla Hâli”, izleyiciye şu soruyu yöneltiyor: İnsan hayaline kavuştuğunda gerçekten doyar mı, yoksa asıl yolculuk o zaman mı başlar?

Asıl yolculuk ne zaman başlıyor?

İlk bakışta absürt ve komik görünen bu fikir, dizinin temel metaforuna dönüşür: İnsan gerçekten neye açtır? Karın doyunca insan tok sayılır mı, yoksa açlık çoğu zaman sevgiye, görülmeye, aidiyete ve anlam arayışına mı dairedir? Leyla bu yolculukta yalnız değildir. Yetimhaneden arkadaşı Peri, mahalleden dostu Deniz ve mutfakta yetişmiş yetenekli aşçı Mürsel, kısa sürede kendilerini Leyla'nın hayalinin bir parçası olarak bulur. Restoran, zamanla yalnızca yemek yapılan bir yer olmaktan çıkar; her karakterin kendi korkularıyla, ertelenmiş hayalleriyle ve içsel eksiklikleriyle yüzleştiği bir alana dönüşür. Sımsıcak duygularla izleyeceğiniz “Leyla Hâli”, izleyiciye şu soruyu yöneltiyor: İnsan hayaline kavuştuğunda gerçekten doyar mı, yoksa asıl yolculuk o zaman mı başlar?

Arkadaşları, Leyla'yı bu yolculukta yalnız bırakmaz

Dizinin başlıca karakterleri

Leyla Işık

Melis Sezen

Hayalperest, tutkulu ve inatçı bir genç kadındır. Dünyayı kendi istediği gibi şekillendirmeye çalışan Leyla için yemek yapmak yalnızca bir yetenek değil, aynı zamanda kendini ifade etme biçimidir. Tatları ayırma konusundaki sıra dışı yeteneği, onu mutfakta sezgisel ve özgün kılar.

Leyla düşünmekten çok eyleme geçen, kararlarını hızla alan, kaotik ama sahici bir karakterdir. Kumru'nun ölümüyle güvenli alanı yıkılır ve ilk kez kendi kararlarının tüm sorumluluğunu üstlenmek zorunda kalır. Restoran açma hayali, onun için hem özgürleşme arayışının hem de içindeki açlığı anlama yolculuğunun başlangıcıdır.

Kumru Hala

Sanem Çelik

Leyla'yı yetimhaneden evlat edinin büyüten, sert mizacının altında derin ve korumacı bir sevgi taşıyan güçlü bir kadındır. Hayata karşı kesin kuralları olan Kumru, Leyla'yı dünyanın sertliğinden korumaya çalışırken onun hayallerini de sınırlamıştır. Kumru, Leyla'ya olan sevgisini sözlerle değil, sağladığı güvenle ve korumayla gösterir. Vefatının ardından Leyla'ya yalnızca bir dükkân değil, yüzleşmesi gereken bir hayat mirası bırakır.

Deniz Erdem

Müge Bayramoğlu

Sağduyulu, gerçekçi ve kaygıları yüksek bir karakterdir. Küçük yaşlardan itibaren sorumluluk alarak büyüdüğü için hayatı planlı, kontrollü ve tedbirli yaşamaya çalışır. Leyla'nın dağınık, ani ve kuralsız tavrı Deniz'in bastırdığı endişeleri tetikler. Sert kabuğunun altında güçlü bir sadakat duygusu taşır. Leyla'nın hayal dünyasıyla sık sık çatışsa da onun yanında durmaktan vazgeçmez. Restoran, Deniz için de kontrol ihtiyacıyla yüzleştiği ve kendini yaşamayı hatırladığı bir alana dönüşür.

Mürsel Bağlar

Onur Durmaz

Çocukluğundan beri mutfaklarda yetişmiş, yetenekli ama sakar bir aşçıdır. Tez canlı, meraklı ve çalışkan yapısıyla ekibin mutfaktaki en önemli gücüdür. Teknik bilgisi yüksek, yeni reçeteler konusunda üretken ve vizyoner olsa da kendi sesini bulmakta zorlanır. Leyla'nın hayal dünyasına en yakın duran karakterlerden biridir. Onunla ortak paydada buluşur; ancak bu yakınlık Mürsel'in kendi özgünlüğünü bulma sürecini de tetikler. Mutfakta var olma çabası, onun kişisel dönüşümünün merkezindedir.

Perihan Sevgili

Elçin Afacan

Anaç, zeki, fedakâr ve temkinli bir karakterdir. Kendi hayallerini çoğu zaman sevdikleri için erteleme Peri, Leyla'nın en yakın yol arkadaşlarından biridir. Güvenli alanını terk etmekte zorlanır; ancak Leyla'nın cesareti, onun da kendi hayatına dair yeni adımlar atmasını sağlar.

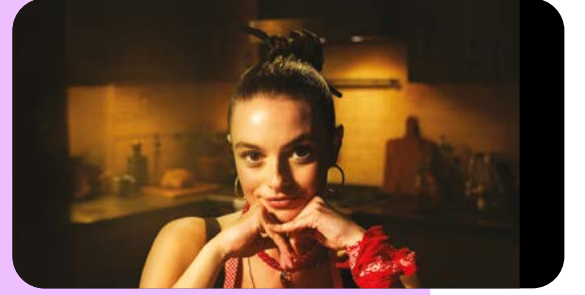
Sessiz ama belirleyici desteğiyle ekibin bir arada kalmasında önemli rol oynar. Restoran, Peri için yalnızca Leyla'nın hayaline ortak olduğu bir yer değil; kendi ertelenmiş isteklerini fark ettiği bir dönüşüm alanıdır.

Barış Sedef

Ali Gözüşirin

Sessiz, dirençli ve özgürlüğüne düşkün bir karakterdir. Babasının otoritesinden uzak durarak kendi küçük düzenini kurmuştur. Dışardan sakin görünsün de güçlü bir iç dirence sahiptir. Leyla'nın hayatına dâhil olmasıyla onun dünyasında yeni bir denge ve sorgulama alanı açar.

Barış, Leyla'nın açlık ve tokluk hakkındaki kesin yargılarını sarsan karakterlerden biridir. Onun bakış açısı, Leyla'nın hayata ve insanlara dair daha esnek, daha kişisel ve daha derin bir yerden düşünmesine kapı aralar.

Türk mutfağının dünyaya açılan gücü: Gastrodiplomasi

Bugün dünyada ülkeler yalnızca siyasi ya da ekonomik güçlerinden ziyade kültürel değerleriyle de öne çıkıyor. İşte bu noktada “gastrodiplomasi”, yani mutfak kültürü aracılığıyla ülkelerin kendilerini dünyaya anlatma biçimi, uluslararası iletişimin en etkili araçlarından biri hâline geliyor.

Türkiye, binlerce yıllık gastronomi mirası, zengin sofrası kültürü ve köklü mutfak geleneğiyle gastrodiplomasi alanında dikkat çeken ülkeler arasında yer alıyor. Anadolu'nun mutfak mirası, yalnızca damak tadına hitap etmekle kalmıyor, aynı zamanda aidiyet duygusunu, kültürel sürekliliği ve birlikte yaşama kültürünü de besliyor. Bu nedenle Türk mutfağı, bir ülkenin yemek kültüründen çok daha fazlasını temsil ediyor: Geçmişten bugüne uzanan güçlü bir yaşam hikâyesini... Sinema, müzik, sanat ve edebiyat kadar mutfak kültürü de artık ülkelerin uluslararası alandaki görünürlüğünü artıran önemli

unsurlar arasında yer alıyor. İşte tam bu noktada “gastrodiplomasi” kavramı devreye giriyor. En yalın hâliyle gastrodiplomasi, bir ülkenin mutfağını, yemek kültürünü ve sofrası geleneğini dünyaya tanıtmaya anlamına geliyor. Çünkü bazen bir tabak yemek, uzun diplomatik cümlelerden çok daha güçlü bir etki bırakabiliyor. Aslında yemek, insanları bir araya getiren en evrensel dillerden biri. Tarih boyunca toplumlar sofralarda buluştu, ilişkiler yemek masalarında kuruldu. Baharat yolları yalnızca ticaret taşımadı; kültürleri, gelenekleri ve yaşam biçimlerini de birbirine yaklaştırdı. Günümüzde de değişen pek bir şey yok. Bir ülkenin mutfağını tanımak, aynı zamanda

onun kültürünü, tarihini ve yaşam anlayışını da keşfetmek anlamına geliyor. Bugün dünyada mutfaklar yalnızca damak tadına hitap etmiyor. Aynı zamanda ülkelerin kültürel kimliğini dünyaya anlatan güçlü birer iletişim aracına dönüşüyor. Güney Kore kimchiyle, Japonya suşiyle, İtalya ise pizza ve makamasıyla küresel ölçekte nasıl bir kültürel etki oluşturuyorsa Türkiye de köklü mutfak mirasıyla gastrodiplomasi alanında öne çıkan ülkeler arasında yer alıyor. Çünkü Türk mutfağı yalnızca tariflerden oluşan bir lezzet dünyası olarak görünmüyor. Tarihî hafızayı, coğrafi çeşitliliği, gelenekleri ve paylaşım kültürünü taşıyan güçlü bir medeniyet birikimini yansıtıyor.

Anadolu'nun binlerce yıllık geçmişi, Türk mutfağını sıradan bir yemek kültürünün ötesine taşıyor. Orta Asya'dan Anadolu'ya uzanan tarihî yolculuk boyunca farklı medeniyetlerin izleri sofralarda buluşuyor. Selçuklu'dan Osmanlı'ya uzanan saray mutfağı geleneği, Anadolu'nun yerel üretim kültürüyle birleşerek bugün dünyanın en zengin gastronomi miraslarından birini oluşturuyor. Karadeniz'in bereketli sofralarından Güneydoğu'nun baharatlı lezzetlerine, Ege'nin zeytinyağlılarından İç Anadolu'nun tahıl kültürüne kadar uzanan bu çeşitlilik, Türk mutfağını yalnızca bir mutfak olmaktan ziyade yaşayan bir kültür hafızası hâline getiriyor.

Gastrodiplomasi, ülkelerin mutfak kültürleri aracılığıyla dünyaya kendilerini anlatma biçimi olarak öne çıkıyor. Bugün Türk mutfağı da yalnızca lezzetleriyle değil, tarihi, kültürü ve yaşam biçimiyle Türkiye'nin en güçlü yumuşak güç unsurlarından biri hâline geldi.

Türkiye'de gastrodiplomasiğin gelişimi

Türkiye'de gastrodiplomasiğin temelleri, Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar uzanıyor. Bu alandaki en dikkat çekici erken dönem örneklerinden biri 1925 yılında hayata geçirilen “Karadeniz Vapuru” projesi oldu. Bu yüzer sergi, genç Cumhuriyet'in ekonomik

ve kültürel potansiyelini Avrupa'ya tanıtmayı amaçlıyordu. 12 Avrupa ülkesini ziyaret eden vapurda sanayi ürünlerinin yanı sıra Türk kahvesinden zeytinyağına, baharattan kuruyemişe kadar Anadolu'nun gastronomi zenginliğini yansıtan pek çok ürün de sergilendi. Bugünden bakıldığında bu girişim, Türkiye'nin ilk kapsamlı kültürel tanıtım ve gastrodiplomasi hamlelerinden biri olarak değerlendiriliyor. Özellikle son yirmi yılda ise Türk mutfağının uluslararası alandaki görünürlüğünü artırmaya yönelik çalışmalar hız kazandı. Gastronomi festivalleri, tadım etkinlikleri, kültürel organizasyonlar ve tanıtım kampanyaları aracılığıyla Türk mutfağı dünyanın farklı ülkelerinde daha geniş kitlelere ulaştırıldı. 2004 yılında başlatılan “Turquality Projesi” Türk markalarının küresel ölçekte güçlenmesini hedeflerken dolaylı olarak Türk mutfağına ait ürünlerin ve gastronomi kültürünün de uluslararası pazarda daha görünür hâle gelmesine katkı sağladı. Ardından yürütülen Türk Mutfağı Kampanyası ile birlikte geleneksel yemeklerin korunması, kayıt altına alınması ve tanıtılması daha sistemli bir yapıya kavuştu.

Bu süreçte UNESCO tarafından tescillenen gastronomik miraslar da Türkiye'nin kültürel tanıtımına önemli katkılar sundu. Geleneksel Tören Keşkeği, Mesir Macunu Festivali ve ince ekmek yapımı geleneğinin UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne dahil edilmesi, Türk mutfağının uluslararası ölçekte kültürel değer taşıdığını gösteren önemli gelişmeler arasında yer aldı. Özellikle Türk kahvesi kültürü, Türkiye'nin gastrodiplomasi alanındaki en güçlü sembollerinden biri hâline geldi. 2012 yılında ABD'de gerçekleştirilen “Gezici Türk Kahvesi” etkinlikleriyle geniş kitlelere tanıtılan Türk kahvesi, 2013 yılında UNESCO listesine girerek küresel ölçekte daha görünür bir kimlik kazandı. Son yıllarda yürütülen çalışmalar ise gastrodiplomasiğin daha kurumsal bir yapıya dönüştüğünü gösteriyor. “Turkey Home” kampanyası, sosyal medya projeleri, uluslararası mutfak haftaları ve diplomatik temsilcilikler aracılığıyla gerçekleştirilen etkinlikler, Türk mutfağının dünya çapındaki bilinirliğini artırdı. 2022 yılında başlatılan “Türk Mutfağı Haftası” ise bu sürecin en dikkat çekici adımlarından biri oldu. Cumhurbaşkanlığı himayesinde düzenlenen etkinliklerle Anadolu'nun asırlık tarifleri ve yerel lezzetleri dünyanın farklı noktalarında tanıtılmaya devam ediyor. Bugün Türkiye, sahip olduğu gastronomik mirası yalnızca turizm açısından düşünmekle kalmayıp kültürel diplomasi ve uluslararası marka değeri açısından da stratejik bir güç unsuru olarak değerlendiriyor. Artık bir tabak yemek, damak tadına, kültürel hafızaya, kimliğe ve ülke imajına hitap ediyor. Türkiye'nin farklı şehirlerinde düzenlenen gastronomi festivalleri, şef buluşmaları ve uluslararası etkinlikler de bu kültürel anlatının önemli parçalarını oluşturuyor. Gaziantep'ten Hatay'a, Afyonkarahisar'dan İzmir'e kadar birçok şehir, sahip olduğu gastronomik mirası dünyaya anlatmaya devam ediyor.

Karadeniz’in hamsili mutfağından Ege’nin zeytinyağlılarına uzanan geniş gastronomi mirası, Türkiye’nin kültürel çeşitliliğini sofralara taşıyor. Türk mutfağı, binlerce yıllık medeniyet birikimini modern dünyanın kültürel iletişim diliyle buluşturuyor.

Anadolu’nun sofraya yansıyan hafızası

Türk mutfağını özel kılan en önemli unsurlardan biri, tarih, coğrafya ve kültürün aynı sofrada buluşabilmesidir. Anadolu’nun binlerce yıllık birikimiyle şekillenen bu mutfak yaşamışlıklardan, göçlerden, iklimden ve geleneklerden de besleniyor. Türkiye’nin farklı coğrafyaları, mutfak kültürüne de benzersiz bir çeşitlilik kazandırıyor. Karadeniz’in hamsili yemekleri, Ege’nin zeytinyağılı sofraları, Güneydoğu Anadolu’nun yoğun baharat geleneği, İç Anadolu’nun tahıl merkezli lezzetleri ve Akdeniz’in taze ot kültürü, Türk mutfağının ne kadar geniş bir karaktere sahip olduğunu gösteriyor. Aynı ülke içinde birbirinden tamamen farklı tatlarla karşılaşmak, Türk mutfağını dünyanın en zengin gastronomi kültürlerinden biri hâline getiriyor. Ancak Türk mutfağı yalnızca malzemelerden ve tariflerden ibaret değil. Sofra kültürü, aynı zamanda toplumsal hafızanın da önemli bir taşıyıcısı. Birlikte yemek yemek, paylaşmak, misafiri en iyi şekilde ağırlamak ve uzun sofralarda bir araya gelmek, yüzyıllardır süregelen kültürel bir geleneğin parçası olarak yaşatılıyor.

Manisa'daki Mesir Macunu Festivali 2012'de UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne giren köklü bir gelenektir

UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde Türkiye'nin gastronomi değerleri

UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi, toplumların yüzyıllar boyunca oluşturduğu gelenekleri, ritüelleri ve yaşam pratiklerini koruma altına almayı amaçlıyor. Bunlar:

Tören Keşkeği Geleneği

2011 yılında UNESCO listesine dahil edilen Tören Keşkeği Geleneği, Anadolu'nun en güçlü imece kültürü örneklerinden biri olarak öne çıkıyor. Düğünler, bayramlar, hayırlar ve çeşitli toplu etkinliklerde hazırlanan keşkek, kadın ve erkeklerin birlikte yürüttüğü kolektif bir emeğin ürünü. Büyük kazanlarda, odun ateşinde uzun saatler boyunca pişirilen buğday ve et, sürekli karıştırılarak ve dövülerek kıvamına ulaştırılıyor. Bu süreç yalnızca bir yemek üretimi değil; aynı zamanda toplumsal bir ritüel niteliği taşıyor. Köylerde ve kırsal alanlarda görülen bu imece kültürü, dayanışmanın ve birlikte üretmenin en somut örneklerinden biri olarak kabul ediliyor. Keşkek hazırlığı sırasında görev paylaşımı oldukça belirgin. Kadınlar hazırlık ve

pişirme aşamalarında aktif rol alırken, erkekler özellikle büyük kazanların başında karıştırma ve servis aşamalarında görev alıyor. Bu yönüyle keşkek, yalnızca bir yemek olmanın ötesinde toplumsal rollerin, dayanışmanın ve kültürel devamlılığın canlı bir ifadesi hâline geliyor.

Mesir Macunu Festivali

2012 yılında UNESCO listesine kaydedilen Mesir Macunu Festivali, Manisa'da yüzyıllardır yaşatılan köklü bir gelenek olarak dikkat çekiyor. Kökeni Osmanlı dönemine uzanan bu festival, şifalı olduğuna inanılan mesir macununun hazırlanması ve halka dağıtılması üzerine kurulu. İçeriğinde çok sayıda baharat ve bitki bulunan macun, geleneksel ritüeller eşliğinde dualanarak hazırlanıyor ve festivalin en bilinen anı olan “mesir saçımı” ile halka ulaştırılıyor. Festival bir dağıtım etkinliği olarak görünse de toplumsal hafızayı canlı tutan büyük bir kültürel organizasyon niteliğinde. Kortej yürüyüşleri, temsili törenler, mevlitler ve çeşitli kültürel etkinliklerle zenginleşen festival, Manisa'nın kimliğini güçlendiren önemli bir unsur olarak öne çıkıyor. Aynı zamanda festival boyunca hazırlanan tonlarca mesir macunu, paylaşım ve bereket kültürünün somut bir göstergesi olarak görülüyor.

Türk Kahvesi Kültürü ve Geleneği

2013 yılında UNESCO tarafından tescillenen Türk Kahvesi Kültürü ve Geleneği, Türkiye'nin dünyadaki en bilinen gastronomi değerlerinden biri. 16. yüzyılda Osmanlı'ya ulaşan kahve, kısa sürede günlük yaşamın ve sosyal hayatın vazgeçilmez bir parçası hâline geldi. Türk kahvesi bir içecek olsa da kültürümüzde bir sohbet ve paylaşım aracı olarak görülüyor. Özenle kavrulan ve ince öğütülen kahve, cezvede ağır ateşte pişirilir ve kendine özgü

Türk kahvesi, Türk kültürel mirasının önemli bir parçası olup edebiyatta ve şarkılarda yer alır

köpüğüyle servis edilir. Yanında su ve lokumla sunulması ise bu geleneğin zarif bir parçasıdır. Fal kültürü, nişan törenleri, misafirlikler ve özel günlerle iç içe geçmiş olan Türk kahvesi, sosyal bağları güçlendiren bir ritüel olarak kuşaktan kuşağa aktarılıyor.

İnce Ekmek Yapımı ve Paylaşımı Geleneği

Lavaş, katırma, jupka ve yufka gibi ince ekmeklerin yapımı ve paylaşımı geleneği, çok uluslu bir UNESCO mirası olarak Türkiye'nin de içinde yer aldığı önemli bir kültürel değer. Bu gelenek, özellikle kırsal alanlarda kadınların bir araya gelerek imece usulüyle ekmek üretmesi üzerine kurulu. Yufka ve lavaş yapımı sosyal bir buluşma ve dayanışma ortamı sağlar. Hamurun hazırlanmasından sacda pişirilmesine kadar geçen süreçte komşular ve aile üyeleri birlikte çalışır, sohbet eder ve üretimi kolektif bir deneyime dönüştürür. Günlük tüketimin yanı sıra düğün, bayram ve cenaze gibi önemli yaşam anlarında da bu ekmekler hazırlanarak paylaşılır. Bu yönüyle ince ekmek geleneği, Anadolu'nun paylaşım kültürünü ve toplumsal dayanışma ruhunu güçlü biçimde yansıtır.

Gastrodiplomasi alanında yürütülen çalışmalar

Türkiye'nin gastrodiplomasi yaklaşımı, yalnızca kültürel tanıtım faaliyetleriyle sınırlı bir alanda değil. Kamu kurumları tarafından yürütülen çok boyutlu ve stratejik bir politika başlığı olarak ele alınıyor. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yunus Emre Enstitüsü, TİKA ve Türk Hava Yolları gibi kurumlar, Türk mutfağını uluslararası arenada daha görünür kılmak amacıyla koordineli çalışmalar yürütüyor, gastronomiyi Türkiye'nin kültürel mirasını tanıtma ve turizm çeşitliliğini artırma aracı olarak değerlendiriyorlar. Bu yaklaşımın en somut örneklerinden biri, Cumhurbaşkanlığı himayesinde ve Emine

Türk kahvesi, keşkek geleneği ve ince ekmek kültürü gibi değerler UNESCO listeleriyle uluslararası görünürlük kazanıyor. Türkiye, gastronomik mirasını yalnızca korumakla kalmıyor, aynı zamanda dünyaya anlatan güçlü bir kültürel hafıza oluşturuyor.

Bu alandaki en görünür aktörlerden biri de Türk Hava Yolları. Uçak içi ikramlarda Türk mutfağının seçkin örneklerine yer verilmesi ve “uçan şef” uygulamaları sayesinde yolcular, Türkiye'nin gastronomi kültürüyle doğrudan temas kurma fırsatı buluyor. Bu uygulamalar, Türk mutfağının küresel ölçekte tanıtımına katkı sağlarken aynı zamanda gastronomiyi bir seyahat deneyiminin parçası hâline getiriyor. Öte yandan gastrodiplomasi çalışmaları eğitim politikalarıyla da destekleniyor. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hayata geçirilen “Türkiye Gastronomi Liseleri Projesi” ise bu alandaki en önemli adımlardan biri olarak öne çıkıyor. Geleneksel meslek liselerinden farklı olarak tamamen gastronomi ve mutfak sanatlarına odaklanan bu eğitim modeli, hem Türk mutfağının bilimsel ve uygulamalı şekilde öğretilmesini hem de uluslararası standartlarda nitelikli gastronomi uzmanları yetiştirilmesini hedefliyor. Bu yönüyle gastronomi, yalnızca kültürel bir unsur değil, aynı zamanda eğitim ve kalkınma politikalarının da önemli bir bileşeni olarak konumlanıyor.

Zamanın durduğu han

Sof kumaşının yumuşaklığını, kervan çanlarının sesini, mahkumların sessiz hıçkırıklarını kalbinde saklıyor. Zaman akıyor, renkler değişiyor, insanlar ve alışkanlıklar dönüşüyor. Pilavoğlu Han yüzyıllardır sessizce değişimi izliyor.

Siz sevgili okurlarımıza Dergimizin Nisan 2019 tarihinde yayınlanan 355'inci sayısında şu cümlelerle bir davette bulunmuşuz: “Bu bir davet... Sizleri asırlar öncesinin Ankara’sına davet ediyoruz. Bozkırın rüzgârlarını yüzünüzde hissedemeyeceksiniz belki ama dikkatle dinlerseniz kervanların çanlarını ya da tiftik keçilerinin seslerini duyabilirsiniz... Kentlerin günceleri olsaydı neler fısıldardı kulağımıza kim bilir? Üzerlerinde yaşayan uygarlıklarla hemhâl olurken buna vakit bulamamışlar belli ki... Yine de iğne ellerinde kuyu kazan arkeologlar ya da kimi zaman tesadüfen gün yüzüne çıkan buluntular, az da olsa eski hemşehrilerimizin hayatından ipuçları taşıyor.” Hollanda Rijkmuseum koleksiyonunda yer

alan ve Ankara Rahmi Koç Müzesi’nde misafir edilen Ankara Tablosu için kaleme aldığımız o yazıdaki davetimizi şimdi yineliyoruz; Sizlerle sof yumuşaklığında bir yolculuğa çıkalım.

Kıymetli miras

Ülkemiz toprakları tarih boyunca çeşitli uygarlıkları ağırlamış ve bu uygarlıklardan kalan birbirinden kıymetli mirası bağrına basmış. Başkentimiz de hatırı sayılır bir mirasla yaşıyor ve kentin tarihini sessizce fısıldayan bu kıymetlileri gelecek kuşaklara bırakmaya çalışıyor. Çoğunlukla. Şimdi sizlerle Ankara Tablosu’nun da kadrainda yer alan Ankara Kalesi’ne doğru uzanalım ve Kale kapısına bizi götüren yokuşlardan birine Koyunpazarı yokuşuna tırmanalım. Kale kapısı görüldüğünde sağımıza dönüp karşımıza çıkan tabelayı okuyalım: Tarihi Pilavoğlu

Han Çarşısı. Hanın bahsettiğimiz batı kapısından girmeden önce dilerseniz nasıl bir mekânı gezdiğimizi daha iyi anlamak için tarihine kısa bir bakış atalım. Yapıldığı tarih kesin olmamakla birlikte kaynaklar Pilavoğlu Han’ı 16 ve 17. yüzyıllar arasına tarihler. Hanın ilk adının Ali Paşa olduğu da yine edindiğimiz bilgiler arasında yer alıyor.

Zamana direnen hanlar

Biz yine de ona bugün kullanılan adıyla hitap etmeyi sürdürelim ve hemen ekleyelim; aslında Pilavoğlu Hanı bölgede yalnız değildi. Kurşun Hanı (Bugünkü Anadolu Medeniyetleri Müzesi) Çengel Han ve Safran Hanı (Rahmi Koç Müzesi), Çukur Hanı (Divan Otel) gibi pek çok mekânla birlikte yüzyıllar boyunca bölgenin hayatına katkı sunmuş. Ankara Tablosu’nda da net görüldüğü

Bugün Pilavoğlu Han’ın kapısından içeri girdiğinizde, sadece taş duvarlar arasında değil, zamanın katmanları arasında da bir yolculuğa çıkarsınız. Bir zamanlar sof ticaretinin kalbinin attığı, kervan çanlarının yankılandığı bu avlu; şimdilerde sanatçıların fırça darbelerine, taze demlenmiş bir çayın kokusuna ve geçmişin hüzünlü anlarına ev sahipliği yapıyor.

üzere Ankara, tiftik keçilerinin ve bu keçilerin yününden yapılan sof kumaşının ana vatanıdır. Tiftik keçisi 13. yüzyılda Orta Asya’dan göçen atalarımız tarafından getirilmiş olmasına rağmen İç Anadolu iklimine uyum sağlamış ve aradan geçen yüzyıllardan sonra Ankara’ya has bir türe dönüşmüş. Zaten çoğumuz ona Ankara Keçisi diyoruz ve şehrin sembollerinden olduğunu da biliyoruz. Evliya Çelebi bile bahsetmiş: “Süt gibi beyaz olup onun gibi beyaz mahlûk yoktur. Sof ipliği bunların yününden meydana gelir.”

Pilavoğlu Han’ın taş avlusu, yüzyıllar boyunca pek çok hikâyeyi bağrına bastı

Han’daki ürünlerin çoğunu kadınlar kendileri üretiyor

Sof ipliğinin öyküsü

İşte o sof ipliği ki, Ankara’yı Pilavoğlu Han ve diğer hanların da içinde bulunduğu bir ticaret merkezine dönüştürerek İpek Yolu ve Halep- Şam yolu aracılığıyla Doğu’ya hatta İskenderiye limanına ulaşarak Arabistan’a bağlar. Hatta Semavi Eyice, Ankara Tablosu’nun kadrainda yer alan keçi kırkan insanlar sayesinde bu tablonun sanıldığı gibi Halep’i değil Ankara’yı anlattığını ispatlar. Yani anlayacağınız üzere tiftik keçisi ve sof ipliği denilince o zamanlar Ankara rakipsizdir. Öyle ki, 1550’li yıllarda Ankara’ya gelen

Macar seyyah Hans Dernschwam, o zamanlar “Engürü” diye bahsedilen kentimiz için şu cümleleri kuruyor: “Dokumacı sayısı da pek çok. Sofun büyük kısmı Ankara’da yapılıyor. Bu zanaat sayesinde halk geçimini sağlıyor. Başka zanaat yok.” Avusturya İmparatoru Ferdinand’ın Kanunî Sultan Süleyman ile görüşmek üzere görevlendirdiği ve bu yüzden 1550’lerde yolu Ankara’dan da geçen Busbecq da notlarında hanlardan bahseder: “Kervansaraylarda, yani daha önce de sözünü ettiğim Türk hanlarında diğer yiyeceklerin yanı sıra bu eksitilmiş süt de çok satılıyor. (Yoğurttan bahsediyor.) Türkler yolculuk sırasında ete veya sıcak yemeğe rağbet etmezler.” Belki de o hanlardan biri de Pilavoğlu Han’dı. Hani şu Ankara’daki büyük yangından da kurtulmayı başaran han.

“Gönlümü sızlatan duvarlar”

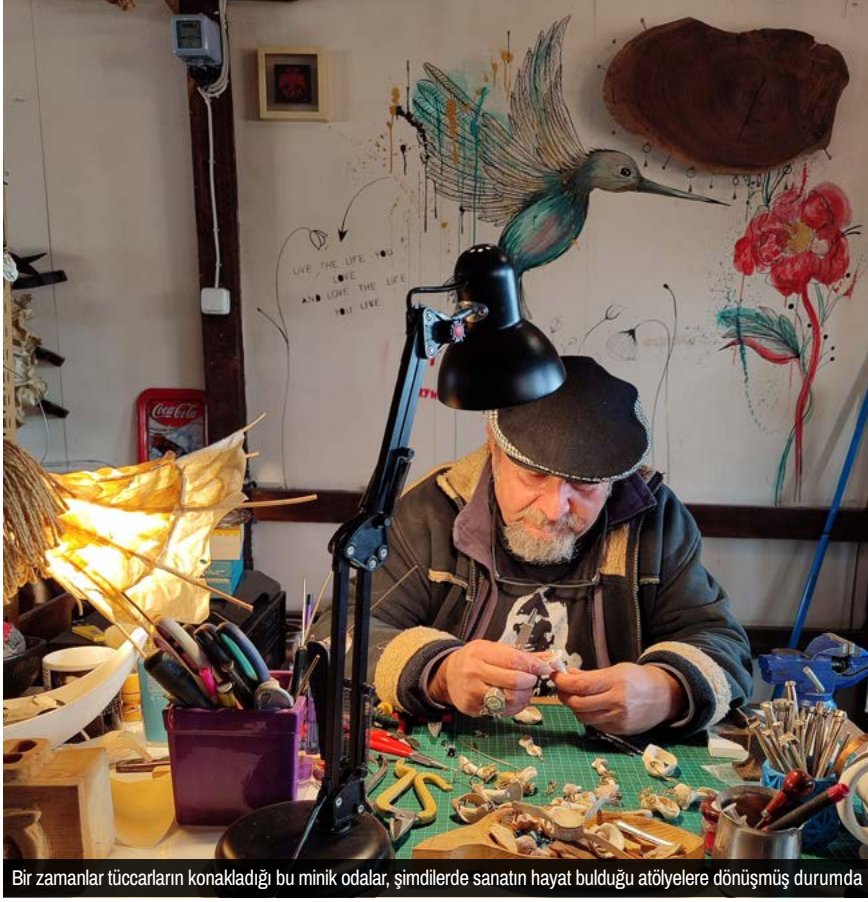
16. yüzyıldan ayrılıp daha yakın tarihe geldiğimizde ise belli ki develerin geçmesi için iki kanatlı ve kocaman yapılmış kapıdan mahkumların geçtiğini ve bir süre handa “misafir” olduklarını öğreniyoruz. Kadın ve çocuk mahkumların tutulduğu Han’ın duvarları kim bilir hangi hıçkırıkları dinledi geceler boyunca. Han’a her gidişte bunu düşünmeden edemiyoruz. Tıpkı Faruk Nafiz Çamlıbel’in “Han Duvarları” şiirindeki dizeler gibi; “Ey garip çizgilerle dolu han duvarları, / Ey hanların gönlümü sızlatan duvarları!”

Ankara'nın asırlar öncesinin tanıklarından biri... Yapıldığı tarih kesin olmamakla birlikte kaynaklar Pilavoğlu Han'ı, 16 ve 17. yüzyıllar arasına tarihler. Hanın ilk adının Ali Paşa olduğu da edindiğimiz bilgiler arasında yer alıyor.

Han daha sonra bir süre de yeni misafirlerini ağırlayan bir mekâna dönüşmüş; bekâr odalarına. 2013 yılında yapılmış bir haberden son 50 yılda üst katlardaki odaların “yurdun her yanından gelen yorgun bedenlere ev sahipliği” yaptığını ve “handa konaklayanların ortak kaderinin yoksulluk olduğunu ve bu kişileri tarihi anda sembolik ücretlerle ağırladıklarını” öğreniyoruz.

Yaşlı, yorgun duvarlar

Pilavoğlu Hanı daha sonra bir kez daha kabuk değiştiriyor ve minik sanat atölyelerine ve hediyelik eşya dükkanlarına, kafelere dönüşen odalarıyla şehrin odak noktalarından biri hâline geliyor. Şu sıralar ise yeni bir haberin yarattığı “depresyon etkisini” yaşlı ve yorgun duvarlarında sessizce hazmetmeye çalışıyor: “Pilavoğlu Han'ın çoğunluk hisseleri devredildi.” Şimdi dilerseniz asırlardır kervancıların,

Bir zamanlar tüccarların konakladığı bu minik odalar, şimdilerde sanatın hayat bulduğu atölyelere dönüşmüş durumda

seyyahların, tüccarların, mahkumların girdiği o dev kapıdan biz girelim ve kendi gözlemlerimizi ayrıca yaptığımız mini söyleşilerden öğrendiklerimizi aktaralım. Hanın işletmecisi ve satıştan önceki hissedarı ile kısacık bir söyleşi yaptık. Kendisiyle haberi öğrenir öğrenmez konuştuk. İsmi kullanılmamasını rica

etti. Aslında hanı çok seviyor, epeyce direndiğini ancak bu kadar büyük ve yaşlı bir yapıyı tek başına ayakta tutabilmenin zorluğunu aktarıyor. Hanın tarihçesiyle ve bu konuyla ilgili ezcümle şunları söylüyor:

Güzel bir yapı

“Ankara Valisi Ali Paşa Vakfıyesi'nin yaptırdığı bir yer. Vakfın satış kararıyla birlikte büyük hissesini Pilavoğlu ailesi alıyor. İsmi değiştiriyor ve kendi isimlerini koyuyor. Kalenin en büyük tek parça yapısı. İki kapılı. Girift bir yapı. Orijinalinden biraz farklı ama incelendiğinde güzel bir yapı. Doğu ve batı kapısı mevcut. İç taraftaki dükkanlarda demir parmaklıklar var, kısa bir süre hapishane olarak kullanılıyor. Ankara'dan sof ticaretinin gitmesiyle Ankara ticareti bu anlamda önemini yitiriyor. İngilizler bizim tiftik keçilerimizi de götürüp üretimi kendi lehlerine çeviriyorlar. Ankara'da çok fazla han da yok, özellikle büyük yangında hanlar yanıyor. Buna rağmen hanlar, kale bölgesi eski yerleşim yeri denilen bu civar hiçbir dönem önem görmüyor. Geldiğimiz noktada hâlâ bu önem vermeyiş devam ediyor. Benim de gücümü aşan bir şey. Ayrılmak zorunda kaldım.”

Fotoğraflar: Meral Ünsal

Han'ın davetkâr kapısından girdiğinizde bambaşka bir dünyaya adım atmış oluyorsunuz

Küçük atölyeler

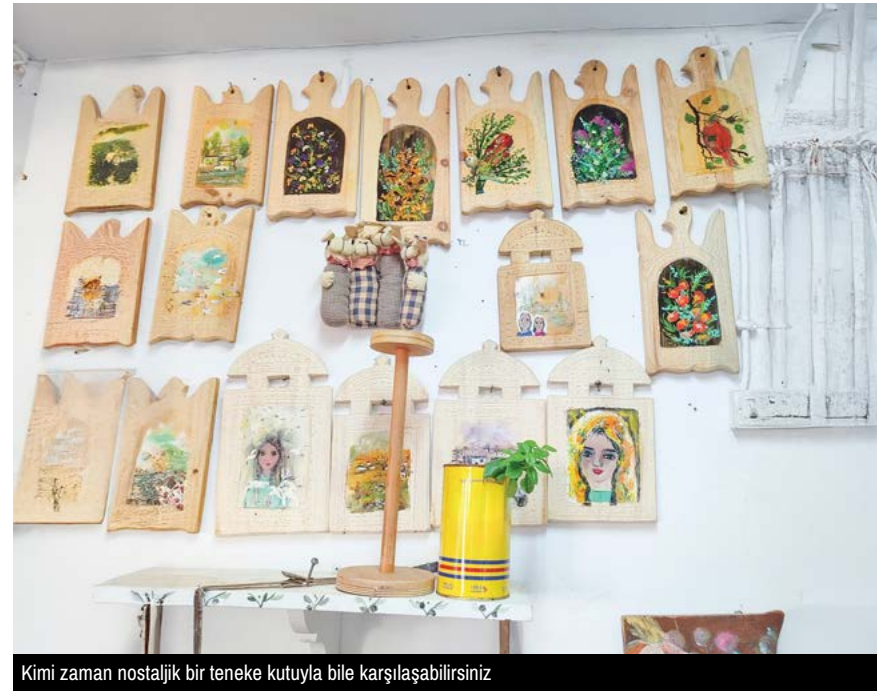
Han'ın şimdiki misafirleri olan işletmeler ise konuyla ilgili birbirinden farklı düşünüyor. Çoğu, ismini paylaşmak istemedi ama ilk katta ziyaret ettiğimiz bir esnaf henüz satışı duymamıştı. Duyanlar ise buradaki varlıklarının sona erip ermeyeceğini ve hanın nasıl bir geleceği olacağını henüz bilmediklerinden biraz mutsuzdu. Başka bir kesim ise geleceğe daha umutla bakarak hanın yenileneceğini, yeni hâliyle de yepyeni kapılar açılacağını düşünüyor. Han, Koyunpazarı ve Atpazarı sokakları arasında yer alan oldukça büyük bir alana kurulu. Doğu kapısı ise Atpazarı Meydanı'na açılıyor. Buradaki her bir minik dükkanın ve o dükkanları birer sanat atölyesine dönüştüren sakinlerin hikâyelerini dinlemek, onlarla ürettikleri üzerine sohbet etmek hiçbir alışveriş merkezinde rastlayamayacağınız türden bir deneyim. Aslında bu durum sadece bu hana özgü değil. Kale civarında pek çok işletmeciyi ürettiklerini anlatmaktan veya geçmişin objelerine duyduğunuz özlemi paylaşmaktan keyif alıyor. Han sakinlerinden kimi sadece doğadan bulunduğu palamut veya kozalaklarla takılar,

duvar süsleri tasarlıyor. Kimi Ankara'nın yaşamışlıklarını bağrında gizleyen objelerine kattıkları yeniliklerle onları tekrar hayatın içine dahil ediyor. Bazen bir ağaç dalının güzel bir abajur olarak yoluna devam ettiğini bazen de 90 yaşındaki bir

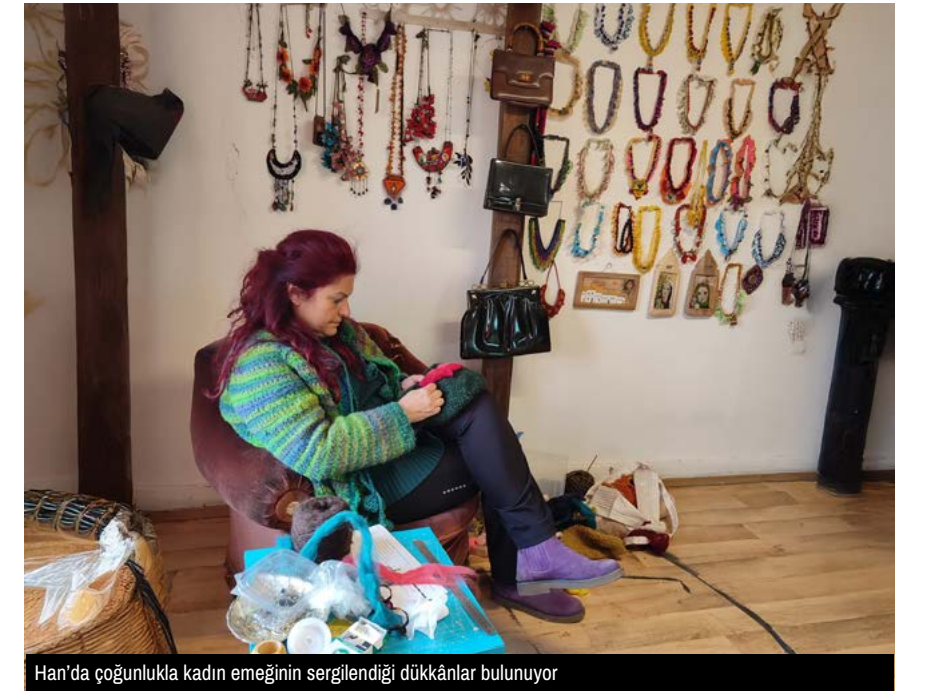
Anadolu bilgesinin yaptığı nazarlıkların kadın emeğiyle benzersiz tablolara dönüştüğünü görüyorsunuz. Hanın yaşlı duvarlarına yapılmış resimlerle bezeli kafesinde bir mola verip, sobanın önce bedeninizi sonra da ruhunuzu ısıtmasına yavaş yavaş izin vermeniz de mümkün. Tüm bunlar bizim deneyimlerimize dayalı cümleler. Üstelik her gidişimizde “burayı daha önce nasıl görmedim” dedirten ayrıntıları keşfetmek belki de işin en keyifli yanlarından biri. Han özellikle de hafta sonları hem Ankaralıları hem de şehir dışından gelenleri avlusunda ağırlıyor. Sosyal medya için fotoğraflar çekiliyor, çaylar kahveler içilirken neşeli kahkahalar hanın duvarlarında yankılanıyor.

Yeni hikâyeler yazılacak

Ankara Kalesi'nin gölgesinde direnen bu yorgun ama mağrur yapı, bize bir kentin hafızasının ne kadar derin olduğunu hatırlatıyor. Pilavoğlu Han; keçilerin beyazlığından mahkûmların yalnızlığına, tüccarların telaşından sanatçıların dinginliğine uzanan bu uzun yolculukta, Ankara'nın en sadık şahitlerinden biri olmayı sürdürüyor. Belki de hanın o dev kapısından geçerken durup bir an dinlemek gerek; çünkü taşların, duvarların, kirişlerin hâlâ anlatacak çok hikâyesi var. Han mutlaka dönüşümden sonra da yeni hikâyeler yazacak. Belki de eski hâli sadece arşivlerde kalacak. Bunu henüz bilmiyoruz. Kim bilir belki de yeni döneminde de bu kadim yapı hayata tutunma azmini

Kimi zaman nostaljik bir teneke kutuyla bile karşılaşabilirsiniz

Han'da çoğunlukla kadın emeğinin sergilendiği dükkanlar bulunuyor

Evliya Çelebi'nin “kar gibi beyaz” dediği Ankara keçisinin yünü, Pilavoğlu Han gibi mekânlardan yola çıkan kervanlarla kentin adını dünyaya bir “sof yumuşaklığında” duyurmuştu.

hepimize gösterecek. Her büyük değişim, beraberinde yeni umutları ve tazelenme heyecanını da getirir. Dileriz ki bu değişim onun o çok katmanlı ruhunu onurlandıran, geçmişin izlerini bugünün imkânlarıyla taçlandıran bir hâle dönüşür.

Kentin gerçek ruhu

Ankara'nın bu tür sembol mekânları, sadece sahiplerine değil, aynı zamanda kentin ortak hafızasına da ait. Bu yazımızda Han'ı sembol seçtik ama diğer bütün mekânları aynı hassasiyetle sahipleniyor ve geleceğe aktarımlarında üzerimize düşecek en ufak bir görevi bile büyük bir içtenlikle üstleneceğimizi biliyoruz. Sadece bu mekânda değil tarih kokan her mekânda yapılacak yenileme çalışmaları; o yaşanmışlık hissinin, duvarlara sinmiş usta fırçalarının ve avludaki samimiyetin korunmasını da beraberinde getirir umarız. Modern restorasyon tekniklerinin, hanın o bildiğimiz sıcaklığını örtmek yerine, onu daha da parlatacağı bir gelecek hayal ediyoruz.

Tarihi yapılar, içindeki insan hikâyeleri ve zamanın bıraktığı o asil yorgunlukla nefes alırlar. Pilavoğlu Han'ın yeni yolculuğunda sanatın ve üretimin canlılığıyla harmanlanan bir yaklaşımla karşılaşmak en büyük temennimiz. İnaniyoruz ki; geçmişin mirasına gösterilecek bu hassasiyet, hanı sadece bir yapı olarak değil, Ankara'nın kalbinde atan, yaşayan bir değer olarak gelecek kuşaklara miras bırakacak. Çünkü kentin gerçek ruhu; taşların arasındaki o sessiz fısıltılarda, ortak anılarımızda ve koruyarak yaşattığımız değerlerde gizli. Yazımızın son cümlesinde bir kez daha hatırlatalım. Ankara sanıldığı gibi gri değil, aksine rengârenk katmanlarla örülü.

Her yeri keşfettiğinizi düşünürken yeni keşifler sizi bekliyor

Han'ın yalnızca içindeki mekânlar değil, dışında da tarih bizi bekliyor

Keçiler artık olmasa da bozkırı çağrıştıran küçük sürprizlerle karşılaşmak mümkün

tabii orijinal dizisi

LEYLA HÂLİ

“Star Wars” efsanesi

İlk defa 25 Mayıs 1977’de beyaz perdeye yansıyan serinin ilk filminden bu yana neredeyse yarım asır geçti. Serinin 13. filmi ise tam yedi yıllık uzun bir aradan sonra geçtiğimiz ay “The Mandalorian & Grogu” adıyla vizyona girdi. Peki nasıl oldu da küçük bütçeli bir uzay filmi, devasa bir evrene dönüştü?

Bir rivayete göre yeryüzünde iki tip insan vardır: “Star Wars”u izlemiş olanlar ve izleyecek olanlar. Oldukça abartılı bir söylem gibi dursa da dünyanın en büyük popüler kültür evreninden söz ediyor olduğumuz göz önüne alındığında çok da yadsımamak gerekiyor. 1977 yılında vizyona giren küçük bütçeli bir uzay filminin sinema tarihini sonsuza dek değiştireceğini kim bilebilirdi ki? 25 Mayıs 1977 tarihi, sadece serinin ilk vizyon tarihi değil, yeni bir

modern mitolojinin de doğuşuydu. Aradan geçen yaklaşık yarım asırda “Star Wars”; sinemayı, oyuncak sektörünü, televizyonu, video oyunlarını, hayran kültürünü ve hatta gündelik dili bile dönüştürdü. “Güç sizinle olsun” şeklinde çevirebileceğimiz “May the Force be with you” artık yalnızca bir replik değil; dünya çapında seri ile özdeşleşen ikonik bir söylem. O günden bu yana biri animasyon olmak üzere tam 12 film buluştu “Star Wars” fanlarıyla. Serinin 13. filmi ise tam yedi yıllık uzun bir aradan sonra “The Mandalorian & Grogu” adıyla 22 Mayıs’ta

beyaz perdedeki yerini aldı. İşte bu sebeple efsanenin nasıl başladığını hatırlamak için belki de en doğru zamandayız.

George Lucas: Modern mitolojinin mimarı

Bazı insanlar hikâye anlatır, bazıları ise hikâyelerin yaşayacağı evrenler kurar. George Lucas, işte bu ikinci grupta yer alan bir isim. O, yalnızca filmler çekmedi; milyonlarca insanın hayal gücüne yerleşen yıldız sistemleri, kahramanlar, efsaneler ve mitolojiler inşa etti.

Daha sonra “A New Hope” adını alan serinin ilk filminden bir kare. Prenses Leia (Carrie Fisher), Han Solo (Harrison Ford) ve Luke Skywalker (Mark Hamill)

“Star Wars” ilk bakışta uzayda geçen bir macera gibi görünüyordu. Oysa filmin kalbinde çok daha eski bir şey vardı: İnsanlığın binlerce yıldır anlattığı kahramanlık destanları. Lucas, şövalyeleri ışın kılıçlarına, kaleleri yıldız gemilerine, eski bilgeyi ise galaksinin derinliklerinde yaşayan bir ustaya dönüştürdü. Böylece teknoloji ile mitolojiyi aynı gökyüzünde buluşturdu.

Aslında Lucas’ın hayali film yapmak değil, profesyonel yarış pilotu olmaktı. 1944 yılında, sıcak Kaliforniya güneşinin altında dünyaya gelen Lucas’ın gençliği, motor sesleriyle ve hız tutkusu ile şekillendi. Ancak 1962 yılında, liseden mezun olmadan kısa süre önce geçirdiği ağır bir trafik kazası hayatının yönünü değiştirdi; onu yarış pistlerinden alıp bambaşka bir mecraya taşıdı. Ölümünden döndüğü bu kazanın ardından yaşamın kırılganlığını daha derinden hissetmeye başladı. Uzun süren iyileşme süreci boyunca geleceğini yeniden düşünürken ilgisi giderek fotoğrafçılık ile sinemaya kaydı. Kameraların ardında kendine yeni bir yol bulan Lucas, bir süre sonra modern popüler kültürün en etkili yaratıcılarından biri hâline gelecekti.

İlham kaynakları

1970’lerin başında Hollywood’un klasik anlatılarını yeniden yorumlamak isteyen genç bir yönetmen olarak yeni kariyerine başlayan Lucas’ın ilham kaynakları son

derece genişti: Japon yönetmen Akira Kurosawa’nın samuray filmleri, Flash Gordon gibi eski uzay maceraları, antik mitolojiler, western filmleri, Vietnam Savaşı sonrası Amerika’nın politik atmosferi, mitoloji araştırmacısı Joseph Campbell’ın “kahramanın yolculuğu” teorisi...

1971’de ilk uzun metrajlı filmi olan “THX 1138” beklediği ticari başarıyı elde edemeyince Lucas, daha geniş kitlelere hitap edecek bir macera hikâyesi üzerine düşünmeye başladı. O dönemde çocukken severek izlediği eski bilimkurgu dizileri, özellikle “Flash Gordon” aklındaydı. Hatta

“Star Wars”ın yaratıcısı George Lucas

başlangıçta “Flash Gordon”un film haklarını almaya çalıştı, ancak başarılı olamadı. Bunun üzerine kendi uzay destanını yaratmaya karar verdi. 1973 civarında ilk notlarını yazmaya başladı. Bu erken taslaklarda ne Luke Skywalker bugünkü hâlindeydi ne de Darth Vader bildiğimiz karakterdi. Hikâye sürekli değişiyor, karakterler birleşiyor veya ayrılıyordu. 1974’te yaklaşık 13 sayfalık ilk özet ortaya çıktı. Bu versiyonda hikâye çok daha karmaşıktı ve samuray filmlerinden güçlü izler taşıyordu. İlk senaryo taslaklarında “Luke Skywalker” adı geçse de karakter bazen yaşlı bir general, bazen genç bir savaşçı olarak tasvir ediliyordu. Darth Vader ise başlangıçta bugünkü merkezi kötü karakter konumunda değildi. Hikâye yıllar süren yeniden yazımlar sonucunda sadeleşti. 1975’e gelindiğinde Lucas’ın zihnindeki temel yapı oluşmuştu: Bir çiftlik çocuğu, gizemli bir güç, yaşlı bir bilge, kötü bir imparatorluk ve galaksiyi kurtarma mücadelesi...

Bazı insanlar hikâye anlatır, bazıları ise hikâyelerin yaşayacağı evrenler kurar. George Lucas, işte bu ikinci grupta yer alan bir isim. O, yalnızca filmler çekmedi; milyonlarca insanın hayal gücüne yerleşen yıldız sistemleri, kahramanlar, efsaneler ve mitolojiler inşa etti.

Kimsenin inancı yoktu

O yıllarda bilimkurgu filmleri genellikle riskli bir tür olarak kabul ediliyordu. Özellikle yüksek bütçeli bilimkurguların başarısızlıkları, stüdyoları temkinli davranmaya itmişti. Lucas’ın “uzayda geçen masalsi bir macera” fikri birçok yöneticiye karmaşık ve ticari açıdan belirsiz görünüyordu. Senaryonun ilk taslakları da oldukça farklı ve anlaşılması güç bulundu. George Lucas, defalarca reddedildikten sonra ümidini kaybetmek üzereyken film sonunda 20th Century Fox tarafından finanse edildi, ancak stüdyo içinde bile projeye tam olarak güven duyanların sayısı sınırlıydı. Lucas, filmi hayata geçirebilmek için yapım şirketine promosyon,

Filmin ana karakterlerinden Prenses Leia

oyuncak, telif hakları ve devam filmleri ile yetinebileceğini söylemiş ve ilk filmin gelirlerinden büyük ölçüde feragat etmeye razı olmuştu. Yine de çekimler sırasında bütçe aşımaları, teknik sorunlar ve görsel efektlerin zorluğu nedeniyle kaygılar arttı. Bazı sektör gözlemcileri filmin başarısız olacağından kesin olarak emindi. Bugün ikonik hâle gelen birçok unsur o dönemde stüdyo yöneticilerine anlamsız gelmişti: Işın kılıçları, Jedi şövalyeleri, devasa uzay savaşları, robot karakterler, tüylü yaratıklar, politik imparatorluk anlatısı... Çekim süreci oldukça zorluymdu. Tunus’taki setlerde kum fırtınaları yaşandı, robot kostümleri sürekli bozuldu, oyuncular senaryodaki diyaloglara inanmakta zorlandı. Kurgu aşamasına geçildiğinde ise film kimilerine göre neredeyse bir felaketti. İlk montajı izleyen bazı stüdyo yöneticileri filmin çökeceğini düşündü. Lucas’ın yakın arkadaşları arasında bulunan Steven Spielberg ise istisnalardan biriydi; filmin

devrim yaratacağını söylemişti. Haklı çıkan o oldu. Ve 1977 yılında gökyüzünde bir yıldız değil, bir galaksi doğdu.

Teknoloji ile mitoloji aynı gökyüzünde buluştu

“Star Wars” ilk bakışta uzayda geçen bir macera gibi görünüyordu. Oysa filmin kalbinde çok daha eski bir şey vardı: İnsanlığın binlerce yıldır anlattığı kahramanlık destanları. Lucas, şövalyeleri ışın kılıçlarına, kaleleri yıldız gemilerine, eski bilgeyi ise galaksinin derinliklerinde yaşayan bir ustaya dönüştürdü. Böylece teknoloji ile mitolojiyi aynı gökyüzünde buluşturdu. İlginç olan şu ki Lucas başlangıçta tüm hikâyeyi tek film olarak düşünmüyordu. Yazdığı arka plan o kadar geniş ki senaryonun büyük kısmını çıkarmak zorunda kaldı. İlk film aslında onun kafasındaki dev galaktik destanın yalnızca küçük bir bölümünü anlatıyordu. Daha

Serinin son filmi “The Mandalorian and Grogu” tüm dünyada çeşitli etkinliklerle vizyona girdi

Meksiko City’de düzenlenen “Star Wars” geçit töreni

sonra bu birikmiş fikirler devam filmlerine, ön üçlemeye ve geniş “Star Wars” evrenine dönüştü. Bu nedenle “Star Wars”ın, tek bir ilham anından çok Lucas’ın yıllarca süren hayal gücü, mitoloji merakı ve sinema sevgisinin ürünü olarak ortaya çıktığını söylememiz mümkün. Onun evreninde yıldızlar yalnızca ışık saçmıyordu; umut da taşıyordu. Karanlık yalnızca uzayın boşluğu değildi; insan ruhunun sınıandığı bir alandı aynı zamanda. Bu nedenle “Star Wars”, yalnızca bilimkurgu olarak değil, modern çağın masallarından biri olarak yer buldu insanların gönüllerinde.

Hayal gücünün ötesi

Lucas’a dönersek; onun başarısı yalnızca hikâye anlatıcılığında saklı değildi. Sinemanın teknik sınırlarını zorlayan yenilikleriyle de çığır açtı. Onun hayal ettiği görüntüler, dönemin teknolojisinin ötesindeydi; bu yüzden teknoloji, hayal gücüne yetişmek zorunda kaldı, görsel efektlerin dili yeniden yazıldı. Geleceği tahmin eden biri değil, geleceği inşa eden

biriydi Lucas. Bir çocuğun oyuncak bir uzay gemisiyle kurduğu düşleri, dünya çapında ortak bir kültürel hafızaya dönüştürdü. Onun yarattığı karakterler nesiller boyunca el değiştiren efsanelere dönüştü; dedelerden torunlara aktarılan çağdaş mitler hâline geldi. Sırf bu yüzden bile George Lucas’ın yalnızca bir yönetmen ya da yapımcı olmaktan öte yıldızların arasına köprü kuran bir hikâye mimarı olduğunu söyleyebiliriz. Zira bazı insanlar gökyüzüne bakıp yıldızları seyrederken, o gökyüzüne bakıp yeni galaksiler hayal etmişti. İşin ilginç yanı o galaksiler neredeyse yarım asırdır insan hayal gücünün tam merkezinde yaşamaya devam ediyor.

Bu bir gelecek hikâyesi değil, bir efsane

Bugün “Episode IV: A New Hope” adıyla bilinen ilk film, başlangıçta yalnızca “Star Wars” adıyla çıkmıştı. Film, basit görünen ama evrensel bir hikâye anlatıyordu: Çiftlikte yaşayan genç bir çocuk, baskıcı bir imparatorluk, kayıp bir prenses, bilge bir mentor, içsel gücünü keşfeden kahraman,

karanlık tarafa karşı mücadele... Yani aslında modern çağın şövalye destanıydı “Star Wars”. Baş karakter Luke Skywalker; sıradan insanın potansiyelini temsil ediyordu. Darth Vader; güç, korku ve yozlaşmanın sembolüydü. Prenses Leia; direnişi ve politik cesaretin yansımasıydı. Han Solo ise bireysel çıkarıcılıktan kolektif fedakârlığa geçişin öyküsüydü.

Aradan geçen yaklaşık yarım asırda “Star Wars”; sinemayı, oyuncak sektörünü, televizyonu, video oyunlarını, hayran kültürünü ve hatta gündelik dili bile dönüştürdü. “Güç sizinle olsun” şeklinde çevirebileceğimiz “May the Force be with you” artık yalnızca bir replik değil; dünya çapında seri ile özdeşleşen ikonik bir söylem.

Bilimkurgu mu fantastik mi?

Malumunuz “Star Wars” söz konusu olduğunda her şey tartışmaya açık. Nasıl bir sırayla izlenmesi gerektiği; hangi yapımın en iyisi olduğu ve o meşhur bilimkurgu mu, fantastik mi tartışması... Çoğu sinemasever tarafından bilimkurgu türüne dâhil edilse de azımsanmayacak bir kitle “Star Wars”un fantastik olduğunu ileri sürüyor ve neredeyse her platformda hummalı tartışmalar yaşanıyor. “Star Wars”, teknik olarak bilimkurgu unsurları taşıyor olsa da bilimkurgu ile mitolojiyi birleştirdiği için özünde fantastik bir yapı barındırıyor. Force (Güç), aslında büyü’nün bilimkurgu karşılığı, Jedi’lar şövalye, ışın kılıçları modern kılıçlar... Bu yüzden “Star Wars” için en doğru tanım belki de şu: “Uzayda geçen epik fantastik masal”.

Neden bu kadar sevildi?

1977 öncesinde filmler genellikle “tek hikâye” anlatıyordu. “Star Wars” ise yaşayan bir evren yarattı. Farklı gezegenler, türler, diller, politik sistemler, tarihsel geçmiş ve yan hikâyeler... Bugün

Geçtiğimiz yıllarda İstanbul da “Star Wars Günü” için gerçekleştirilen görkemli bir etkinliğe sahne oldu

Film, 20th Century Fox tarafından finanse edildi, ancak stüdyo içinde bile projeye tam güven duyanların sayısı sınırlıydı. Lucas, filmi hayata geçirebilmek için yapım şirketine promosyon, oyuncak, telif hakları ve devam filmleri ile yetinebileceğini söylemiş ve ilk filmin gelirlerinden büyük ölçüde feragat etmeye razı olmuştu.

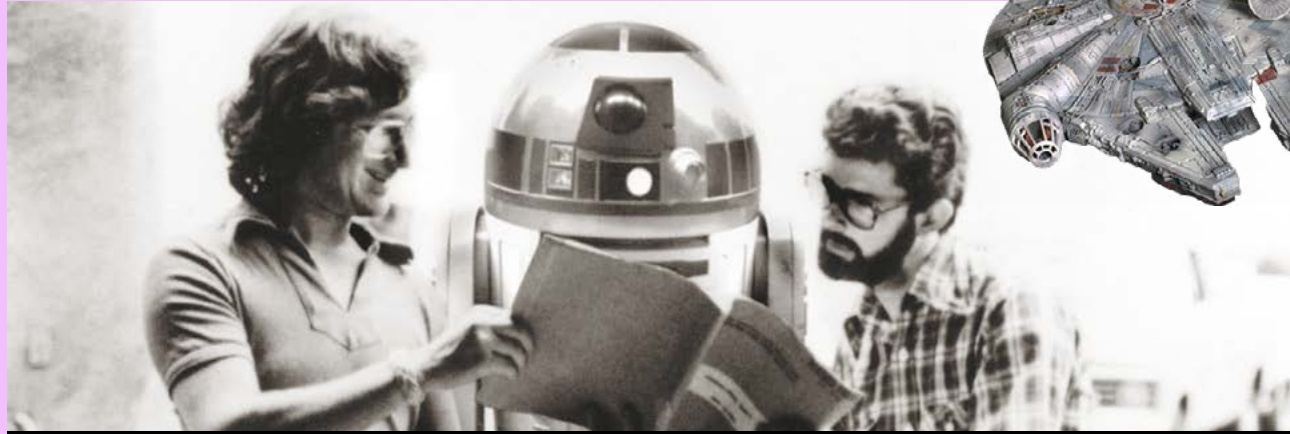
“sinematik evren” dediğimiz modelin temellerinden biridir demek yanlış olmaz “Star Wars” için. Hikâyenin temelinde iyilik ve kötülük, baba - oğul çatışması, güç arzusu, umut, fedakârlık gibi evrensel kavramların yer

alması “Star Wars”u yalnızca bir film serisi olmanın ötesinde, modern çağın ortak mitolojilerinden birine dönüştürdü. Ve belki de bu yüzden, 1977’de başlayan o hikâye hâlâ milyonlarca insanı yazımızın başında da belirttiğimiz üzere aynı cümlede buluşturabiliyor: “May the Force be with you”. Netice itibarıyla insanlığın ortak kültüründen, geçmişinden, korkularından ve sevgisinden beslenen tüm hikâyeler gibi ölümsüzleşti “Star Wars”. Diğer yandan Lucas, film için mevcut efekt teknolojilerinin yetersiz olduğunu görünce kendi şirketini kurdu: Industrial Light & Magic. Yani bir anlamda bu film teknolojiyi değiştirdi sinema sektöründe. Lucas’ın kurduğu bu şirket daha sonra “Jurassic Park”, “Terminator 2: Judgment Day”, “Avatar” gibi sayısız filmin görsel efekt devriminde rol oynadı. 1977 yazında sinema salonlarının önünde oluşan metrelerce uzunluktaki sıra, tüm dünyayı saracak “Star Wars” çılgınlığının habercisiydi. Seri bugünkü “fandom kültürü”nün modern anlamdaki en büyük öncülerinden biri oldu kısa

sürede. Yalnızca sinemada değil; oyuncak satışlarında, çizgi romanlarda, dizilerde, video oyunlarında, kostüm ve canlandırma kültüründe, koleksiyonculukta dev bir ekonomi yarattı. Öyle ki bugün “Star Wars” markasının toplam değeri milyarlarca dolar seviyesinde.

Türkiye’de “Star Wars”

Türkiye’de “Star Wars” hiçbir zaman Amerika Birleşik Devletleri kadar kitlesel bir çılgınlığa dönüşmedi; ancak özellikle 1990’lardan itibaren güçlü bir hayran topluluğu oluştu. Çizgi roman kültürü, video kaset ve DVD dönemi, internet forumları, kostüm ve canlandırma etkinlikleri, çizgi roman ve popüler kültür organizasyonları, serinin Türkiye’de yayılmasını sağladı. Özellikle The Phantom Menace dönemi ve Disney sonrası yeni üçleme, Türkiye’de yeni nesil izleyiciyi seriye dahil etti. Bugün Türkiye’de aktif “Star Wars” koleksiyon toplulukları ve hayran etkinlikleri bulunuyor.

Yönetmenler Steven Spielberg ve George Lucas

Seriye dair

- 2026 itibarıyla sinemalarda gösterime giren toplam 13 “Star Wars” filmi bulunuyor. Serinin son filmi ise geçtiğimiz ay gösterime giren “The Mandalorian & Grogu”.
- Serinin bugüne kadarki toplam gişe hasılatı 10 milyar doları geçti. En yüksek hasılat yapan film ise yaklaşık 2.05 milyar dolar hasılat elde eden “Star Wars: The Force Awakens” oldu.
- Serinin eleştirmenler ve hayranlar arasında genellikle zirvede görülen filmi “The Empire Strikes Back”. Karanlık tonu, karakter gelişimi, Vader - Luke ilişkisi ve sinema tarihinin en büyük sürprizlerinden birini yaşatması onu serinin diğer filmlerine göre zirveye çıkarıyor.
- Filmi izlemeyenlerin sandığının aksine “Star Wars” gelecekte geçmiyor. Bilinçli olarak zamandan ve dünyadan bağımsız tasarlanmış bir evren “Star Wars” evreni. Bu yüzden hikâye: “Çok çok uzak bir galakside, uzun zaman önce...” diye betimleniyor.
- “Star Wars”un etkisi o kadar büyük ki, hayranları arasında devlet başkanlarından rock yıldızlarına, spor efsanelerinden teknoloji girişimcilerine pek çok isim bulunuyor. Lucas’ın yakın dostu ve serinin erken destekçilerinden Steven Spielberg, Barack Obama, Elon Musk, Stephen Colbert, Kobe Bryant, Megan Fox, Prens William, Simon Pegg, Seth Green, Kevin Smith, Lizzo, Daniel Craig... Hatta Daniel Craig, olarak kısa süreliğine filmlerde yer aldı.
- Yeni başlayacak olanlar için en iyi izleme sırası orijinal sıraya sadık kalmak. Çünkü ilk üçleme hâlâ “Star Wars” ruhunun en saf hâli olarak görülüyor.

TRT
Akademi
Dergisi

10
YAŞINDA!

Filmlerin seçkin durağı

Sinemanın evrensel dili, farklı coğrafyaların hikâyelerini, insan ruhunun derinliklerini ve hayatın çok katmanlı gerçekliğini beyaz perdeye taşıyan güçlü bir sanat formudur. Kültür ve sanat yayıncılığının öncü adreslerinden TRT 2, her hafta dünya sinemasının seçkin örneklerini izleyiciyle buluşturarak bu eşsiz birikimi ekranlara taşımaya devam ediyor. Farklı türlerden, dönemlerden ve ülkelerden özenle seçilen filmler; düşündüren hikâyeleri, unutulmaz karakterleri ve güçlü anlatımlarıyla sinemaseverlere zengin bir seyir deneyimi sunuyor. Temmuz ayında TRT 2 ekranında yer alacak yapımlardan bazılarını sizler için derledik.

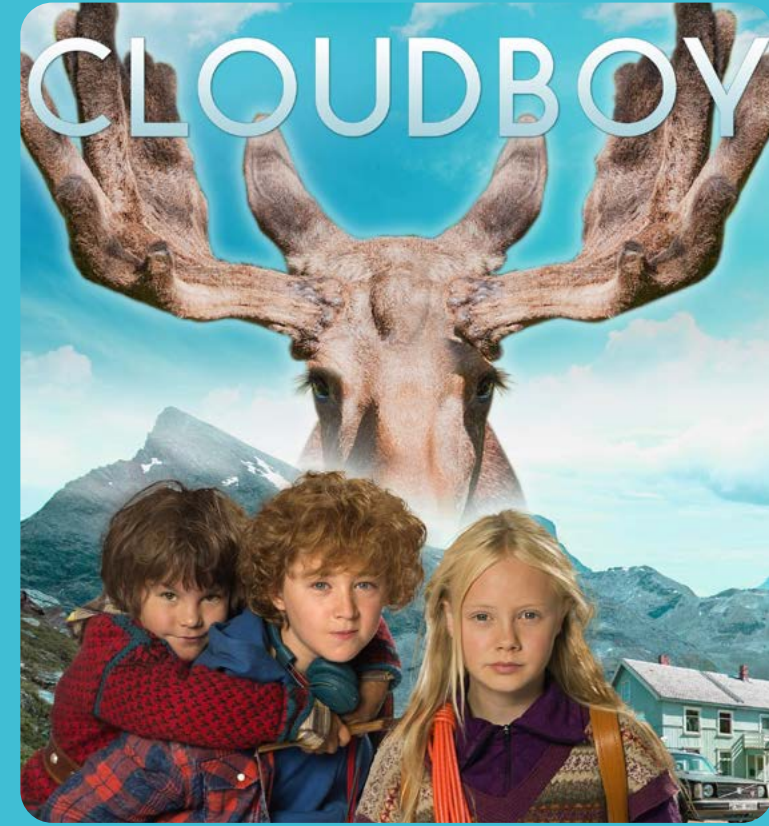
Hemme'nin Öldüğü Günlerden Biri

Tür: Dram
Yönetmen: Murat Fıratoglu
Senarist: Murat Fıratoglu
Oyuncular: Sefer Fıratoglu, Murat Fıratoglu, Salih Taşçı, Güneş Sayın

Bastırılan öfkenin ve gündelik hayatın absürtlüklerinin damga vurduğu "Hemme'nin Öldüğü Günlerden Biri"nde, Yönetmen Murat Fıratoglu, sessiz bir isyan ve şiirsel dokunuşlarla, sabrının sonuna gelmiş bir işçinin çarpıcı portresini çiziyor. 2024 çıkışlı dramatik film dünya prömiyerini, 81. Venedik Uluslararası Film Festivali'nin Orizonti bölümünde gerçekleştirdi ve festivalde Orizonti Jüri Özel Ödülü'nü kazandı. Bunun yanı sıra düzenlenen 31. Adana Altın Koza Film Festivali'nde En İyi Film Ödülü'ne değer görüldü. Ayrıca yapım, 98. Akademi Ödülleri'nin En İyi Uluslararası Film Akademi Ödülü kategorisinde yarışmak üzere Türkiye'nin aday adayı olarak seçildi. Sadece bir hikâye anlatmakla kalmayıp aynı zamanda kültür, birey ve toplum üzerine düşündüren filmin en güçlü yanlarından biri ise replikleri.

Cinayet planı

Eyüp, iş bulup para kazanma umuduyla İzmir'e gider ancak orada tutunamayınca karısı ve üç çocuğuyla birlikte hasta annesinin Siverek'teki evine döner. Burada yazın kavurucu sıcaklığında domates kurutma işinde çalışan Eyüp, patronu Hemme'den hakkı olan yevmiyesini alamaz. Kız kardeşinin evini ziyaret ettiği sırada yorganların arasına saklanmış bir silah bulur. Çaresizliği ve birikmiş borçları nedeniyle öfkesine yenik düşen Eyüp, patronu Hemme'yi öldürmeye karar verir ve şehre doğru yola çıkar. Ancak bu şiddet dolu ve kesin gibi görünen plan, yol boyunca karşısına çıkan trajikomik durumlar, tesadüfler ve tanıdık yüzler sayesinde sekteye uğrar.

Niilas'ın Öyküsü "Cloudboy"

Tür: Dram, Aile
Yönetmen: Meikeminne Clinckspoor
Senarist: Meikeminne Clinckspoor
Oyuncular: Daan Roofthoof, Geert Van Rampelberg, Sara Sommerfeld

Münih Film Festivali'nde, 2017 yılında En İyi Çocuk Filmi dalında ECFA Ödülü'ne layık görülen Niilas'ın Öyküsü "Cloudboy", yıllar sonra annesiyle ve onun yeni ailesiyle çok farklı bir coğrafyada buluşan Niilas'ın kozadan çıkan bir kelebek gibi özgürleşmesini konu ediniyor. On iki yaşındaki Niilas, babasıyla birlikte şehirde büyümüştür ve pek tanımadığı annesini ziyaret etmek için yaz tatilini İsveç'in kuzeyindeki Laponya'da geçirmek zorunda kalır. Annesinin yeni ailesiyle ve ren geyikleri dolu bu yabani doğaya başta büyük bir öfke ve uyumsuzlukla yaklaşır. Onunla iletişim kurmayı başaran tek kişi ise yeni kız kardeşi Suna'dır. Suna, onu büyülü ormanda bir yolculuğa çıkarır ve utangaç Niilas burada bambaşka bir çocuğa dönüşür. Bir ren geyiği kaybolunca Niilas onu bulmak için gizemli ormanın derinliklerine doğru bir maceraya atılır. Bu süreçte hem kendi köklerini keşfedecek hem de doğayla barışmayı öğrenecektir.

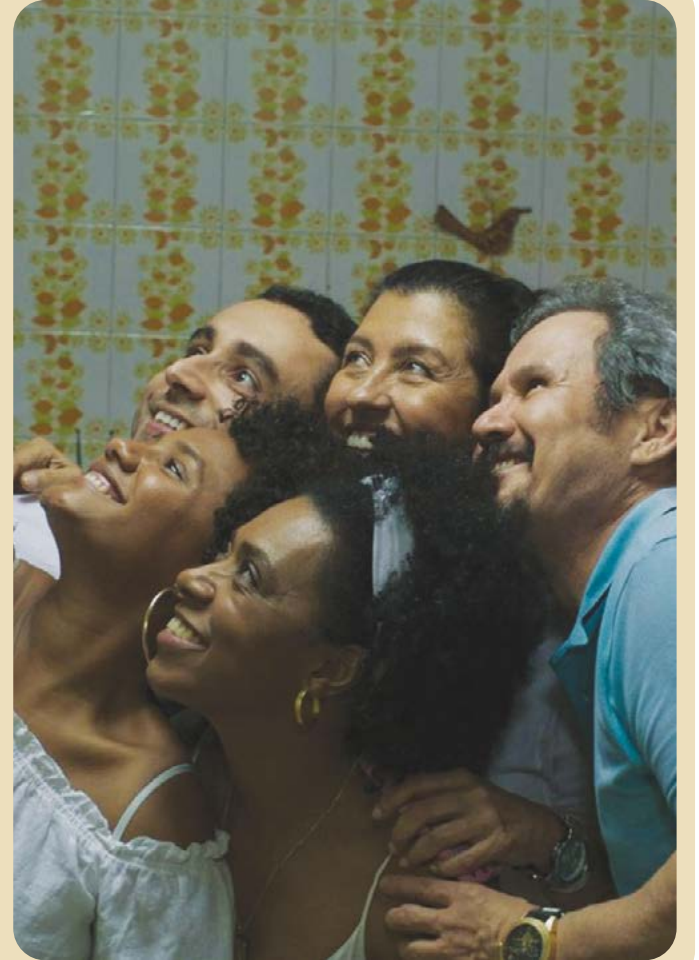
Üç Yaz "Três Verões"

Tür: Dram, Komedi
Yönetmen: Sandra Kogut
Senarist: Sandra Kogut, Iana Cossoy Paro
Oyuncular: Regina Casé, Rogério Fróes, Gisele Fróes

Yönetmen Kogut, mizahi bakış açısını da eksik etmediği filmde, hâli vakti yerinde bir ailenin yanında çalışan bir elemanın gözünden söz konusu ailenin üç yılda yaşadığı çalkantılı olayları konu ediyor. Film, üç tarihteki olayları gösteriyor: Aralık 2015, Aralık 2016 ve Aralık 2017. Brezilya - Fransa ortak yapımı Üç Yaz "Três Verões", dünya prömiyerini 2019 yılında Toronto Uluslararası Film Festivali'nde yaptı. Pek çok uluslararası festivalden layık görüldüğü ödül adaylıklarının yanı sıra ödülleri de dönen film, 2019'da Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde En İyi Kadın Oyuncu dalında Uluslararası Uzun Metraj Film Yarışması Ödülü sahibi olmuştu.

Büyük yolsuzluk skandalının ardından

Edgar ve Marta her yaz arkadaşlarını ve ailelerini deniz kenarındaki malikanelerinde tatili kutlamak için ağırlayan varlıklı bir çifttir. Evi ve malikanenin çalışanlarını yöneten ve organize eden kişi, kendi işini kurabilmek için arazi satın almayı hayal eden Madalena'dır. O, patronundan yardım ister ve patronu ona her ay maaşından kesilmek üzere para verir; ancak Madalena'nın onun yolsuzluk işlerine karışacağını tahmin etmemiştir. Patron, ülkeyi sarsan dev bir yolsuzluk skandalına karışıp tutuklanınca, yazlık ev kaderine terk edilir. Madalena, kendi hayallerini ayakta tutmak ve geride kalan personelin hayatta kalmasını sağlamak için tüm zekâsını ve yaratıcılığını kullanmak zorunda kalacaktır.

Kirazın Tadı "Ta'm e Guilass"

Tür: Dram

Yönetmen: Abbas Kiarostami

Senarist: Abbas Kiarostami

Oyuncular: Homayoun Ershadi, Abdolrahman Bagheri, Afshin Khorshid Bakhtari

Dünya çapında tanınan ve İran sinemasının en önemli isimlerinden biri olan Abbas Kiarostami filmografisinin en değerli yapıtlarından biri olan Kirazın Tadı "Ta'm e Guilass" filmi yaşam, ölüm ve hayattaki küçük mutluluklar üzerine derin, felsefi ve hafızalara kazınan sohbetleri barındırıyor.

Film, gösterime girdiği yıl olan 1997'de Cannes Film Festivali'nde prestijli Altın Palmiye ödülünü, Shohei Imamura'nın "Yılan Balığı" filmiyle paylaşmıştı.

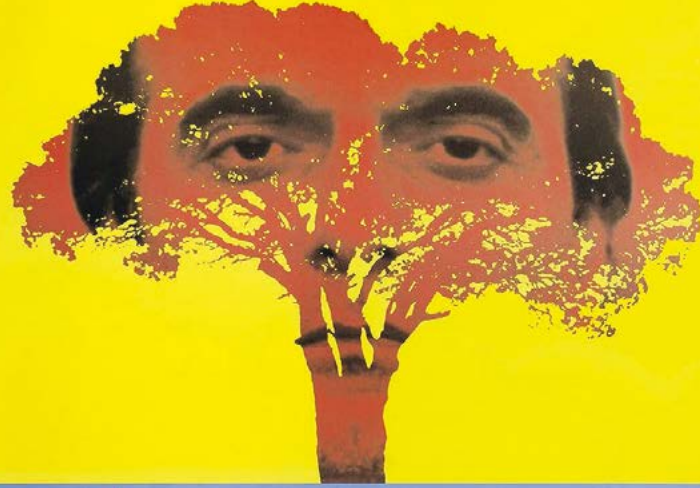
Badii, amacı için gönüllü birini arıyor

Orta yaşlı bir adam olan Bay Badii, arabasını Tahran'ın etrafında yükselen tepelere doğru sürer. Bu yolculuğun amacı bellidir. İntihar etmeyi kafasına koymuştur. Yolda, kendine yardım edecek, öldükten sonra onu gömecek birini aramaktadır. Bu sırada farklı karakterlerle karşılaşır. Potansiyel adaylarla yaptığı görüşmeler sırasında Badii, intihar etmeyi planladığını ve mezarını çoktan kazdığını açıklar. İnsanlardan ertesi sabah seçtiği yere gitmelerini ve eğer yaşamayı seçmişse onu kaldırmalarını, eğer ölmeyi seçmişse gömmelerini ister. Bu işi kabul eden kişiye para verecektir. Ancak intihar etme nedenini açıklamaz.

"A WORK OF ART!"
- New York Post

"KIAROSTAMI CONTINUES TO ASTOUND!"
- New York Daily News

"EXTRAORDINARILY BEAUTIFUL!"
- The Village Voice

طعم گیلاس
Taste of Cherry
A FILM BY ABBAS KIAROSTAMI

Aslı Gibidir "Copie Conforme"

Tür: Dram, Romantizm

Yönetmen: Abbas Kiarostami

Senarist: Abbas Kiarostami

Oyuncular: Juliette Binoche, William Shimell, Jean-Claude Carrière

Çalışmalarında genellikle kendisine özgü bir tarz ve kendi bulduğu teknikleri kullanan Yönetmen Abbas Kiarostami, kendi yaşam öyküsünden esinlenerek geleneksel olmayan, sıra dışı bir filmi beyaz perdeye yansıtıyor. Yapımda, Toskana'nın zamansız sokakları iki gezgin ruhun romantik buluşmasına ev sahipliği yapıyor: Fransız bir galeri sahibi ve İngiliz sanat tarihçisi. Hikâye, seyirciyi, izlenen ilişkinin "aslı" mı yoksa bir "kopyası" mı olduğu konusunda bir belirsizliğin içine sürüklüyor. Yapım, Kiarostami'nin ilk kez dünyaca ünlü, yıldız oyuncularla çalıştığı film olmasıyla dikkat çekiyor. Juliette Binoche filmdeki rolüyle, 2010'da yapılan 63. Cannes Film Festivali'nde En İyi Kadın Oyuncu Ödülü'ne layık görülmüştü.

Konuşma derinleşince

Sanatta "orijinal" eserler ile onların "kopyaları" arasındaki değer ilişkisini inceleyen bir kitap yazan İngiliz yazar James, Toskana'da Fransız bir antika satıcısı kadın ile tanışır. İkili, İtalya'nın tablo gibi sokaklarında ve kafelerinde gezinerek sanattan ve hayattan konuşmaya başlar. Ancak bir süre sonra, aralarındaki diyalogların tonu değişir, ikili aniden yıllardır evli olan, sorunlu ve yıpranmış bir çiftmiş gibi davranmaya başlar.

tabii orijinal dizisi

KARA KIŞ

Şimdi Yayında

tabii

Sevilen diziler yeni sezon için ara verdi

Yazın müjdecisi haziran ayı ile birlikte TRT 1'in çok sevilen dizileri de birer birer sürpriz gelişmelerle sezon finallerini yaptı. İzleyicilere de hem özlem gidermek hem de meraklarını sona erdirmek için eylül ayına kadar sabretmek kaldı. Gelin, hangi hikâyemizde nerede kalmışız kısaca bakalım.

Büyük yüzleşme!

"Taşacak Bu Deniz" 5 Haziran'da ekrana gelen sezon finaliyle yine duygu seli yaşattı. Yirmi yıl sonra birbirlerine kavuşan Esme, Adil ve Eleni için artık yaraları sarma değil, hesap sorma zamanıdır. Koçari Konağı'nda başlayan görkemli kına gecesi, yıllardır saklanan sırların ortaya döküldüğü büyük bir yüzleşmeye dönüşür. Furtunalar kendilerini hiç beklemedikleri bir hesabın ortasında bulurken, günahlarının bedelini ödemek üzere bugüne kadar gördükleri en büyük Koçari adaletiyle tanışır. Nihayet düğün günü geldiğinde savaşı kazanan Esme ve Adil, yıllardır hayalini kurdıkları mutluluğa bir adım kala kaderlerinin en büyük sınavıyla karşı karşıya kalır. Çünkü bazı zaferlerin bedeli çok ağırdır. Ve savaşı kazananı olmaz...

Taşacak Bu Deniz

Gönül Dağı

Kasabada sevinç ve hüznün bir arada

Altı yıl önce ilk kez ekranlara geldiğinde izleyicilerin ilgi odağı olan "Gönül Dağı", 6 Haziran'da heyecanlı ve eğlenceli bir sezon finaliyle izleyiciye veda etti.

Gedellili mucitler uzay roketi projesini tamamlayıp heyetten onay almaya çalışırken kasabaya gelen TRT Belgesel ekibi ve yaptıkları ilginç röportajlar ses getirir. Veysel'in mezuniyet telaşının yaşandığı bölüme bir yandan da büyük şehirdeki bir futbol kulübünden teklif alan Erkan'ın kasabadan ayrılma hüznü damga vurur.

Merhamet mi, intikam mı?

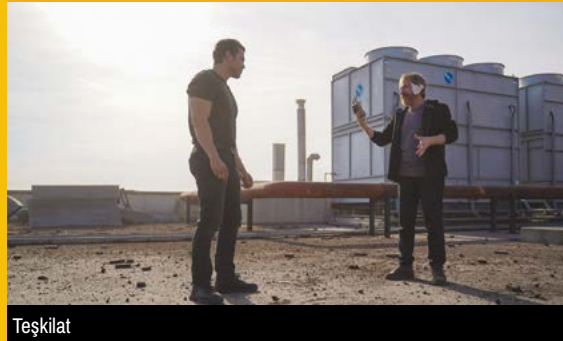
Yayınlandığı ilk günden bu yana büyük ilgi gören iddialı yapım "Mehmed: Fetihler Sultanı"nın heyecan dolu sezon finalinde "merhamet mi, intikam mı" ikilemi yaşandı. Bölüm, Sultan Mehmed ile Vlad'ın karşı karşıya geleceği o büyük ve beklenen yüzleşmeye sahne oldu.

Fatih Sultan Mehmed, Targovişte surları önünde zaferin eşğine gelmiştir. Ancak Vlad'ın kurduğu şeytani tuzak ortaya çıkınca, Mehmed kendisini tarihinin en ağır imtihanlarından birinin içinde bulur. Vlad'ın planları yalnızca Eflak'ı değil, Osmanlı'nın geleceğini de tehdit edecek kadar büyüktür. Kuşatma sürerken alınan kararlar, savaşın kaderini de değiştirir.

Türk güreşinin dünyadaki gururları; Güreş Federasyonu Başkanı Taha Akgül'ün, "Taha Alp", olimpiyat madalyalı millî güreşçimiz Rıza Kayaalp'in ise "Rıza Alp" karakteriyle sezon finalinde izleyici karşısına çıktığını da buradan hatırlatalım.

Mehmed: Fetihler Sultanı

Teşkilat

Kahramanlar bedel ödedi

TRT 1'in milyonları ekran başına kilitleyen "Teşkilat" dizisi de heyecan ve aksiyonla geçen sezonunu yine çok konuşulan bir finalle noktalandı.

Korkut ve Bahar'ın düğün gününde Davut'un gerçekleştirdiği hain saldırı, en mutlu günlerini bir anda faciaya çevirirken; yaşanan çatışmada düşmanın patlattığı bomba, Davut'un bir kez daha kaçmasına neden olur. Yaralıları için endişeli bekleyiş sürerken Cevher Başkan için gelen acı haber herkesi yıkar. Bu kayıp başta Bahar olmak üzere tüm Teşkilat ekibini yasa boğmuştur. Canı pahasına Davut'u yakalayıp adalete teslim edeceğine söz veren Altay'ın "Vatan sağ olsun" diyerek yaptığı son hamlenin üzerinden bir yıl geçer. Kahramanlarımız yaşanan trajedinin yaralarını henüz sarmışken gizemli bir kutudan çıkan yüzük, yeni dönemin kapısını aralar.

İkiz Kapi'nın ardındaki sır

"Kod Adı Kırılma" da nefes kesen gelişmeleriyle muhteşem bir sezon finali yaparken; ekran başındakilere heyecan dolu anlar yaşattı.

Pera, Aslan'ın Kara Kobralara Köstebek sızdığını anlayınca iki kardeş arasında henüz kurulmuş olan bağ tamamen kopar. Yiğit Efe, günler geceler boyu süren çalışmanın ardından nihayet İkiz Kapi'nın yerini tespit etmiştir. Ancak Atlas da boş durmamış ve aynı gerçeğe ulaşmıştır. Karanlığın Veliahtı ve Aydınlığın Veliahtı arasında İkiz Kapi'ya ilk ulaşan olmak için kıran kırana bir mücadele başlar. Soluk soluğa geçen mücadelede kayıplar yaşanır, bedeller ödenir. İkiz Kapi'nın ardında ne olduğu belli değildir ama bu kapının ardındakiler daha büyük bir savaşın tetikleyicisi olacaktır.

Kod Adı Kırılma

10 Yaşında

TRT Akademi Dergisi 10 yaşında

Kurumumuzun köklü yayıncılık birikimini medya ve iletişim alanındaki akademik bilgi üretimiyle buluşturan TRT Akademi Dergisi, on yılı geride bıraktı. Dergi, geçtiğimiz bu on yıllık süreçte ulusal ve uluslararası ölçekte araştırmacılar, akademisyenler ve öğrenciler için önemli bir başvuru kaynağı hâline geldi.

Yayınlanmadan önce alanında uzman bilim insanlarının değerlendirmesinden (hakem sürecinden) geçen dergi, iletişim ve sosyal bilimler alanında yayımladığı özgün çalışmalarla hem bilime katkı sunuyor hem de akademik yayıncılıkta kalite ve etik ilkelerin güçlenmesine destek oluyor.

TRT Akademi Dergisi, ULAKBİM TR Dizin'in yanı sıra, açık erişimli akademik dergileri listeleyen DOAJ ile sosyal bilimler alanında saygın bir Avrupa veri tabanı olan ERIH PLUS'ta da yer alıyor. Bu sayede dergide yer alan makaleler dünyanın dört bir yanından kolayca bulunabiliyor.

TRTBALKAN

4 Yaşında

Balkanlar'ın sesi büyümeye devam ediyor

Türkiye'nin Balkanlar'daki sesi ve bölgede insan odaklı haberciliğin en güçlü dijital adresi olan TRT Balkan 4 yaşında.

6 dilde gerçekleştirdiği nitelikli yayınlarıyla 30 milyonu aşkın bir kitleye ve dünyanın dört bir yanındaki Balkan diasporasına hitap etmeye devam eden kanal, geçtiğimiz yıl ve bu yıl da yerel halkın sosyal ve ekonomik sorunları ile doğal yaşam alanlarının korunmasına ilişkin birçok önemli habere yer verdi, halkın sesini duyurarak onların yaşadığı sıkıntıların görünür olmasına katkı sağladı.

TRT Balkan ayrıca geçen yıl, Bosna Hersek'te düzenlenen "Nino Catic" Gazetecilik Ödülleri'nde "En İyi Televizyon Haberi" ve "En İyi Blog/ Vlog" kategorilerinde iki ayrı ödüle de layık görüldü.

“Türkiye’nin Dev Yapıları: Ankara Havalimanı” TRT Belgesel’de

Türk havacılık tarihinin önemli simgelerinden biri olarak yıllarca askerî ve eğitim uçuşlarına hizmet veren Etimesgut Havalimanı’nın modernizasyon sürecinin anlatıldığı “Türkiye’nin Dev Yapıları: Ankara Havalimanı” adlı yapım, 15 Haziran’da TRT Belgesel izleyicileriyle buluştu. Yalnızca sekiz ay gibi kısa bir sürede uluslararası standartlarda modern bir havalimanına dönüştürülen Ankara Havalimanı’nın inşaa ve dönüşüm süreci, belgeselin yeni bölümünde tüm yönleriyle ele alındı.

Türk havacılık tarihinin sessiz tanıklarından biri olan Etimesgut Havalimanı’nın modern bir havalimanına dönüşüm hikâyesinin çarpıcı görüntüler eşliğinde anlatıldığı belgeselde, kapsamlı modernizasyon çalışmalarıyla baştan sona yenilenen Ankara Havalimanı’nın yapım sürecinde gerçekleştirilen çalışmalar, teknik ayrıntıları ve mühendislik aşamalarıyla birlikte izleyiciye aktarılıyor.

Geçmiş ile geleceği buluşturan proje

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından “Ankara Havalimanı” adı ve “ANK” koduyla hizmete açılan havalimanının modernizasyon sürecine ilişkin görüntüler, ilk kez TRT ekranlarında izleyiciyle buluştu. Belgesel, Cumhuriyet’in ilk yıllarından günümüze uzanan havacılık mirasını modern altyapı yatırımlarıyla buluşturan dönüşümün perde arkasını da gözler önüne seriyor.

Bir havalimanından çok daha fazlası

3 bin metrelik yeni pist, toplam 160 bin metrekairelik yeni apron alanı, Türkiye’nin en büyük devlet konuk evi ve 12,5 kilometrelik yeni bağlantı yolları gibi önemli projelerin inşaa süreçlerinin ayrıntılı şekilde ele alındığı belgesel serisinde, Ankara Havalimanı’nın yalnızca bir ulaşım merkezi değil aynı zamanda Türkiye’nin diplomatik ve stratejik kapasitesine katkı sağlayan önemli bir yatırım olduğu vurgulanıyor.

TRT
humanitarian
film festival

BAŞVURULAR İÇİN SÜRE UZATILDI!

Son Başvuru Tarihi:

“TRT Humanitarian Film Festival” başvuruları uzatıldı

Savaş, göç, iklim değişikliği, kadın hakları, yoksulluk gibi küresel insani krizlere dikkat çekmeyi amaçlayan “TRT Humanitarian Film Festival” başvuruları, yoğun talep üzerine 22 Haziran 2026 tarihine kadar uzatıldı. Bu yıl sekizinci kez düzenlenecek olan festival, dünyanın farklı ülkelerinden kısa filmleri bir araya getirerek insani meselelere dikkat çekmeyi hedefliyor. Genç ve deneyimli film yapımcılarını aynı platformda buluşturan “TRT Humanitarian Film Festival”, katılımcılara sektör profesyonelleriyle bir araya gelme ve eserlerini uluslararası bir platformda tanıtmaya fırsatı sunuyor.

En iyi üç filme ödül verilecek festivalde, bir film de TRT Özel Ödülü kazanacak. Yarı finalistler alanında uzman ön jüri tarafından belirlendikten sonra uluslararası bir ana jüri tarafından değerlendirilecek.

2018 yılından bu yana toplam 11 bin 418 film başvurusunun alındığı ve 27 filmin ödüllendirildiği festival için başvurular trthumanitarianfilmfestival.com adresinden yapılabilecek.

TRT’de Spor Günleri, ödül töreniyle sona erdi

19 Mayıs Atatürk’ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı ile Gençlik Haftası kapsamında geçtiğimiz ay başlayan TRT’de Spor Günleri Etkinliği, 11 Haziran’da gerçekleştirilen Futbol Turnuvası Final Maçı ve Ödül Töreni ile sona erdi. Futbol, masa tenisi, satranç, e-spor olmak üzere dört branşta kurum içi olarak gerçekleştirilen müsabakalara ve kazananların ödülleri takdim edildiği organizasyona, TRT personelinin ilgisi oldukça büyüktü.

TRT 1 Dünya Kupası özel sayfası yayında

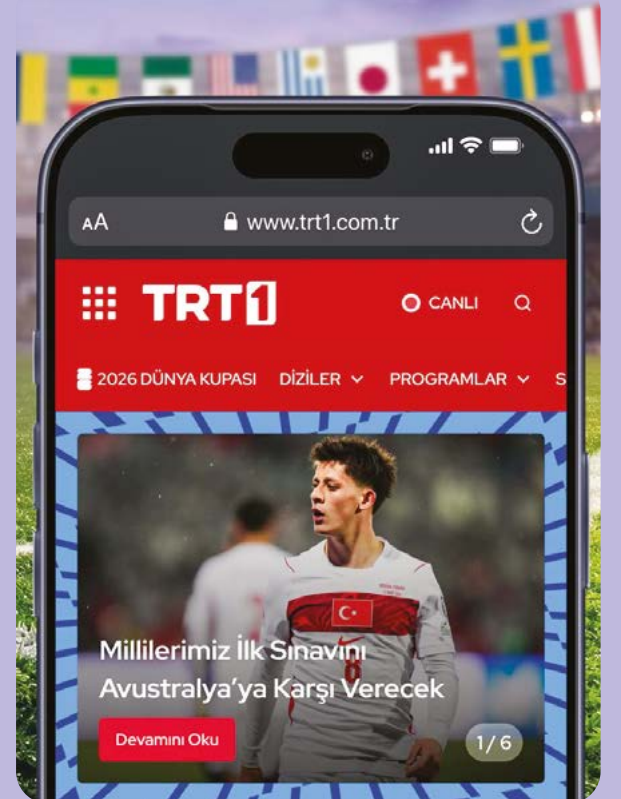
ABD, Kanada ve Meksika’nın ev sahipliğindeki 2026 FIFA Dünya Kupası’nın tüm coşkusu, TRT’nin canlı yayınlarıyla eş zamanlı olarak futbolseverler için hazırlanan TRT 1 Dünya Kupası özel sayfasında anlık verilerle takip ediliyor.

Mexico City Stadyumu’ndaki görkemli açılış müsabakasıyla başlayan 2026 FIFA Dünya Kupası’nın yayıncısı olan TRT; turnuvanın tüm coşkusu TRT 1, TRT Spor ve ‘tabii’ platformu üzerinden canlı yayınlarla ekranlara taşırken, turnuvaya özel olarak hazırladığı TRT 1 Dünya Kupası özel sayfasını da futbolseverlerin hizmetine sundu.

Turnuvanın nabzı anlık olarak takip ediliyor

Sade ve erişilebilir bir yapıyla tasarlanan TRT 1 Dünya Kupası özel sayfası, 19 Temmuz’daki büyük finale kadar uzanan bu zorlu maratonun maç programını ve tüm detayları tek bir noktada birleştiriyor. 16 farklı stadyumda ve 4 farklı saat diliminde oynanan karşılaşmaların tarihleri, saatleri ve sonuçları düzenli olarak güncellendiği sayfada; grup puan durumları da takımların son performanslarını anlık olarak takip etme imkânı sağlıyor.

TRT 1 Dünya Kupası özel sayfası üzerinden güncel turnuva bilgilerinin yanı sıra Dünya Kupası’nın köklü tarihçesi, turnuva tarihinin en çok kazananları, futbol dünyasında derin izler bırakan rekorlar, turnuvanın oynandığı stadyumlar ve A Millî Takımımızın Dünya Kupası tarihindeki gurur dolu öyküsü de keşfedilebiliyor. Futbolseverler Dünya Kupası ile ilgili ihtiyaç duydukları tüm temel bilgilere: <https://www.trt1.com.tr/2026-fifa-dunya-kupasi> adresinden ulaşabilirler.

Akdeniz’in sesi büyümeye devam ediyor

Akdeniz Bölgesi’nin kültürel zenginliğini, müzik mirasını ve toplumsal değerlerini bölge halkıyla buluşturan TRT Antalya Radyosu, bu ay 64’üncü yılını kutluyor. Yerel habercilikte güvenilir bir referans noktası olan TRT Antalya Radyosu, bölgenin kültürel hafızasını canlı tutarken toplumsal ihtiyaçların sesi olmayı sürdürüyor. Kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasını odağına alan radyo kanalı, bölgesel yayınlarıyla halkın yaşamına, sesine ve hikâyelerine alan açıyor.

TRT ANTALYA

64
Yaşında

Tanabay ve Gülsarı

Bir atın hayat hikâyesi, bir insanın hayal kırıklıkları ve bir toplumun değişim karşısındaki kayıpları... Türk dünyasının ünlü yazarı Cengiz Aytmatov'un unutulmaz eseri "Elveda Gülsarı"...

Aytmatov'un bu kitabı yalnızca bir roman değil; dostluğun, sadakatin, inancın ve yitirilen değerlerin derinlikli bir anlatısı. Romanın merkezinde, bölgenin en gözde yorga atlarından biri olan Gülsarı ile onun sahibi Tanabay arasındaki sarsılmaz bağ yer alıyor. Gülsarı'nın doğumundan ölümüne kadar uzanan yaşam serüveni, aslında Tanabay'ın umutlarla başlayan ve hayal kırıklıklarıyla devam eden hayatının da aynası. Can çekişen atının başında geçmişle yüzleşen Tanabay, gençliğinde büyük bir inançla bağlandığı devrimin ve uğruna mücadele ettiği ideallerin nasıl yavaş yavaş yok olduğunu hatırlıyor. Böylece okuyucu, yalnızca bir insanın değil, bir dönemin de muhasebesine tanıklık ediyor.

Evrensel derinliğe sahip bir hikâye

Aytmatov, etkileyici anlatımıyla Kırgız bozkırlarının engin doğasını, Türk halklarının geleneklerini, törelerini ve folklorunu canlı bir şekilde gözler önüne sererken; bireyin sistem karşısındaki yalnızlığını da güçlü bir biçimde işler. Gülsarı'nın özgürlüğe olan tutkusu ile Tanabay'ın adalet ve anlam arayışı iç içe geçerek unutulmaz bir hikâye oluşturur. Tanabay'ın yaşamı boyunca karşılaştığı zorluklar, emeklerinin karşılıksız kalışı ve uğruna fedakârlık yaptığı ideallerin yozlaşması, esere evrensel bir derinlik kazandırır. Bu yönüyle "Elveda Gülsarı", yalnızca belirli bir dönemi anlatan bir eser değil; insanın umutları, hayal kırıklıkları ve yaşam mücadelesi üzerine zamansız bir başyapıttır.

Unutulmaz bir klasik

Duygusal yoğunluğu, güçlü karakterleri ve etkileyici atmosferiyle "Elveda Gülsarı", okuyucusunu hem hüzünlü hem de düşündürücü bir yolculuğa çıkarıyor. Eğer insan ile hayvan arasındaki eşsiz dostluğu, toplumsal değişimlerin birey üzerindeki etkilerini ve edebiyatın en güçlü kalemlerinden biri olan Cengiz Aytmatov'un ustalıklı anlatımını keşfetmek istiyorsanız, bu roman sizi derinden etkileyecek eserlerin başında geliyor. "Elveda Gülsarı", son sayfası kapandıktan sonra bile uzun süre hafızalardan silinmeyen, her okuyucunun kendinden bir parça bulabileceği unutulmaz bir klasik.

Gelecek Senin Olsun!

Kategorini Seç | Eserini Hazırla | Başvurunu Yap

15 Temmuz
Özel Kategorisi

Radyo
Yayıncılığı

Haber
Yayıncılığı

Görsel
Yayıncılık

Dijital
Yayıncılık

İletişim
Kampanyası

TRT
humanitarian
film **festival**

BAŞVURULAR İÇİN SÜRE UZATILDI!

Son Başvuru Tarihi:

Başvuru İçin

trthumanitarianfilmfestival.com